Suplitii Uerulani oratoris prestantissimi
opus grãmatices insigne feliciter incipit.

De arte punctuandi.

¶ Cum in arte punctuandi (vt in alijs multis) plus doctrine conferat autoꝝ imitatio: q̄ precepta. De punctis non multum dicendum censeo. Idq; de illis probatissimi vtuntur autores. Et quia nulla oratio perfecta (si interrogatiu⁹ non sit) plane sine puncto finiri debeat ab eo incipiamus.

¶ Punctus planus sic fit. ponituꝝ post orationem perfectam: cum animus dictantis vlterius non pendeat.

¶ Interrogamus est: qui interrogationem significat: ponitur etiã in fine orationis perfecte: ꝛ sic pingitur? Exemploꝝ satis dat p̃cessus libri

¶ Virgula sic fit / que solet grata quietis poni ante q̄ sensus aliquis clausule haberi possit. Exempla abundant vbiq;.

¶ Coma est punctus geminus sic: quo vtimur: ꝛ vbi clausula maiorem quandam quietem habet: sensum tamen imperfectum: ꝛ vbi oratio videtur esse cõpleta: cum non sit: qno etiam pleriq; autores vtuntur post orationes pfectas: q̄d tu animus dictatoris pendeat.

¶ Parenthesis est vbi diuersa oratio (vt inquit Perottus) imperfecti adhuc orationi interponitur. ꝛ duas habet virgulas cõneras: alteram ante principium illius orationis interposite / alteram post finem. Sed si oratio principalis perfecta esse non possit sine oratione interposita principium illius orationis interposite ponatur vel coma vel potius virgula: quã q̄ nõnulli nihil illic vsurpant. Post cuius vero finem coma semper ponenda est.

Amplissimo longeq; reuerendo patri ꝛ domino: domino Angelo pontifici Tiburtino ꝛ in agro piceno vicelegato dignissimo Sulpicius Verulan⁹ cum plurima commendatione felicitatem.

Prologus

¶ Grammaticen/quam in meorum vsum discipulorum ex diuersis latine lingue autoribus olim p̄ opere legeram.⁊ (velut nōdū coctam cererem esurientibus) subministraueram proxime: acuratius recognoui. Et additis pleriscq; ⁊ paucis mutatis: subtractisq; paucioribus/postremam illi manū imposui: tradidiq; impressoribus: tue dominationis nomini dedicans: non equidem/quo id voluptati tibi fore existimarem/sed vt omnes intelligerent/adeo me tue benignitati debere/vt nullius mihi sine tui nominis mentione libellus edatur.
¶ Uale domine mi. Perusie septimo ydus apulis.

Me duce musarum choreas ingressa iuuentus
Que fingis dulci carmina docta sono.
Seu te mocnio delectat ludere cantu.
Siue per vndenos nectere verba pedes
Seu quoscūq; iuuat numeros conterere phebo
Digna cane: obscenos nō amat ille modos.
Et si non celebres me carmine: dicito saltem.
Hec per Sulpitium plectra lyramq; gero.

Ad aulum

Quid iuuat heroo claudum miscere trocheum.
Ultima cōmunis syllaba semper erit.
Tullius ⁊ Fabius sic precipere: videbis.
Totū opus: ⁊ siquid displicet. Aule mone.
Ast vltra hunc alios etiam quandoq; licenter.
Temporis immiscent non ratione pedes

Sulpitii Uerulani examen.

GRammatica est recte loquele/rectegz scripture scientia: origo ⁊ fons omniū liberalium artium.

¶ Grammatice partes sunt quattuor: videlicet: littera: syllaba: dictio: ⁊ oratio.

¶ Littera ē minima pars voc' cōposite ex litteris: que scribi potest indiuidua ⁊ dicit a littera: vel a legēdo: quasi legitera: quia legentibus iter prebet.

¶ Littere accidunt tria: nomen (quo appellantur) Figura (qua depinguntˉ). potestas: qua valent.

¶ Littere in alphabeto sunt due ⁊ viginti. A.b.c.d.e.f.g.h.i.k.l.m.n.o.p.q.r.s t.u.x.y.z.

¶ E his quinqz sunt vocales a.e.i.o.u.

¶ Uocales ideo dicte: qua plenā per se vocē faciunt. y. vocalis vrreca est: ⁊ in grecis scribitur dictionibus: vt Tyterus.

¶ Ceteras consonantes appellamus: quasi cum vocalibus sonantes. Sunt autem sedecim. b.c.d.f.g.k.l.m.n.p.q.r.s.t.x.z.

¶ Item h. non est littera sed aspirationis nota.

¶ Consonantes diuidunt in mutas: ⁊ semiuocales. Mute sunt nouem. b.c.d. f.g.k.p.q.t. Mute autem dico dicte: qz respectu aliaz litteraz parum sonant

¶ Semiuocales sunt septem. l.m.n.r.s.x.z. Ideo dicte semiuocales: qz plenaz vocem non habent.

¶ Ex his due sunt liquide. l. ⁊ r. Quas ideo liquidas appellamus. qz post mutas posite faciunt precedentem syllabam breuem esse communem: vt pharetra: ⁊ pharetra: media longa vel breuis.

¶ Diphthongus est conglutinatio duarum vocalium vim suam seruantiuz in eadem syllaba. Diphthongi sunt quattuor. ae. oe. au. ⁊ eu. harum due scribuntur ⁊ non proferunt. ae. oe. vt aeneas. foenum. Au ⁊ eu scribuntur ⁊ proferuntur: vt audio: ⁊ euge.

¶ Syllaba est vox litteralis que sub vno accentu ⁊ vno spiritu indistanter profertur. ¶ Syllaba constare potest ab vna ad sex litteras: vt ab a abs: stra trās strps. Accidūt syllabe quattuor: tenor: sonus: tēpus: ⁊ numerus litterarum.

¶ Dictio est minima pars orationis constructe id est in ordine posite. Pars autem quantum ad totum intellectum

¶ Oratio est ordinatio dictionum: congruam perfectamqz sententiā demonstrans. Oratio est duplex. scz grāmatica (que constare potest ex nomine ⁊ verbo) ⁊ rhetorica que constat ex sex partibus.

¶ Pars orationis est vox indicans mentis conceptū. Partes orationis sunt octo: nomen: verbum: participiū: pronomen: prepositio: aduerbium: interiectio. ⁊ coniunctio. Ex his prima illa quattuor sunt declinabilia. Reliqua vero non declinantur. Nomen ⁊ Pronomen declinantur per casus. Uerbum per tempora ⁊ modos. Participiū p tēpora ⁊ casus. ¶ Nomen ē pars orōnis vnicuiqz obiectoz corpoz seu rerū cōmunē vel ppriā qualitatē distribuit. Nomini accidunt quinqz: species. genus: numerus: figura: casus. Nominū aliud propriuz aliud appellatiuū. ¶ Proprium ē qđ naturaliter vnuiscuiusqz puritatē substātiā ⁊ qualitatē significat. Proprioz nominū quattuor sunt ipēs: prenomē: nomē cognomen: ⁊ agnomen. Prenomē ē qđ ꝓponit noi differencie vel anticipate causa: vt quintus tullus. Tytus nomē ē ꝓpriū vnuiscuiusqz suū: vt cecilius Cognomen est cognationis nomē: vt scipio. Agnomē ē qđ ab aliquo euentu impositur: vt numidicus: torquatus: affricanus.

¶ Appellatiuum est quod naturaliter commune est multorum: quos eadem

substantia siue qualitas siue quantitas generalis ⁊ specialis iungit generalis: vt animal corpus specialis: vt homo: lapis.

¶ Species ē qua cognoscitur primitiuū a deriuatiuo. Spēs nominū sūt due primitiua ⁊ deriuatiua: primitiua vt mons: deriuatiua vt montanus

De nominibus patronymicis.

¶ Patronymicū est qđ a proprijs tantūmodo derivat patrum nominū secundū greca formā: ⁊ significat cum genitiui primitiui filiū vel nepotē: filiam vel neptem: vt Eacides: filius vel nepos Eaci. Formant patronymica abusiue a nominū matrū: vt Iliades. auorū: vt atlantiades: regū: vt cecropides fratrū: vt phetontiades vrbium: gentiū: ⁊ regionū: vt argolis: troas: thessalis ⁊ qñ vel masculina vel femnina sunt masculina in des terminata sic formātur. vt sunt prime declinationis.

¶ Nomina primi ordinis mutant extremum ℞e genitiui in a iuncta syllaba des reddūt patronymicum: vt pelias pelie peliades. Aenee aeneades. Enides enim contra regulam ē. Anchises tñ anchisiades habet: ⁊ Laertes laertiades: cum patronymicū nunqȝ debeat primitiuum genitiuū nisi in vna syllaba superare.

¶ Secundi vero ordinis nomina: que in s puram termināt genitiuum sumūt des: vt priami priamides. Que in ij. vertunt vltimū in a ⁊ des capiunt: vt menetius menetij menetiades. Que vero in ci mutant ci in clongum: ⁊ sumūt des vt thydeus thydei thydides.

¶ Si tercij sunt ordinis: a datiuo formant addita des syllaba. vt hector hectoridis: herculi herculides. Scipio tamen quanqȝ latinum nomē scipiades habet pro scipionides.

¶ Patronymica femnea mjs ō tercie sūt declinatiōis fiunt a masculinis ablato de: vt priamides priamis: Aeneades aenacis. Virgilius tñ aeneis vsurpauit. ¶ Sciendū poetas quandoqȝ vel addere syllabas patronymicis: vt atlātiades pro atlantides: peliades pro pelides: vel diminuere: vt deucalides pro deucalionides. ¶ In e patronymica femnina sunt a formantur a genitiuis addita ne: vt adrastus adrasti adrastine. Nereus nerei nerine: e in i longam. Acrisius acrisij acrisioue: penultima producta.

¶ Possessiuum est quod cum genitiuo principali significat aliquid ex his que possidentur: vt Euandrius ensis: id est euandri ensis.

¶ Heteroclitum nomen est qđ vario modo declinat: vt hoc celū: in plurali vt hi celi. ¶ Nominum aliud adiectiuum: aliud substantiuum. Substantiuum nomen est cui preponit vnum articulare tm: vt hic poeta vel duo ad summuȝ vt hic ⁊ hec homo. Adiectiuum nomen est: cui preponunt tria articularia vel coniuncta vel diuisa: vt hic ⁊ hec omnis ⁊ hoc omne. Est etiam illud qđ variatur per tres diuersas voces: vt bonus bona bonum.

¶ Genus est discretio sexus. Genera nominū sunt septem. masculinum vt hic poeta. femininū vt hec musa. neutrum vt hoc scamnū. cōmune vt hic ⁊ hec homo. omne vt hic ⁊ hec ⁊ hoc felix. promiscuum vt hic passer. incertum: vt hic et hec dies. ¶ Articularia masculina singularia sunt. hic huius: huic hūc ab hoc femnea hec huius huic hanc ab hac. Neutralia vero: hoc hui⁹ huic hoc ab hoc. Pluralia masculina: hi horum his hos ab his. Femnea he harū: his has ab his. Neutralia hec horum his hec ab his.

¶ O ⁊ heus aduerbia sunt: ⁊ preponunt omnibus vocatiuis.

¶ Numerus est dictionis forma que discretionem quantitatis facere potest. Numeri nominū sunt duo: singularis ⁊ pluralis. Singularis vt homo. Plurs

ralis vt homines.

¶ Figura est qua simplex cognoscitur a compositio vel decomposito.

¶ Figure nominū sunt tres: simplex vt animus: composita vt magnanimus. decomposita: vt magnanimitas.

¶ Casus est declinatio nominū vel aliarum casui aliquid dictionū que fit mutatione in fine. ¶ Casus sunt sex nominatiuus (qui ꝛ rectus) Genitiuus (qui et patrius ꝛ possessiuus) Datiuus (qui ꝛ commendatiuus) Accusatiuus (qui et causatiuus) Uocatiuus (qui ꝛ salutatorius) Ablatiuus (qui ꝛ comparatiuus ꝛ latinus dicitur.

¶ Obliqui sunt quattuor: genitiuus: datiuus: accusatiuus: ꝛ ablatiuus. Uocatiuus vero est per se vocandi casus.

¶ Declinatio est inflectio nominis. Sunt autem declinationes nominū ꝙnq. Prima qne faciunt genitiuū in ae diphthongon: vt poeta poete. Secunda in i. vt dominus domini. Tercia in is: vt pater patris. Quarta in vs vel in v. vt visus visus: cornu cornu. Quinta in es di uisas syllabas: vt dies diei: res rei.

De Uerbo.

¶ Uerbum est partes orationis cum temporibus ꝛ modis sine casu agendi: vel patiendi significatiuum.

¶ Uerbo accidunt octo. genus: tempus: modus: species: figura: coniugatio: persona cum numero.

¶ Genera verborum sunt quinq; actiuū passiuū: neutrū: cōmune: ꝛ deponēs.

¶ Uerborū aliud personale: aliud impersonale. Personale ē illud qđ habꝫ numeros ꝛ personas: vt amo amas amat: amamus amatis amant. Impersonale vero quod caret numeris ꝛ personis: vt miseret tedet.

¶ Uerbū actiuū est illud quod desinit in o ꝛ formatꝫ passiuum in or: vt amo. amor: preter do quod caret prima persona passiui. Nā non dicimus dor

¶ Passiuum verbū ē quod desinit in or ꝛ habet actiuū in o: vt legor: lego.

¶ Neutrale verbū est quod desinit in o ꝛ non habet passiuum in or: vt candeo

Neutraliū verborū species sunt quatuor: neutrū pure. vt sedeo: neutrū substantiuum: vt sum. neutrū passiuū: vt vapulo: neutro passiuum: vt gaudio.

¶ Deponens verbū est quod finitur in or: ꝛ nō habet actiuum in o: ꝛ actiue significat: vt loquor: preter nascor: quod passiue significat

¶ Cōmune ē qđ terminatꝫ in or ꝛ tā actionē qꝫ passionē significat: vt largior. Uisce omnia verba appellari accidentalia preter substantiua: vt sum es est: et vocatiua: vt dico voco: nomino: nuncupo: ꝛ appello.

¶ Tempora verborū sunt tria: p̄sens: p̄teritū: ꝛ futurū. Sed p̄teritū rursus diuiditur in tria: in p̄teritū imperfectū: preteritū perfectū: ꝛ p̄teritū pluſqꝫperfectum Presens tēpus ppte dicit: cuius pars preterit: pars futura est (vt docet priscianus) quod fallit in verbis substantiuis ꝛ vocatiuis.

¶ Modus est diuersa declinatio animi: varios eius defectus demonstrans. Modi verborum sunt quinq. Indicatiuus qui ꝛ imperatiuus: qui ꝛ p̄catiuꝰ: optatiuus: qui ꝛ desideratiuus: subiunctiuus qui ꝛ coniunctiuus: infinitus: qđ ꝛ infinitiuus. Imperatiuus omnis actiue vocis formatꝫ prima in persona pluralis numeri a tercia singularis t verso in mus: vt amet amemus: doceat doceamus: legat legamus: audiat audiamus. Tercia formatur ab eadem n interiecto vt amet: ament. doceat doceant. Secūda pluralis formatꝫ a secunda singularis addita syllaba te: vt amate: docete: legite: e reuerso in i audite.

Prima pluralis futuri imperatiui similis est pñti. Secūda fit a secūda singularis addita te. vt amato amatote: docete docetote. Tercia fit a tercia pñtis indicatiui addita o vt amant amanto. Secunda persona pluralis pñtis imperatiui passiui vocis similis est secunde indicatiui. vt amamini docemini: legimini audimini. ⁊ mutata ni in nor: fit secunda pluralis futuri: vt amamini: amaminor: docemini docemnor. Tercia fit a tercia actiui indicatiui addita or vt amant amantor.

¶ Species verborum sunt due: Primatiua vt amo. Derivatiua vt amaturio.

¶ Figure verborum sunt tres: Simplex vt taceo. Composita vt conticeo. Decomposita vt conticesco.

¶ Coniugatio est consequens verborum declinatio.

¶ Coniugationes verborum sunt quatuor. Prima que in secunda persona presentis indicatiui modi habet a ante s ⁊ ris: vt amo amas: amor amaris. Secūda q̄ habet e ante s ⁊ ris: vt doceo doces: doceor doceris. Tercia q̄ habet i. correptā ante s ⁊ e ante ris: vt lego legis: legor legeris. Quarta que habet i. productam ante s ⁊ ris: vt audio audis: audior audiris. Uerba que coniugatiōes nō sequunt: appellantur anormala. vt sum.

¶ Persone verborum sunt tres: Prima vt amo. Secunda vt amas. Tercia vt amat. Et similiter in plurali.

¶ Numeri sunt duo: singularis ⁊ pluralis singularis vt amo. pluralis vt amamus. Prima persona singularis ideo carēt imperatiui: q̄ sibipsi imperari nō potest: ⁊ primā pluralis ideo habent. q̄ alijs pōt imperare miscendo seipsum. Prima persona ideo preponitur alijs: q̄ ipsa loquitur ⁊ per eam ostenditur. Secunda ad quam loquitur. ⁊ tercia de qua loquitur.

¶ Actiua verba ideo preponunt passiuis: quia naturaliter actus p̄cedit passionem que non potest esse nisi sit actus.

¶ Uolo vis caret imperatiuo: quia imperatiuus significat necessitatem ⁊ voluntas quam significat volo: debet esse libera.

¶ Ante verbum ideo ponit nomē: quia cum verbum significet agere ⁊ pati: necesse est vt nomen in quo actio vel passio sit prius ostendatur.

De participio.

¶ Participium est pars orationis que p̄ verbo accipit et quo derivatur: ⁊ genus ⁊ casum habet ad similitudinē nois: ⁊ accidentia a verbo absq; discretiōe personarū ⁊ modorum. Participio accidunt sex. Genus: Casus: Tempus. Significatio: Numerus ⁊ figura.

¶ Genera participiorum sunt quattuor. Masculinū vt amatus. Femininum vt amata. Neutrū vt amatum. Omne vt hic ⁊ hec ⁊ hoc amans.

¶ Casus sunt sex vt in nomine. ¶ Tempora participiorum sunt tria: presens et imperfecto vt amans. Preteritū cum plusq̄perfecto: vt amatus. Futurū vt amaturus ⁊ amandus. ¶ Significationes sunt quinq̄. actiua. passiua. vt amat⁹. neutralis: vt seruiens: cōmunis: vt largiens. deponens vt loquens.

¶ Numeri duo sunt: singularis vt legens: pluralis vt legentes.

¶ Figure participiorum sunt due. simplex vt legens. composita vt perlegens.

¶ Participiū transit in nomen quattuor modis. cōstructione q̄n cōstruit aliter q̄ verbū a quo descendit: vt amans virtutis. cōparatiōe vt doctior. i. magis doctus: compositione vt indoctus: temporis amissione: quando nullum significat tempus. vt ego sum amandus. i. amari dignus.

¶ Participia declinantur: vt nomina preter pauca que descendunt a verbis

quarte cõiugationis in eo deſcendentib⁹: quoniam mutant duas primas vocales in eu: vt iens euntis: quiens queuntis.

Examen pronominis

¶ Pronomen eſt pars orationis que pro nomine ꝓprie vnius cuiuſq; rei accipit. perſonaſq; finitas recipit. Pronomini accidunt ſex. ſpecies: genus: numerus: figura: perſona caſus. ¶ Spēs ſunt due. Primitiua vt ego. derivatiua vt me⁹ ¶ Genera ſunt quinq; maſculinū vt hic. femininū vt hec. neutrū vt hoc. cōmune vt noſtras. omne vt ego ⁊ tu. ¶ Figure ſunt due. ſimplex vt his. compoſita vt tdē: qđ componitur ex is ⁊ idem. Solum identidem decompoſite figure eſt. ¶ Perſone ſunt tres. prima vt ego. ſecunda vt tu. tercia vt ille. Ideo prima et ſecūda ꝑſona vnica tm̄ ꝓnomina habent: qz nō egent diuerſis vocib⁹: quoniā ſemp̄ pñtes inter ſe ſunt ⁊ demonſtratiue. Tercia vero ꝑſona ideo ħz plura pronomina: qz modo demōſtrat: vt hic modo refert: ⁊ ipe: modo pñs eſt: ⁊ vicina: vt iſte: modo abſens ⁊ longe poſita: vt ille. Si em̄ ſup oēs alias ꝑtes orationis finit perſonas ꝓnomen: rectiſſime tercianū quoq; perſonarum differencia diſtincte pꝛofertur que plurimas habet diuerſitates.

¶ Quattuor tm̄ ꝓnomina habent vocatiuos caſus. Tu: meus: noſter: ⁊ noſtras: ⁊ hoc quidem gratia poſſeſſionis eſt actum. Reliqua pronomina iō vocatiuos caruerunt: quia debent eſſe eiuſdem perſone per omnes caſus: ⁊ pria ꝑſona nō pōt ſecūdam aut tercias vocare pronominū. Sui ideo ntm̄ caſum nō habuit: qz cū ſignificet paſſionē perſona que pati nō pōt (niſi p aliquos). oſtendi vel ad differenciā ſis verbi. Pronomina nō ſumunt articularia in declinatione ſed noſtras ⁊ veſtras non tanq; ꝓnomina aſſumpſerunt: ſed quia ſequunt declinationem nominū tercie declinationis. Ego ⁊ tu: Ideo genera habere confuſa. qz cū demōſtratiua ſūt. ſecum genera oſtendunt.

¶ Modi declinationis ꝓnominū ſunt quattuor. Prima continet tria ꝓnomia ego tu ſui. Secundus continet quinq; ille ipe iſte hic ⁊ is. Tercius quinq; meus tuus ſuus noſter ⁊ veſter. Quartus duo. noſtras⁹ ⁊ veſtras. ¶ Pronomina primi ⁊ ſecundi modi ſunt primitiua: reliqui vero derivatiua. Ipſe ipſa ipſum iō nō facit ipſud i neutrali voce ſicut illud: qz veteres dicebāt ipſus ipſa ipſud

Examen prepoſitionis.

¶ Prepoſitio eſt pars orationis indeclinabilis q̄ ꝓponitur alt̄is ptibus orationis per appoſitionē: vt coram deo: per compoſitionē vt impius. ¶ Prepoſitioni accidit caſus tantum. accuſativus videlicet ⁊ ablativus.

Examen Aduerbii.

¶ Aduerbium eſt pars orationis indeclinabilis que adiecta verbo ſignificationem eius explanat atq; implet.

¶ Aduerbia accidunt tria. Species. Significatio. ⁊ Figura.

¶ Species due ſunt. primitiua vt clam. derivatiua vt clanculum.

¶ Significationes ſunt multe: vt qualitas. temporis ſimilitudinis. quantitatis: ⁊ ſimilia.

¶ Figure ſunt tres. ſimplex vt diu. Compoſita: vt interdia. Decompoſita: vt inipruidenter.

Examen Interiectionis

¶ Interiectio est parsorationis indeclinabilis que mentis affectū significās. interiacet aliis partibus orationis.

¶ Interiectioni accidit significatio tm̄.

¶ Coniunctio est parsorationis indeclinabilis cōiunctiua aliaꝝ ptiū orōnis

¶ Coniunctioni accidunt tria: potestas: figura: ⁊ casus.

¶ Potestas est vis: que contingit: ap probat: affirmat: continuat: ⁊ sīla pagit

¶ Figure sunt due: simplex vt et: composita vt etenim.

¶ Ordines coniunctionū sūt tres: p̄positiuꝰ: suppositiuꝰ: ⁊ communis.

¶ Hec vobis camille ⁊ Marcelle: ne in examine (quod facito) inerudituli videamini: breviter: fideliterq; collegi. Quare vos velim edisscere optime: q ꝫ si comperio: ad alia me vobis auxilia subministrāda hortabor. Reliqua autē q̄ soleo vos rogare: partim in donato: partim in meis regulis didicistis. Que autem de speciebus appellatiuorum ⁊ possessiuoꝝ: diminutiuorūq; colligere potuissem: nisi lo: hauristis ex pusciano.

Finit Sulpitii Uerulani Examen

Sulpitii Uerulani de nominum declinatione opusculum compēdiosum.

Nomina per casus paucis variare doceb̄o.
Te: quicunq; puer grāmatica nostra leges.
Nolo: in Alexandro perdas tua tempora frustra
Est breuis ille nimis: fuscus ⁊ ille nimis.
Multaq; preterit: preceptaq; multa coegit.
Falsa: sed in multis ingeniosus erat.
Ergo age/ ne sterilis tociens te ludat arena.
Perlege Sulpitii candida dicta tui.
Nec/ q̄ sim paruus/ durisq; in montibus ortus.
Spreueris: a nobis commoda multa feres.

PRime declinationis nomina aut in a: aut in as aut in es habent singulares nominatiuos. In a terminata tam greca q̄ latina: tam masculina q̄ feminina: q̄ cōmunia sūt: vt hic poeta: hec roma: hic ⁊ hec aduena. In as ⁊ in es greca sunt tantū masculina: vt hic eneas: hic enchises.

De nolatiuo singulari prime declinationis.

De genitiuo ⁊ datiuo singularibus.

¶ Genitiui ⁊ datiui in ae dipthongo finiunt: vt huius poete: huic poete: Ueteres tamen genitiuum nominū in a desinentium: plerūq; in as terminaue rūt vt hec famula: huius familie: ⁊ famulas.

De actō vocatiuo ⁊ ablatiuo singularibus.

¶ Accusatiui in am desinunt: vt hunc poetā: hanc musam. Uocatiui ⁊ ablatiui in a vt o poeta: ab hoc poeta. Illa vero greca in as ⁊ in ā etiam in an finiūt accusatiuos: vt hunc eneam. ⁊ enean: hanc eginam ⁊ eginan. Illa greca in es accusatiuos in en emittunt: vt anchises anchisen. Uocatiuos aūt ⁊ ablatiuos in e vt o anchise. Interdū etiam in more greco. Uirgilius in tercio eneidos. Coniugio anchisa veneris dignate superba. Idem ⁊ in quinto. Tum satus anchisa. Barbara propua in am nō variant nisi in genitiuo. Datiuo vt hic adā: huius ade: reliqui casus nominatiuo similes sunt.

De nominatiuis ⁊ vocatiuis pluralibus.

¶ Huius declinationis plurales nominatiui ⁊ vocatiui in ae dipthongon desinunt: vt hi poete: o poete.

De genitiuis pluralibus.

¶ Genitiui sunt in arum: vt horum poetarum: in um per sincopam composita: ⁊ deriuatiua nomina proferunt: vt graiugenum ⁊ graiugenarum: dardanidū: ⁊ dardanidarum.

De datiuis ⁊ ablatiuis pluralibus.

¶ Datiui ⁊ ablatiui in is exeunt: vt his poetis ab his poetis. Pauca tamē feminea in abus hos casus habent: vt deabus: filiab⁹: natabus: equabus: nuabus: libertabus: ⁊ vir plura: q̄bus antiqui dextrabus ⁊ eabus dixerint. Et falsum est illud q̄ omnia feminina q̄ a masculinis in us neutro carentib⁹ trāsformant in abus hos habeant casus. Nā (vt inq̄t valla) duabus priuignab⁹ genitabus: asinabus: iuuencabus: ceruabus: lapabus: vasabus: libertinabus patronabus: cōcubinabus: seruabus: famulabus: dominabus. animabus nō dicim⁹. Et licet aliq̄ dixerint dominab⁹ ⁊ animab⁹: sed extra vsum profecto.

De accusatiuis pluralibus.

¶ Accusatiui in as emittuntur: vt hos poetas.

De recto singulari secunde declinationis.

Secunde declinationis nominū sex modis terminant̄ singulares nominatiui: Aut enim in um desinunt: vt templum: aut in er: vt caper: aut in ir vt vir. aut in ur vt satur: aut in us vt virgilius: aut in eus dipthongon grecorum tm. vt tydeus: o: pheus.

De genitiuis singularibus.

¶ Genitiui singulares in i longum desinunt vt templum templi. Sed in quibusdam sunt pares: in quibusdam vna syllaba abundant. Nam paucorū syllabarum q̄s nominatiu⁹ sunt: esse non possunt. ¶ Unde in his genitiuus quos poete minores nominatiuis proferunt fit subtracto littere vltime p apocopē vt peculi pro peculij: tuguri pro tugurij.

Secunda declinatio

¶ Omes igitur genitiui huius declinationis vna syllaba rectos superant: vt vir viri: satur saturi: tydeus tydei: exceptis qui veniunt a nominatiuis in vs: & in vm: qui pares sunt: vt virgilius virgilij: templum templi. Et qui formant a nominatiuis in er habentibus femininũ in a: vt niger nigri nigra: et his excipimus que s vel sp: vel n ante er syllabã habent: vt miser miseri: prosper ꝓsperi: tener teneri: & a fero vel gero cõposita: vt armifer armiferi: armiger armigeri Excipitur etiã puer pueri: liber liberi: qõ bachum & ingeniũ significat. Naz in alia significatione libu facit: adulter adulteri: socer soceri: lacer laceri: liber liberi penultima producta. Item & eius compositum: Celiber celiberi: p̃sbyter presbyteri. Mulaber mulaberi: & mulaberis. Derter derteri & dextri: Asper asperi & aspu: quando est proprium.

De datiuus & ablatiuus singularibus.

¶ Datiui & ablatiui in o formantur a genitiuis vt Sulpitij sulpitio templi tẽplo: tydei tydeo. Greca autem illa in eus: genitiuos in ei vel eo: & ĩ eos more antiquo etiam habent: & datiuos in i vt Orpheus huic orphi: vel orpheo vel orpheos huic orphi. Virgilius in bucolicis. Orphi calopeia lino formosus ap pollo. Et in sexto Eneidos: In foribus letum androgeo.

De accusatiuo & vocatiuo singularibus.

¶ Accusatiuus omnis huius declinationis est in um: vt hoc templum. Tydeus hunc tydeum. Sed ista in eus diphthongon greca emittunt hũc casũ etiam in a & vocatiuum in eu: vt hunc tydeum & tydea o tydeu. Uocatiuus desmentium in er: & in er similis est nominatiuo: vt hic magister o magister. hoc templum o templum. hec glicerium o glicerium. Ideoq; animaduertendum o Euandre. o Thimbreo Tenere: o puere: & his similia: non esse a nominatiuis in er sed a rectis in us vt euandrus: thimbreus. teucrus: puerus: & antiqui dicebant. Nomina propria in ius terminata & i ante' us habentia: vocatiuum in i. remota us minorẽ nominatiuo vna syllaba finiunt: vt Uirgilius o virgili. Pompeius o pompei. Caius o cai. Uetustissimi tamen dicebant o Uirgilie: põpeie caie. Cetera in us comuerso: vs in e faciũt vtiñ: vt priami°: o priame. Dicimus o de°: o lucius: o filius & o filie: o populus & o populo & o flumius & o flumie. o agnus & o agne. o vulgus & o vulge: o chorus & o chore: o pelagus & o pelage: que sic vt plurimũ metri causa protulere autores. Ut ne aliqñ ambiguã dict' meis hdẽ adhibeas charissime lector: volo te scire hec oia & illustrib' me collegisse autoribus: quoꝝ nõ posui verba: ne crebra interpellatio fastidium generaret & ne ingenium puerile profusitate confunderem.

Nominatiuus & vocatiuus plurales

¶ Nominatiui plurales & vocatiui huius declinationis in i longam desinunt: vt hi magistri o magistri. Sed neutra nomina habent nominatiuos accusatiuos & vocatiuos in a: vt hec templa hoc templa. o templa.

Genitiuus pluralis

¶ Genitiui in orum terminant: vt hoꝝ temploꝝ: hoꝝ dominoꝝ: proferũtur etiam in um ab autoribus genitiui masculini neutro carentes: siue per sincopam: siue per um naturaliter creant: vt deum: & deorum: numinũ & numinorũ Mille numinũ tamen: & mille denarium: non mille numinoꝝ & mille denar. o rum: trũ virum: sed non trium virorum (vt Uarro docet.

Tercia declinatio.

De datiuis ⁊ ablatiuis

¶ Datiui ⁊ ablatiui in is proferunt: vt his templis: ab his templis. Sed laborum ⁊ festorum nomina (illa semper pluralia) tam in vm q̄ i orum genituos emittunt. Datiuos autem ⁊ ablatiuos in ibus: vt horum saturnalium ⁊ saturnaliorum: his saturnalibus: ab his saturnalibus. hor̄ vulcanalium: ⁊ vulcanaliorum: his vulcanalibus: ab his vulcanalibus.

De accusatiuis.

¶ Accusatiui in os exeunt. vt hos dominos: has platanos.

De nominatiuo tercie declinationis.

Tercie declinatiõis singulares nominatiui varie terminantur. Desinunt enim in a vt poema in e vt hoc cubile. In i nullum est nomen nisi illa monaptota neutri generis/ guminu/ sinapi/ frugi/ nihili/ mancipi/ nauli/ hmõi: ⁊ similia. In o vt hic leo. In al vt hoc animal. In el vt mel. In il vt hic ⁊ hec vigil. In ol vt hic sol. In vl vt consul. In an vt hic titan. In en vt hoc nomẽ. In in vt hic delphin quãq̄ dicimus etiam hic delphinus delphini. In on vt hec sydõ ydonis. In ar vt hoc calcar. In er vt hic vomer. In ir vt hoc gadir. In or vt hic orator. In vr vt hic turtur. In as vt hic mecenas. In es vt hic pes. In is vt hic collis. In os vt flos. In vs vt hoc tempus.

¶ In es dipthongo: vt hic praes. In aus quoq; vt laus. In ans vt amãs. In ens vt mens. In ins vt tigrins. In ons vt mons. In uns vt arms. In ars vt pars. In ers vt mers. In ors vt mors. In urs vt tyburs. In vls vt puls. in abs vt trabs. In ebs vt plebs. In ybs vt calybs. In obs vt scobs. In vbs vt vbs In aps vt daps q̄ius in vsu nõ sit. In eps vt adeps. In ops vt inops. In yps: vt cinyps. In irps vt sturps. In ms vt hyems. In ar vt far. In er vt fer. In ir vt nir. In or vt nor. In vr vt nur. In aur vt faur. In alr vt falx. In anr vt lãr In inr vt coniunr. In ars vt ars. In ac vt lac. In ec vt allec. In id vt hic David. In ud vt bogud. In vt caput. Sed alique terminationes er his interdum producte: interdum correpte inueniuntur. quas quidem (cum de genitiuo tractabitur) cognosces.

De genitiuo tercie declinationis.

¶ Genitiui hui° in is correptã desinunt: excepto huius vis: q̃ producitur.

A ¶ In a rectũ finientia addita tis syllaba faciunt genitiuũ: vt poema poematis: thema thematis.

E cor ¶ In e correptum terminata e in is vertunt: vt monile monilis. Cepe indeclinabile est. Dicimus etiam hec cepa cepe.

E pro ¶ In e productum greca sunt ⁊ propriam seruant declinationẽ. vt hec Penelope penelopes: ⁊ rhetorice rhetorices.

O ¶ In o si femina sunt ⁊ g: vel d ante o habent o in i breuem vertunt: ⁊ accepto nis formant genitiuum: vt virgo virginis: dulcedo dulcedinis: compago tamen compagis: dido didonis facit: ⁊ did os vel didus. Calisto etiã calistonis ⁊ calistos vel calistus: ⁊ alia hmõi. Cetera vero quecũq; seruãt o longũ vt Juno junonis: caupo cauponis: pter hec cardo cardinis: ordo ordinis: homo hominis (vetusti tamen homonis dixerunt) nemo neminis: turbo turbinis quando est appellatiuum. Apollo apollinis: hic cupido cupidinis: margo marginis: buto butonis popul°: caro carnis format. Anio flum° anienis facit.

Genitiuus tercie declinationis.

C D T ¶ Lac lactis allec allecis. Bogud bogudis. Dauid dauidis. Caput capitis: ⁊ sic eius composita: sinciput sincipitis: occiput occipitis: ⁊ lepet oppido nomen indeclinabile est.

Al ¶ In al desinencia si neutra sunt formant genitiuum in alis longum: vt animal animalis: sin masculina habent illud a breue vt hanibal hanibalis. hic sal salis.

El ¶ In el addita lis: formant genitiuum: vt mel mellis.

Il ol vl am ¶ In il: ⁊ in ol: ⁊ in vl sumunt is: vt vigil vigilis: sol solis: consul cōsulis: nihil nomen indeclinabile est: sic ⁊ nequam.

An In an terminata a longū seruant: ⁊ formāt genitiuum addita tis: vt tytan titanis: pan panis. Greci tamen habent horum nominum genitiuos in os vt pan panos: titan titanos.

En cor. ¶ In en correptum mutant e in i etiam breue: ⁊ assumpta is faciunt genitiuum: vt hic flamen flaminis: hoc numen numinis

En pro. In en productum accipiunt lis: vt lien lienis: ⁊ ren renis: rien rienis: syren syrenis: splen splenis.

In ¶ In in assumunt is penultima ꝓducta. vt Phorcyn phorcynis: delphyn: delphinis.

On ¶ In on assūpta is: genitiuū cōfuse cōmittūt. vt symon symonis. Mēnon mennonis. Nonnulla tamen accipiunt tis: sicut Laocoon laocoontis. ⁊ Demophon demophontis.

Ar ¶ In ar accipiūt is: vt Cesar cesaris: nectar nectaris: par paris. pe. cor. sz far faris facit ad differentiā verbi faris: ⁊ nar naris: producit a. Sed neutra si deriuatiua fuut: producunt a in obliquis casibus: vt a Lupa lupanar lupanaris: a calce calcar calcaris. Epar autem eparis facit.

Er ¶ In er finita faciunt is ⁊ genitiuū pe. cor. reddūt: vt carcer carceris: mulier autē protrahitur. Statius. Si qua deum soboles: si qua ē mulieris origo. Uer veris producit. Adiectiua tamē in cer: que femininū in cis habēt. vertūt cer in cris vt alacer alacris. veteres tamē alacris in masculino etiā ꝓtulerūt. Terencius. Quid tu es alacris? Sed celeber ce ebris facit: ⁊ saluber salubris Imber imbris emittit: sic ⁊ ei° composita september septēbris. october octobris: nouember nouembris decēber decēbris. Mulciber vero mulciberis: vt superius diximus. Illa quidē que in ter habent rectos: vertūt ter in tris: vt frater fratris. Aether hīc etheris dicimus: later lateris. iter in ieris correpta penultima: crater autē crateris: stater stateris: ⁊ panther pantheris producta Quidam bene addi volūt character characteris. Jupiter iouis facit: licet antiqui iupitris ⁊ iupiteris direrūt: ⁊ iouis in nominatiuo: accipiter accipitris ꝓferebant veteres. sic ⁊ opiter: maspiter: diespiter.

Ir ¶ In ir sumunt is: ⁊ penultimā corripiunt: vt gadir gadiris: ir iris. vt Carisius declinauit.

Or ¶ In or: si masculina aut feminina aut cōmunia sunt: addita is ⁊ ꝓducto o formant genitiuum: vt hic orator oratoris: hec soror sororis: hic ⁊ hec autor autoris: memoris tamen corripit o: sic rhetoris arboris: bicorporis: tricorporis: roboris. indecoris: ⁊ si produci debeat: corripitur tamen. Sic ⁊ illa vetusta marciporis: ⁊ publiporis: sic ⁊ ꝓpria greca. vt hectoris. Actoris. Neutra quoq; o breue seruant: vt marmor marmoris: cor autem cordis facit.

Ur ¶ In vr nomina sumpto is ⁊ correpto v: signūt genitiuos: vt vultur vultris. fulgur fulguris: furis tamen producitur: Robur vero roboris: femur femoris: Jecur iecoris: ⁊ iecanoris corripiunt o litteram

Genituus tercie declinationis

As ¶ In as latina s ꝛ addita syllaba tis reddunt genituos: vt Mecenas: mecenatis. Alpinas alpinatis. Excipimus hec monasyllaba. hic as assis: hoc vas vasis: (quod in plurali est secunde declinationis) hic vas vadis: hic mas maris: hoc phas ꝛ nephas indeclinabilia sunt. sic hic ꝛ hec ꝛ hoc nugas. Greca autem huius terminationis habent apud illos in dos vel in des genitiuum quem vertunt apud nos in tis vel in dis: vt calchas calchantos calchantis. gygas gygantos gygantis. Diamas diamantos diamantis. Adamas adamantos adamantis. Palas proprium viri palantos palantis. ¶ Pallas dea pallados palladis: lampas lampados lampadis. Archas archados archadis. Menas menados menadis.

Es cor. ¶ In es correptum latina: que masculini vel communis generis fuit mutato es in i breue: ꝛ addita tis: faciunt genitiuum: vt hic stipes stipitis: hic ꝛ hec miles militis. Excipiuntur illa que ae dipthongon habent in penultima ꝛ que a verbis deriuantur que e seruant breue: vt hic ꝛ hec teres teretis: hic ꝛ hec hebes hebetis: sic declinantur i ante e habentia quāuis longum es habeant: vt aries arietis. Paries parietis. Tamen hic ꝛ hec inquies producat genitiuum inquietis. Feminina quoq; e breue seruant: vt seges segetis. Sed pes ꝛ composita ab eo quāuis producant aliquando es formant in edis genitiuū correpto e: vt compes cōpedis: tripes tripedis. Apes vero apis habet.
A sedendo autem derivata in idis correptum emittuntur. vt obses obsidis. Deses desidis. sedes autem sedis habet.

Es pro. ¶ In es longum: sive greca sive latina sunt: mutata es in is reddunt genituos: vt sedes sedis. Achilles achillis ꝛ achilli. Antiqui enim huiusmodi grecorum nominū genitiuos etiam in i terminauerunt. Virgilius. Atq; immitis achilli. nunc acris ouisonti. Chremes aute ni chremis ꝛ chremetis. Etiam lacheslachis ꝛ lachetis ꝛ lachitis. Rhamnes rhamnis ꝛ rhamnetis. Sic et multa grecorum variantur: Ceres tamen cereris facit. Merces mercedis: heres heredis. locuples locupletis: quies quietis (quod olim quinte fuit declinationis) Agnes agnetis. magnes magnetis.

Is pro. ¶ In is longum desinencia latina ablativus ꝛ addita tis parunt genitiuum: vt hec lis litis. hic ꝛ hec dis ditis. Glis glitis: excipitur glis glirs: Et glis glissis. Illa quoq; tam in er q̄ in is finita nomina regulā seruant in er terminatorum: vt hic pulvis: pulver pulveris. hic cucumis ꝛ cucumer eris. hic cinis ꝛ ciner ceneris. hic vomis ꝛ vomer vomeris. hic ꝛ hec pubis ꝛ puber puberis. Et pubis dicit ꝛ pudes genere femenino: ꝛ significat multitudinem.
Is cor. ¶ Cetera in is correptum: similem habent genitiuum nominatiuo: vt hic collis: huius collis. Excipitur hic lapis huius pidis. pollis pollis cuspis cuspidis: semis semissis: pondus. Nam pro dimidio non declinatur. Cassis cassidis. hic sanguis sanguinis: hic ꝛ hec cranguis: huius cranguis facit: nec primitiuum imitatur. Hec capis capidis. hic ꝛ hec potis ꝛ hoc pote: huius potis habet ex quo componitur. Potiuolo potiuis potiuult. potissum potises: potisest. Greca in is si in genitiuo greco consonantem habuerint ante os: illud o in i mutant: ꝛ genitiuum latinum faciunt. vt Simois simoentos tis. quod e ante n suscipit. Adonis dos dis. Doris dos dis.
¶ Similiter patronymica. vt aeneis aeneidos dis. Preterea egis dis: iaspis. Jaspidis. Clamis clamidis. Sardis sardinis lapillus. Aspis dis. Ibis ibidis. Isis isidis.

Paris paridis ⁊ paris. Tigris tigridis ⁊ tigris. Tybus tybu dis ⁊ tybus. Tethys tethydis ⁊ thetis mater achyllis. Thetys theryos ⁊ thetis vxor oceani.

Os ¶ In os masculina perdunt s ⁊ sumunt ris: vt mos moris: nepos tamen neporis facit: qđ olim cōmunis fuit generis.

Cetera in os otis habent genitiuum producto o vt hec cos cotis: ⁊ hec sacerdos sacerdotis: Bos tamen bouis habet. os ossis: os oris: custos custodis. Arbos. ronos. labos. lepos. ados (quoniam in or terminantur) supra docuim⁹ quos habent genitiuos.

Os gre. ¶ Greca quidem in os genitiuū grecū sequūtur. os finali in is cōuerso: vt heros heroos herois: minos minoos minois. Athos autem athonis. Cicero declinauit.

Us corre. ¶ In vs curtum. si neutra sunt: deponunt vs ⁊ oris corripiunt: vt corpus corporis. Illa tamen in dus. lus. ⁊ nus: eris corripiunt. vt pond⁹ ponderis: vellus leris. munus neris: sed facinus facinoris habet. pignus pignoris ⁊ pigneris: vt vult Pusianus: Fenus fenoris ⁊ feneris. penus penoris: olim peniris. ⁊ peneteris. Que autem verba in ero desinencia habent in eris correptum faciunt genitiuos. vt Ulcus vlceris: vlcero vlceras. Olus oleris: olero oleras. Tempus vero temporis facit. hoc pecus pecoris. hec pecus pecudis: hic intercus in tercutis producit u: hoc acus aceris: hic lepus leporis. Comparatiua quidem perdunt us ⁊ ois producunt: vt fortius fortioris: meli⁹ melioris

Us pro. ¶ In us productā remoto s: tis sumunt: ⁊ seruant u longum: vt salus salutis. Tellus vero telluris habet. Incus incudis. Palus paludis. Et monasyllaba deposito s vus producunt. vt mus muris. Sed grus gruis facit ⁊ sus. suis.

Aes ¶ In aes diphthongon duo latina inuenimus. hoc aes aeris. hic praes praedis.

Aus ¶ In aus feminina sunt ⁊ in dis genitiuum habent: vt fraus fraudis. Laus laudis.

As Ds Ps ¶ In bs ms ps: desinentia formant genitiuum interposito i. vt vrbs vrbis. hyems hyemis: Inops inopis: Sed si ante bs vel ps e habuerit: ⁊ non monasyllaba: illud e in i vertūt: vt celebs celibis. princeps principis: auceps aucupis facit. Et a capite composita remouent s ⁊ e in i mutant: ⁊ sumūt tis: vt anceps ancipitis: biceps bicipitis: triceps tricipitis. antiqui tamen ancipes: bicipes. tricipes dixerunt.

Ls. Ns. Rs. ¶ In ls ns rs desinentia: ablata s ⁊ sumpta tis emittūt genitiuum: vt puls pultis: mons montis: pars partis: frons autem licet nō sit in vsu frondis facit: cum folia arborum significat. Nam frons frōtis capitis ē pars. Lens lendis animal: lens lentis legumen. ⁊ glans glandis facit. Excipiuntur quoq; iens. rediens: preteriens: ⁊ cetera ab eo is deducta. quoniā in euntis terminant genitiuum: vt iens euntis: preteriens preteruntis: ambiens vero ambientis habet. Et libupens libupendis: quincuns quincuncis: ⁊ sic reliqua ab vncia declinantur. Aruns autem aruntis facit: vecors ⁊ cum corde composita pumitiuum sequuntur.

X ¶ In x si a verbis in go declinantur ablata x ⁊ addita gis. faciūt genitiuū vt grex gregis a grego gregas. Lex legis. lego legis. Remex tamen remigis e in i mutat. Coniunx vero cōiugis dicimus remota n littera: quā in plurali ⁊ in omnibus obliquis perdit. Frux quo non vtimur: frugis habet. Cetera omnia latina perdunt x. ⁊ cis capiunt. vt fallax fallacis: nex necis. fex fecis. Sed si e ante x habeant: neq; sint monasyllaba nec ab illis composita: mutant e in i correptū per obliquos casus. vt apex apicis: verter verticis. similiter masculina corripiunt penultimā. vt fornix fornicis. Reliqua in x penultimam p̄ducunt

vt felix felicis:fornax fornacis:phenix phenicis:Excipimus grex gregis:crux crucis:fax facis:nux nucis:pix picis:dux ducis:trux trucis:coniunx coniugis: salix salicis:silex silicis:pellex pellicis:nix nuuis:senex senis nox aũt noctis habz pernox pernoctis:sphynx sphyngis e sphingos:suppellex suppellectilis.

De datiuis singularibus.

¶ Datiui hmoi declinationis in i productum a genitiuis remoto s deducun tur: vt huic patris:huic patri sed a grecis descendant aliqñ corripiunt. vt sta tius in achille. Pallade luctuose celebrabat. Syrus honores:

De accusatiuo singulari.

¶ Accusatiui a datiuis i mutato in em formant: vt patri patrẽ :sed' quedã in im faciunt ꝙ greca sunt fere:ꝙ in is terminata: vt caribdis caribdim:syrtis syr tim. Tethys tethyos tethym. Neapolis neapolim.ꝙ alia huiusmodi.

¶ At ista in em ꝙ in im:turris turre m ꝙ turrim:torquis torquem:buris burem ꝙ burim:securis securem ꝙ securim:bipennis bipennem ꝙ bipennim: Puppis puppem ꝙ puppim:restis restem ꝙ restim:pelvis pelvem ꝙ pelvim: febris febrem ꝙ febrim. Vis vim tantũ. Tybris tybrim ꝙ tyberis tyberim: sitis sitim: tussis tussim. maguderis magudem. Reliqui accusatiui greci huius declina tionis frequenter etiam terminantur in a vt lampas ꝙ lampadem ꝙ lampada aetherem ꝙ aethera:aerem ꝙ aera:thorax thoracem thoraca :syren syrenem ꝙ syrena. hic delphin hunc delphina tantũ modo. Nõnulla in on habent hũc casum vt dydo dydon:ꝙ in o etiam vt dydo ꝙ alecto. Virgili⁹. Lucificam alec cte. Neutri autem generis nomina accusatiuum ꝙ vocatiuum similem nomi natiuo habent: vt hoc corpus:hoc corpus o corpus.

De vocatiuis singularibus

¶ Vocatiui similes sunt nominatiuis: vt hic pater o pater. Inueniunt tamen greca que vocatiuum seruant grecum: vt hic pallas o palla. hec Thebas o te bai. hic Chremes o chreme. o achille o lache.

Ablatiuus singularis.

¶ Ablatiui in e aut in i aut in e ꝙ in i finiunt. Neutra in e terminata ablatiuuz in i faciunt: vt hoc mare ab hoc mari. hoc monile ab hoc monili. Antiqui autẽ ab hoc mare:monile:cubile:dicebant sic ꝙ recentiores. Sed ista neutra nõ in i sed in e ablatiuum casum emittunt. Rhete : Hauisepe :presepe: sonacte:prenes te:celene.

¶ In al quoqꝫ ꝙ in ar exeuntia in i terminant: vt cervical cervicali. calcar calcari. Dicimus tamen sale:lare:par pare ꝙ pari.

¶ Item masculina ꝙ cõmunia vel in er vel in is desinencia si faciunt in e neutrum:ablatiuum in i efferunt. vt hic pedester hec pedestris ꝙ hoc pedestre ab hoc pedestri. salubri. celeri. hic ꝙ hec omnis ꝙ hoc omne. ab hoc ꝙ ab hac ꝙ ab hoc omni. vtili. regali. marcialis marciali. quando est adiectiuũ. Nam ppria nomina appellatiuis similia ablatiuum habent in e. vt hic iuuenalis: ab hoc iuuenale. marcialis ꝙ hoc marciale. Illa etiã que accusatiuum in im habent. ablatiuum in i finiunt: vt tussim tussi. Neapolim neapoli. Que vero in em ꝙ in im in e ꝙ i terminant vt puppe ꝙ puppi. reste ꝙ resti. bipẽnis aũt bipẽne ꝙ i

¶ In is ꝙ in er mensium nomina terminãt hunc casum in i. vt aprilis aprili. Sep tember septembri. Imber quidem imbre ꝙ imbri formant.

¶ In er cuiuscunqꝫ generis nomina nec in is terminata ablatiuũ in e solũ emit tunt. vt pauper paupere. vber vbere:degener degenere. Sed terminata i uis

vt auis. In guis vt anguis in gnis. vt ignis ctis. vt vectis. In mnis vt amnis. ⁊ omnis generis noia ⁊ cõparatiua omnia ⁊ verbalia in x. ⁊ genitiua in as ab latinũ in i ⁊ in e faciũt: vt aui ⁊ aue. angui ⁊ angue: igni ⁊ igne. vecti ⁊ vecte. animi ⁊ anime. amanti ⁊ amante. fortiori ⁊ fortiore. victrici ⁊ victrice. arpinati ⁊ arpinate. Rudis tamen adiectiuũ rudi solũmodo habet: quando vero ē substantiuũ rude. Sospes quidē ⁊ hospes: sospite ⁊ hospite. Dostis poste: ⁊ poststrigilis strigili tm̃. Pugil pugili ⁊ pugile. vigil vigili ⁊ vigile. Reliqua omnia tercie declinationis in e finiant ablatiuũ: vt clades clade: classis classe: nisi sua licentia versus causa verterint poete. Virgilius. Aduectum eneam classi ☞ datiuum esse multi velint.

Noiatiuus accusatiuꝰ ⁊ vocatiuus plurales

¶ Nominatiuus: actũs ⁊ vocatiuus plurales tercie declinatiõis finiunt in es vt hi patres hos patres o patres. Sed illa que in is terminant ⁊ finiũt genitiuum pluralem in ium emittunt accusatiuum in es ⁊ in is: ⁊ hos ⁊ has omnes: ⁊ omnis hos ignes ⁊ ignis. Pauca quidem habent ntm̃ ⁊ accusatiuum in is. vt hec sardis. has sardis. Item alpis: syrtis: trallis.

¶ Neutra vero noia hos casus in a terminant: vt hec corpora hec corpora: o corpora. Illa autē neutra que in i vel in e ⁊ in i finiunt ablatiũ formant hos casus ab ipis ablatiuis in i addita a. vt pari vel pare paria. felice pel felici felicia excipiunt ista que nõ seruant i ante a: vt lubrica: vetera. amplustra verũ amplustria quoq; legimus. Pleraq; autē greca habent accusatiuum in as breuē vt palladas: hiadas. lampadas: colchidas.

Genitiuus pluralis

¶ Genitiuus pluralis fit a singulari ablatiuo: ⁊ aut in vm: aut in ium terminatur: aut in ium ⁊ in ium siue natura siue per sincopam. Illa ergo q̃ ablatiuũ in i aut i ⁊ in e habent suscipiunt vm ⁊ faciunt ꝯ genitiuum vt ab hoc cubili cubilũ ab hoc aiali aialiũ a felice ⁊ felici felicium: a sapiẽte ⁊ sapienti sapientum.

¶ Multa tm̃ ex his que tum in i soli finiunt ablatiuũ: tum in i ⁊ in e p sincopaꝫ proferunt. vt sapientũ pro sapientiũ: merentũ p merentiũ. Sed comparatiua in um tm̃ emittunt: vt horũ ⁊ harum fortiorũ: maiorũ. Similiter dicimus vet veterum. vigil vigilum. pugil pugilum. memor memorum. complicum supplicum: artificum.

¶ Que in duas desinunt consonantes: ⁊ ablatiuum in e faciũt: e in ium vertũt vt mars martiũ: fons fontiũ: frons frontium: vrbs vrbium: ars artiũ: cohors: cohortium: consors consortiũ: pter in ms ⁊ ps desinencia: hyems ☞ hyemum princeps principũ: Ex his tm̃ excipimus cõposita a capite q̃ finiunt genitiuum in ium: vt tricipitiũ bicipitiũ: nisi per sincopam succedantur.

¶ Illa quoq; que in gto singulari pares habent sillabas in ium emittunt: vt collis collium: caro carnium: apes apiũ. Iuuenalis in quinto. Examẽq; apiũ longa consederit vna: Cedes cediũ: sed similia in es frequentius in um terminantur: vt vatum ⁊ vatiũ: sedum ⁊ sedium: iuuenis autē iuuenũ facit: canis canum: panis panum. indoles indolum, hereſum.

¶ Item in as latina: in ium ereunt: vt arpinas arpinatium: ciuitas ciuitatiũ: probitas probitatiũ: proferunt vero ista etiam in ium siue natura: vel potius per sincopam. vt ciuitatum probitatum.

¶ Similiter nomina tantũ pluraliter declinata ⁊ in es terminata in ium faciunt: vt vires virium: penates penatiũ: tres trium: opes opum (potius q̃ opiũ) proceres procerum.

¶ In is longum desinencia ⁊ crescentia in genitiuo: etiam in ium hunc casuꝫ

habent. vt lis litium: sannis sannium. Nox quidem noctium facit. nix nivium suppe lex suppellectilium: cor cordium. plus plurium. fel fellis: allec allecium: a mele mellium non inuenitur: nec a lacte lactis: nisi a lactibus q̄ numero plurali tantūmodo declinat: Cetera omnia terminant genitiuū pluralem in um. vt consul consulum: virtus virtutum: caput capitum: pater patrum. ales aūt habet alitum ⁊ alitis: sed figurate inquit Seruius. Bos boum per sincopam ⁊ datiuum ⁊ ablatiuum bobus.

¶ Composita vero simplicis regulā plerunq; sequuntur: vt vecordis: uno plus

Datiuus ⁊ ablatiuus plurales

¶ Datiu⁹ ⁊ ablatiuus plurales a singulari genitiuo nascunt interiecta bu. vt huius patris. his patribus. ab his patribus Sed neutra in a finita habēt hos casus in is: vt hoc teoreuma: his teoreumatis: ab his teoreumatis. hoc poema his poematis. ab his poematis. faciunt etiā in bus. Prisciano teste.

Nominatiuus singularis quarte declinatiōis.

Quarta declinatio duas habet in nominatiuo terminationes. vs ⁊ u. vt hic visus. ⁊ hoc cornu. sed in u terminata neutra sunt: ⁊ omnes singulares casus in u finiunt. In us autem masculina aut femininа sunt.

Genitiuus singularis.

¶ Genitiuus ergo in us terminatorum erit in us productum vt visus: huius visus. Uetustissimi tamen in uus syllabas terminabant ⁊ datiuum in u: vt hic senatus: huius senatus: huic senatui: hic metus: huius metus: huic metui: huius rei. Aulus gellius est approbatus assertor.

Datiuus actūs vtūs ⁊ ablatiuus singulares

Datiuus nunc terminatur in ui: vt huic visui.
Accusatiuus in um: vt hunc visum.
Uocatiuus est similis nominatiuo: vt o visus.
Ablatiuus in u finitur: vt ab hoc visu.

Nātūs accusatiuus ⁊ vocatiuus plurales.

¶ Nominatiu⁹: accūs ⁊ vocās plurales in us exeunt: vt hi hos ⁊ o visus. Uerū neutra illa in u terminata hos casus a ntō formant addita a vt hec cornua: hec cornua. o cornua.

Genitiuus pluralis.

¶ Genitiuus in uum finitur: vt horum visuum.

Datiuus ⁊ ablatiuus plurales.

¶ Datiu⁹ ⁊ ablt̄ūs in ibus. vt his visib⁹. aliqua tñ dr̄ie cā accipiūt u ante bus vt hi artus his ⁊ ab his artub⁹: arcub⁹: parcub⁹: ad dr̄iam hoc nomen ars artis pars. Inueniunt aliqua tñ nulla dr̄ia impediente u ante bus seruare: vt lacubus: tribub⁹: lubricub⁹: portub⁹: acub⁹: quercub⁹. specub⁹ q̄q̄ ⁊ specieb⁹. Et q̄m domus ē ptim quarte: ptim secūde declinatiōis ne in ei⁹ variatiōe ds decipi possit p singulos casus declinare volum⁹. ¶ Hec domus: huius dom⁹ ⁊ domi: huic domui: hanc domū: o dom⁹. ab hac domo. In plurali he dom⁹: harū domorū ⁊ domuū: his domib⁹. has domos: o domus: ab his domibus.

Quinta declinatio

Nominatiuus singularis quinte declinationis

Quinte declinationis nomina terminant ntm̃ ⁊ vocatiuū in es. vt hec species o species: ⁊ omnia sunt generis femenini excepto dies: quod in singulari nunc masculini: nunc femenini reperit. at in plurali semper masculinum est. Meridies quoq; masculini generis est.

Genitiuus ⁊ datiuus singulares.

¶ Genitiuus ⁊ datiu⁹ finiunt in ei diuisas syllabas: vt huius specie: huic speciei. Ueteres tamē gtm̃ in es aliquando terminarunt: vt huius species. huius dies. Virgilius in georgicis. Libra dies: somnq; pares vbi fecerit horas. Terminant ⁊ in e: vt huius die: ⁊ in ij. vt huius dij. Virgilius in primo enei. Munera letitiamq; dij. Et datiuum in e: vt huic facie. Gellio teste.

Accusatiuus singularis.

¶ Accusatiuus fit a ntō mutato s in m litterā: vt hec species: hanc speciem

Ablatiuus singularis.

¶ Ablatiuus in e desinit: vt ab hac specie.

Noiatiuus/accusatiu⁹ ⁊ vocatiu⁹ plurales.

¶ Nominatiuus accusatiuus ⁊ vocatiuus plurales similes sunt nominatiuo singulari: vt he ⁊ has ⁊ o species.

Genitiuus pluralis.

¶ Genitiuus fit ab ablatiuo singulari: addita rum: vt harum specierum

Datiuis ⁊ ablatiuis pluralibus

¶ Datiuus ⁊ ablatiuus plurales fiunt a singulari ablatiuo adiectab⁹: vt his ⁊ ab his specieb⁹. Sed non te fugiat omnia quinte declinatiōis noia carere genitiuis datiuis ⁊ ablatiuis pluralibus p̄ter hec: species: dies: meridies: acies: facies: materies: progenies: ⁊ maneries.

Adiectiuoz̄ triū vocum declinatione.

¶ Adiectiua que partim sunt prime: partim secunde declinationis sic variantur in numero singulari: bonus bona bonum boni bone boni: bono bone bono: bonū bonam bonum: o bone o bona o bonum. a bono a bona a bono. In plurali: boni bone bona: bonoz̄ bonarū bonoz̄: bonis bonis bonis: bonos bonas bona: o boni o bone o bona: a bonis a bonis a bonis.

Octo nomina que imutant̄ pronominum declinationem/et quis/vel qui.

¶ Octo sunt noia que cum cōpositis'more pronominū secundi ordinis declinantur: vnus: totus: solus: alius: alter: uter: ullus: nullus: vt vnus vna vnum: vnius vnius vnius: vni vni vni: vnum vnam vnum: o vne o vna o vnū: ab vno ab vna ab vno. In plural. numero: vni vne vna: vnoz̄ vnaz̄ vnoz̄: vnis vnis vnis: vnos vnas vna: o vni o vne o vna: a bnis ab vnis ab vnis. ¶ Et hi octo vnus totus ⁊ solus habēt vocatiuū. Quā declinationē etiā quis vel qui sequnt

vt quis vel qui que quod vel quid/cuius cuius cuius/cui cui cui/quem quam quod vel quid/a quo vel a qui a qua vel a qui a quo vel a qui. In numero plurali qui que que/quorum quarum quorum/quis vel quibus quis vel quibus/quis vel quibus/quos quas que/a quis vel a quibus a quis vel a quib⁹ a quibus vel a quibus.

Composita ex duobus rectis.

¶ In compositis ex duobus rectis ambo nominativi declinantur: vt hec respublica/huius reipublice/huic reipublice/hanc rempublicā/o respublica/ab hac republica. In numero plurali/he respublice/harum rerumpublicarum/his rebuspublicis/has respublicas/has respublicas/o respublice/ab his rebuspublicis. ¶ Alteruter autē positus tm̄ variat nominativum: vt alteruter alterutra alterutrū/alterutrius alterutrius alterutrius/alterutri alterutri alterutri/alterutrū alterutram alterutrū/ab alterutro ab alterutra ab alterutro. In numero plurali alterutri alterutre alterutra/alterutrorum alterutrarum alterutrorum/alterutris alterutris alterutris/alterutros alterutras alterutra. o alterutri oa lterutre/o alterutra/ab alterutris.

Composita ex recto ⁊ obliquo

¶ In compositis ex recto ⁊ obliquo/rectus tātūmodo variat obliquus vero non/vt hic tribunus militū/huius tribunimilitū/huic tribunomilitū/hunc tribunūmilitum/o tribunemilitū ab hoc tribunomilitū. ¶ In numero plurali hi tribunimilitū/horum tribunorūmilitū/his tribunismilitū/hos tribunosmilitum o tribunimilitū/ab his tribunismilitū.

De patronymicis

¶ Patronymica in es masculina ad motem nominū prime declinationis fere inflectunt vt hic priamides/huius priamide/huic priamide/hunc priamidam vel priamidē ⁊ priamiden. o priamide ⁊ priamida ⁊ priamides/ab hoc priamide ⁊ priamida. hi priamide/horum priamidarum/his priamidib⁹/has priamidas ⁊ priamides/o priamide/ab his priamidibus.

As ¶ Patronymica etiā feminina in as finita sic declinant: hec peliades: huius peliadis ⁊ peliados: huic peliadi: hanc peliadem ⁊ peliada. o peliades: Ab hac peliade. In plurali he peliades/harum peliadum/his peliadib⁹/has peliades: o peliades: ab his peliadibus.

E ¶ In e propria greca siue patronymica sic variant. hic penelope/huius peoelopes/huic penelope/hanc penelopem ⁊ penelopen/o penelope/ab hac penelope.

Os ¶ In os greca sic eunt. hoc melos/huius melos vel meloi/huic melo/hoc melon/o melos/ab hoc melo.

Is ¶ In is sic eunt. hic methamorphosis/huius methamorphosios ⁊ methamorphoseos/huic methamorphosi/hanc methamorphosim/o methamorphosis. ab hac methamorphosi.

O ¶ In o sic declinant. hec sappho/huius sapphos vel sapphus/huic sappho/hanc sapphon/o sappho/ab hac sappho. hic moyses/huius moysi/huic moysi/hunc moysen/o moyses/ab hoc moyse. hic Jesus: huius iesu: huic iesu hunc iesum/o iesu/ab hoc iesu.

De heterocliſis.

QVoniam de heteroclitis iam mihi dicendum erit: de quibus ſane magna inter grāmaticos plerūq; quæſtio oritur fateor me fere omnia collegiſſe: quę grāmatica lege heteroclita iudicanť. Si quos aūt grāmaticoꝝ legib⁹ autores refragari comperieris: aſcribo autoritati. Scimus eni Plautū diciſſe delna in feminino genere ⁊ numero ſingulari: ⁊ Ciceronem nexet alios alia multa: quę lex grāmatica vetat. Hęc ideo ne me imiemorē aut ignarū fuiſſe quiſpiā iudicet: neue quod veterib⁹ ſcriptoꝝb⁹ licuit: ſibi quoq; licere in ea reputet. Primum ergo dicam: quid ſit aptotum ⁊ monoptotum nomen.

¶ Aptotum eſt quod nominatiuum tantūmodo habet ⁊ in ceteris caſib⁹ deficit: plerūq; tamē vocatiuum etiā habere inuenit co qō ſit nominatiuo ſimilis: vt hic iupiter/o iupiter: hic dieſpiter/o dieſpiter. Neutra vero aptota tres poſſunt habere caſus propter ſimilitudinem nominatiue/accuſatiue/⁊ vocatiue vocis/que generaliter eſt in omnibus neutris/vt fas/nefas/ir/pus/ador mi/⁊ nihil/

¶ Monaptotum eſt quod vnam vocem habet per omnes caſus ſiue ſingulares ſiue plurales ſiue vtriuſq; numeri/vt ſinapi/gūmi/cepe/pondo/cete/⁊ literaruni nonuna/⁊ numeroꝝ a quattuor vſq; ad centum.

¶ Diptota dicunť que duos caſus tantūmodo habent: vt veru verubus

¶ Triptota: que tres. vt templum templi templo.

¶ Tetraptota que habet quattuor: vt gener generi genero generum.

¶ Pentaptota: que quinq; vt caſtus caſti caſto caſtum caſte.

¶ Exaptota que ſex: vt totus totius toti totum tote toto.

¶ Heteroclitis eſt varia nominum declinatio. Fit quidem in caſu/numero/genere/declinatione/voce/⁊ ſignificatione.

Defectiua in caſu ⁊ numero.

¶ Hec certis deficiunt caſibus ⁊ numero plurali/hec fors ab hac forte/hunc latercm ab hoc latere/hanc dithonem ab hac dithone. Sponte ⁊ flamine ꝓ ſpiritu: ab latiui ſoli ſunt. Tabi ⁊ tabo genitiui ⁊ ablatiui ſunt caſus. hec Tabes/hanc tabem/ab hac tabe. Macte vocatiuus eſt ſolus Legitur ⁊ mactus apud Faſtum ⁊ Seruium. Fuit autē apud veteriſſimos adiectiuum. Lucretius libro quinto. Ut unne ſepe boues luce ferro male macte. Hoc tantunt ⁊ huius tantundē hoc tantundem. addunt hec lues: hanc luem/ab hac lue/ſatias ſol⁹ nominatiuus: dicam ⁊ dicas vtriuſq; numeri accuſatiui ſunt. natu ſolus ablatiuus: teſte Seruio ſic aſtu: labeo/ganeo/⁊ aleo/nominatiuos tantum ⁊ vocatiuos habere Priſcianus docuit in accentibus

¶ Hec quoq; carēt noiatiuis ⁊ vtis ſingularib⁹ tm̄: vt reliquos vtriuſq; numeri caſus hz remigis/frondis/verberis/qō etiā ſingulari caret actō/dapis/necis: nec tm̄ in Ciceronis epiſtolis lectū eſt: ⁊ renuer apud Seruiū: frons etiā ꝺz teſte Seruio: ſed olim frondis in noiatiuo dicebať. Focas tm̄ vult carere recto. Femina etiā rectum non habet: licet ſint qui dicunt hoc femen.

¶ Hi tres dū taxat habent tres caſus in numero ſingulari: at in plurali i nullo deficiunt: hoc plus huius pluris: hoc plus. hoc virus: hoc virus: o virus. huiꝰ opis: hanc opem: ab hac ope. quando eſt appellatiuum huius vicis hanc vicem: ab hac vice. hec vis huius vis. hanc vim ab hac vi: quattuor habet caſus: plurale e us eſt vires. fuit ⁊ apud veteres he vis ⁊ has vis.

¶ Hec cum pluralem integrū habeant: ablatiuum tantūmodo ſingularē habere comperiuntur. teſte Foca. obice/fruge/piece/viſcere. Priſcianus autem

quinto libro vult innuere huius precis/huic preci/ab hac pce/huic frugi/hãc frugem:ab hac fruge.

¶ Undecim sunt neutri generis:que cum seruent omnes casus in singulari/nominatiuum/accusatiuũ/ꝛ vocatiuum in plurali numero habent:ura/ruraera/ora/maria/vina/mora/farra/thura/mella/fora/addit vetustas defrusta ꝛ mulsa. ¶ Huiusmodi sunt quinte declinatiõis noia:vt pernicies/spes preter hoc nouẽ.Res/species/dies/meridies/acies/facies/materies/progenies maneries. Ueru plurali diptotum esse. Priscianus ostendit/caret eni genitiuo at reliquos casus habet. Interrogatiua vt quis:uter ꝛ quotus. Relatiua vtq̃ que/quod/is/suus/idem. Distributiua:vt quilibet/omnis/nullus. Infinita vt alius/aliquis/carent vocandi casu. Similiter pronomina omnia/preter Tu/meus/noster/ꝛ nostras.

Numero carentia.

Plurali numero naturaliter carent omnia deoꝝ/hominũ/vrbium/montiũ/syluarũ/fluuiorum/ꝛ locorum propria nomina nisi sua natura pluraliter tãtũmodo proferantur. vt Athene:Thebe:Cune:Uetule:Puteoli:Argi: quod preter ceterorum motem in singulari habet hoc argos.

Masculina singularia.

¶ Preterea hec sunt tredecim masculina que ex vsu cõmuni pluralẽ numerũ respunt/sanguis/fumus/pulvis/limus/ponthus/mundus/fumus/sol/geminus/sal/ether/aer/ꝛ viscus.seu hoc viscum/vt Virgilius protulit. Addunt vesperus vesper.

Feminina singularia

¶ Femininia hec sunt numero quattuor ꝛ quadraginta:par: mors: vita: famices:sitis:lux:gloria:fama:salus:ines:cuius genitiuo ꝛ datiuo nõ vtimur: gara:tabes:labes:hyemis:proles:soboles:pix:senecta:senectus:inuentas:inuẽtꝰ:penus:fuga:fides:indoles eloquentia:prosapia:rabies: sanies: secordia :vecordia:parsimonia:auaricia sapientia:stultitia:insania: dementia:amentia:diligentia:elegantia:memoria:amicicia:arena/vespera:addunt ꝛ plura:sed quãꝝ raro .inuenies tamen aliquot pluralia apud autores.

Neutra singularia.

¶ Neutra singularia sunt septẽ ꝛ viginti.phas:nephas:ir:pus:ador:lac:solũ: scenium:salum:lerũ:cenum:cuium: virus:indeclinabile: ver: vulgus: pelagus: gelu:manna:pascha:crocum:baratrum:nil:mihil:nihilũ:necesse: vesperum:lutum. Accedunt ad hec nomina metallorum excepto es. Adde etiam liquidorum vt uis. Et aridoꝝ huius nascentium non una:que ad mensuram ponduse referunt cuiusq; generis sint:vt triticũ:ciser:milliũ.fenũ:et quibus septem ꝛ viginti tantũmodo pluralẽ nõ refugerũt equor. mare: fretum :vnda: later: aqua:lympha:mel:vinum:poculum:flens:fluuius:flumen :amnis: stannũ lacuna :lacus:puteus: Preterea ordeum:frumentũ:fama:melo: pepo:citrullus far pisum:vel hec pisa:lupinus:fragum.

Masculina pluralia.

¶ Masculina pluraliter declinata duo sunt ꝛ triginta. Quirites:primates:optimates:procere:minores:maiores:primores:licet dicamus huiꝰ primoriꝰ vt Seruiꝰ docet:posteri:superi:inferi:penales:liberi:lemures: sales :cani: fori:

Heteroclita nomina.

manes/fasces/antes/duo tres (quod cōmunis est generis) carceres/casses/ fursures/pugillares/codicilli/fasti/annales/celli/lares/ sentes/ reptes/ lactes/. Adde luceres/titienses/quintilij/fabij/locri/gabij/veij/ & similia: q̄ in numero supiori nō cōprehendunt. Ludoꝝ quoq; & festoꝝ multa nomina sunt huiusmodi. vt appollinares: quinquatres: circenses: & plura.

Femmina pluralia

¶ Femmina pluralia sunt quinq; & quadraginta/kalende/ydus/ferie/nundine/none/inducie/latebre=therme/excubie/exuuie/ primitie/ inferie/ exequie/ inficie/quisquilie/reliquie/blandicie/opes/cantes (organoꝝ fistule sine dee). mine/phalere/muge/insidie/facicie/illecebre/delitie/duuitie/ nuptie/ argutie/ cune/scale/scopie/bige/trige/quadrige/compedes/inimicicie/gene/tenebre/ ancei/grates/narcs/manubie/due fores. Et festorum nomina: vt latine/ adde cerimonie/decretales/dire.

Neutra pluralia.

¶ Neutra pluralia triginta sunt. Precordia/ilia/ quod est ordinis tercij. Maurus tamē hoc vere dicit. cunabula/menia/lustra/pondo/castra/rostra/ tempe/magalia/mapalia/seria/arma/sponsalia/exta/tripudia/spolia/liba/ cibaria/multa/classita Apud Suetoniū vero classitū legimus) Serta/tesqua/ busta/bactra/artarata/charthesia/ceraunia/duo/& tria. Addunt & festorum ludoꝝ nomina in supiori numero nō comphensa. vt ortia/parentalia/ bacchanalia/neptunalia/comicia/ olennia. Hec ostrea in numero plurali grecū est. Nam apud nos hec ostrea ostree dicit (teste Seruio) Flabra quoq; neutrum plurale Nam flāma habet flamine in ablatiuo.

¶ Multa his addi possent/si omia que aliud in singulari: aliud in plurali significant: discernamus multa etiā demi/si vnus aut duorum autoritatē sequētur. Legimus enim fumos/soles/munuscula/elegancias/memorias/amicicias arenas/quiritem/narem/forēt/spolium/libum/& plura huiusmodi. Sed memunerimus multa multis licuisse dicere que aliis prohibentur.

Tondem etiam (licet sit omnis generis) numero singulari caret. Caret & numeralia: pter vnus vna vnum. centenariū & mille substantiuum.

Masculina in plurali neutralia

¶ Hec quindecim in numero singulari masculini/at in plurali neutri generis sunt. Tartarus hec tartara. dindimus hec dindima/tenerus hec tenera. Suparus hec suppara. cetus hec cete (Seruius tamen dicit cetus nunq; lectum Menalus hec mēnala. hismarus hec hismara. Gargarus hec gargara. Strabo autem gargarum montem esse. gargara Coloniam docet. Pileus hec pilea. Infernus hec inferna/auernus hec auerna/sibulus hec sibula/& hi sibili. Baltheus hec balthea & hi balthei: Maurus tamen dicit, in plurali neutrum esse solū modo. Locus hic loci & hec loca/locus hi loci & hec loca.

Femmina in plurali neutralia.

¶ Duodecim in numero singulari femmina: in plurali neutra esse cōperiunt. Pergamus hec pergama. Intybus hec intyba: arbutus hec arbuta. Altilis hec altilia. ¶ Suppellex hec suppellectilia. Pascua hec pascua. zizania:

hec zizania ⁊ he zizanie. Carbasus: hec carbasa: bucolica: hec bucolica: geor-
gica: hec georgica. rhetorica: hec rhetorica: theopica: hec theopica ⁊ similia

Neutralia: in plurali masculina

¶ Neutra in singulari: ⁊ in plurali masculina octo inuenio. filum hi fili et hec
fila. Frenū ⁊ hi freni: ⁊ hec frena. Rastrū. hi rastri ⁊ hec rastra. Claustrum hi
claustri: hec claustra. Capistrū hi capistri ⁊ hec capistra. Postrum hi postri ⁊
hec postra. Celum hi celi tm: ⁊ specus hi speci: vt Seruius docet.

Neutra: in plurali feminina

¶ Quatuor neutra: que in plurali feminina efficiunt. Epulum he epule. Bal-
neum he balnee hec balnea. Amigdalū he amigdale ⁊ hec amigdala: amig-
dalus arbor est. Deliciuni he delicie: hoc cepe he cepe addit focas: Sed mihi
potius inter singularia neutra reijcien dum videtur.

Que plurifarium efferunt nominatiuum.

¶ Sunt quedam ꝑterea que dupliciter aut tripliciter efferunt apud veteres
nominatiuum ⁊ cū voce variant genus: vt hic tonitrus ⁊ hoc tonitru: hic bacu lus
⁊ hoc baculum. hic tignus ⁊ hoc tignum: hec pisa ⁊ hoc pisum: hic nasus hec
nasa ⁊ hoc nasum legimr apud plautū. hic spicus hec spica ⁊ hoc spicū: At in
plurali tantūmodo spicos. hic sinus ⁊ hoc sinum pro vase. hec vespera et hoc
vesperū principiū noctis. Nam hic vesper diei finis est ⁊ stella veneris: que ve
sperus ⁊ hesperus ⁊ vespurgo nominat. hic mundus ⁊ hoc mundū. hic gelus
⁊ hoc gelu. hic arcus ⁊ hoc arcu. hic clipeus ⁊ hoc clipeū. hic singraphus ⁊ hoc
singraphum. hic sestercius ⁊ hoc sestercū. hec crista: lus ⁊ hoc cristallum. hec
margarita ⁊ hoc margaritū: ⁊ hec margaris. vt Seruius tradit. hic galeus et
hoc galerū. hic cathon ⁊ hoc cathonuz. i. partus nō naturalis. hic crater ⁊ hec
cratera. hic panther ⁊ hec panthera. hic turbo ⁊ hoc turben. hic tiaras ⁊ hec
tiara. hic hebenus ⁊ hoc hebenū. hic sanguis ⁊ hoc sanguē. hic mulctra ⁊ hoc
mulctrale. horum pleraq; remanserunt in vsu.

¶ Discernunt ⁊ ita pomor ⁊ arbor nomina: vt hec prunus ⁊ hoc prunū. hec
malus ⁊ hoc malum: hec pirus ⁊ hoc pirum. hec cerasus ⁊ hoc cerasum: ⁊ hic
cerasus Propertius. hic dulces cerasos. hec autūnalia poma. hec cornus: et
hoc cornum: hec morus ⁊ hoc morum.

Que in vario nominatiuo seruant genus.

¶ Sunt que dupliceꝫ habēt rectū seruato genere: vt hec cassis ⁊ hec cassida.
hec opes ⁊ apis. hic delphin delphinis ⁊ delphinus delphini. hic cometa ⁊ co
metes. comete. hic arabs arabis ⁊ arabꝰ arabi. hic cōgrus ⁊ conger congri.
hic mugil ⁊ hec mugilis. hic elephas elephantis. hic elephantus elephanti.
hic tybris ⁊ tyberis. hic arar ⁊ araris. hic pulius ⁊ puluer. hic cucumis ⁊ cu-
cumer. hic cinis ⁊ ciner. hic vomis ⁊ mer. hic ⁊ hec puber ⁊ pubis. hic labor la
bos: lepor ⁊ lepos. honor ⁊ os: hec arbor ⁊ bos. hic odor ⁊ os. hic iber iberis.
⁊ iberus iberi. hic prosper ⁊ prosperus. Teucer ⁊ crus. Euander etiam euan-
drus: ⁊ plura huiusmodi. vt iter ⁊ itiner. vt veteres dixerunt.

Confusa in recto

¶ Sunt ⁊ aliqua recto confusa. vt lens dis. ⁊ lentis. cassis. sis. ⁊ sidis. glis nis:
tis ⁊ glissis. Vas sis ⁊ vadis: pecus oris. ⁊ cudis. hic es fidis. ⁊ fidei. vt Seruio
placet: quod improbat. Prisca. atq; fidis esse nominatiuum pro chorda. Sic
⁊ plura comperies.

Heteroclita nomina

Que diuersi sunt generis.

¶ Multa in vna voce diuersi generis reperiunt: vt hic finis ⁊ hec finis: hic cu nis hec nis. hic specus hec cus ⁊ hoc cus: hic penus ⁊ hec penus quarte ⁊ hoc penus ous: ⁊ hoc penū cuius genitiu⁹ peni. Gellio teste. hic vulgus ⁊ hoc gus hic aluus ⁊ hec aluus: hic paradisus ⁊ hec sus. hic ⁊ hec sardonix: hic ⁊ hoc iu bar. hic vel hec pāpinus. hic vel hec turtur ꝑ aue. hic vel hec vel hoc liquor. hic vel hoc papauer. hic vel hec vel hoc rhete. hic vel hec vel hoc seruus: hic vt hoc carcer: hic vel hoc guttur. Addunt ⁊ ilia diuersa significantia. hic colus ⁊ hec colus. hic cassis ⁊ hec cassis: hic malus ⁊ hec malus: hic lens ⁊ hec lens: hic glis ⁊ hec glis. hic vas ⁊ hoc vas: hic pecus ⁊ o pecus: ⁊ multa hmōi pote rit quispiā studiosius plura colligere: ego quidem his sum contentus

Variantia declinationem.

¶ Inueniunt nomina que in casibus alterius numeri mutant decli. vt sunt illa tercie ordinis in a terminata que datiuum ⁊ ablatiuū pluralē more noim secunde declinationis emittunt: vt his ⁊ ab his poematis: his ⁊ ab his teorematis. ¶ Ludorum quoq; ⁊ festorum nomina pluralia secunde declinatiōis: genitiuum ⁊ datiuum ⁊ ablatiuum more tercie faciunt. vt horum saturnaliuꝫ his ⁊ ab his saturnalibus: domus partim secunde est ⁊ partim quarte. vt supra docuimus.

¶ Ambo ⁊ duo declinantur: vt pluralia adiectiuorum prime ⁊ secunde decli nationis nisi qō in datiuus ⁊ ablatiuus habent ambobus ⁊ duobus ⁊ in, nomi natiuus ⁊ in vocatiuus in masculino ⁊ in neutro genere ambo ⁊ duo. Olim aūt in masculini actō habuerunt ambo ⁊ duo. Virgilius in vndecimo. Si duo pre terea tales idea tur isset terra viros.

¶ Jugerum numero singularꝭ secunde est: at in pluralꝭ tercie declinationis: Uas vasis contra in singulari tercie: in plurali vero secunde.

¶ Inueniuntur secunde ⁊ tercie decli. cōmunia: vt glomus mi. ⁊ glomeris. Mulceber beri ⁊ beris: acer acris. secundū seruiū qō arguit Prisc ianus ⁊ ace ris: sequester sequestri ⁊ sequestris.

¶ Non multa sunt nomina adiectiua triū vocum que in tercia decli. trahunt: sincerus ra rum. hic ⁊ hec sinceris ⁊ hoc re sic bijugus ⁊ bijugis: quadrijugus ⁊ gis: ⁊ cetera a iugo. magnanimus ⁊ mis: et animus ⁊ eranimus. pusillanim⁹ ⁊ mis. et reliqua ab animo deducta: que in animus desinunt: ⁊ sublimis ⁊ mis imbecillus ⁊ cilis: inermus ⁊ inermis: eneruus ⁊ uis: accliuus ⁊ uis: decliuus ⁊ decliuis: effrenus ⁊ nislinfernus ⁊ nis: ludicrus ⁊ cris. perennis ⁊ nis. Ouidi⁹ in fastis. Amne perenne lateris. A una perenna vocor. Incolumus nō dicatur ne te decipiat Alexander.

Secunde declinationi ⁊ quarte cōmunia.

¶ Quatuordecim reperio tam secunde ꝙ quarte declinationis: hec cornus: pignus: aditus: questus: ortus: tumultus: laurus: licet laurus ⁊ lauri nō dica mus: lacus: quercus: colus: ficus: pro arbore: ortus: cantus: cetus: adde etiam penus monitus: vsus: passus: auditus: senatus: versus: victus: genitus: ⁊ plu ra: quibus veteres vsi sunt lectus ⁊ obitus.

Heteroclita voce.

¶ Multa sunt heteroclita voce: ⁊ ea quoꝝ obliqui ntiū non imitant: vt iupi ter iouis. ego mei: epar epatis: ebur oris: iecur coris. Sed si omnia q̄ aliquam

habent in voce variationem: prosequi vellem non minus esset lectori quã scri ptori molestũ. Hec autem que hactenus dixi: sunt cognita: visa: digna ⁊ neces saria. Ne te fugiant illa que plurifariũ efferunt, noiatiuũ: aut contra regulas sese attollunt: vt uter uteris. appellari heteroclita voce.

Heteroclita significatione.

¶ Sunt ⁊ heteroclita significatione: vt ops opis qđ deã significat per omnes casus. Rursus in genitiuo possibilitatem ⁊ auxilium in actõ ⁊ ablatiuo auxiliũ in plurali duxi as ⁊ possibilitatem. vt Seruius docet: aliquãdo ⁊ auxilia ⁊ po tentiam: Salustius. Opibus cõiurationis fretus. Veteres teste Capro dixe runt hic ⁊ hec ⁊ hoc ops pro opulento sicut cops pro copioso. Similiter ⁊ illa que aliud in singulari quã in plurali significant vt litera litere: ludus ⁊ ludi. terra ⁊ terre: mare ⁊ maria. Illa quoq; que ononyma seu equiuoca appellan tur: vt celum species aura discrimen: heteroclita sunt significatione.

¶ Opere finito volui apicẽ addere: vt aquis ⁊ qui deducta flectere te docerẽ: que quidem duo inimica inter se sunt. Nam cum quis qđ olim cõmunis gene ris fuit: venit in cõiunctionem nõ recipit qui in noiatiuo singulari: ⁊ qui cum augeẽ expellit quis. Vñ extant versus. Cũ quis nãq; piã: sine qui cõiunge putas qđ. Uã: vis: cũq; libet: qui sine quis retinet. Cõponit quis cũ si: vt sicis: cum ne: vt nequis: cũ ali⁹ vt aliquis: cũ en vt ecquis: n in c verso. cũ nũ vt nũquis: cũ quis vt ɑ́squis: quecq; qbq; vel ɑ́quid. Quoz quidẽ vocibus scõm analogiaz possumus vti. Quidã vero pcipiũt quisq; tantũmodo habere in recto: ⁊ actõ quicquid: ⁊ in ablõ quoquo. Adijciunt ⁊ ei nã: vt quisnã: qz vt quisq; ex quo cõ ponit vtrusquiq;: piã vt quispiã: putas vt quisputas: qz vt quisq; q̃ oia declinã tur vt eoz simplex quis: quod ꝓpositis vel postpositis vocibus nisi q; in fe mina voce nominatiui singularis dicimus siquis: neq; aliqua: ecqua: nunqna a qui etiam deducta. vt quidam quivis quilibet quicunq; pumitiuũ sequuntur addamus ⁊ plura fastigio.

De compositis pronominibus

¶ Iste ⁊ hic cõponunt: ⁊ dicam⁹ ntõ istic istec istoc vel istuc. actõ istunc istanc istoc vel istuc. ablõ ab istoc ab istac ab istoc. ¶ In plri nti ⁊ acti neutrali voce istec nã nõ nisi p voces q̃ in c desinũt cõponunt absq; datiuo singulari.

¶ Idem eadem idem cõponit ex is ea id ⁊ demũ: ⁊ sequunt pumitiuum: sed in neutrali voce rursus cõponit in ntõ ⁊ actõ tñ: vt idem idem quod aliquan do aduerbium est: ⁊ frequenter significat.

¶ Ego con iungitur cũ met: ⁊ declinat ads ui imaginẽ per omnes casus

¶ Met cõnectit cũ oibus obliquis huius pronois nisi pterq; cũ gtõ plurali.

¶ Tutemet in noiatiuo solo ⁊ vocatiuo dicimus.

¶ Tete: meme: sese acti ⁊ ablti casus sunt: sese pluralis numeri etiam est.

¶ Meapte nostrapte tuapte vrapte ⁊ suapte soli ablti sunt a possessiuis.

¶ Ce syllabã adijciebãt antiqui oibus casib⁹ huius pnois hicce hoc vt hicce hecce hocce: non aũt tantũmodo cũ his obliquis qui in s desinunt: vt gtõ huius ce. dtõ plurali hisce. actõ hosce hasce. ablõ ab hisce. que vox repitur etiam masculina ⁊ noiatui casus pluralis. Terentius in eunucho. hisce hoc munere ambitiantur suã thaidem esse. Illiccine: illusce: istusce: illucce: istucce: Et illancine veteres dicebant.

¶ Ecca ⁊ ella in ntõ singulari ⁊ genere femenino veteres vsi sunt. Terentius. Ecce nostri fundi calamitas. Eccũ eccã: eccos eccas: Ellum ellam ellos: ellas: vtriusq; numeri accusatiui sunt.

¶ Uale candide lector.

Finem operis quicūqz vides: & nostra probasti.
Scripta: precor faciles in tua vota deos
Et tu liuor edax: qui non hic carpere iure.
Quid potes? & rodis lurida fella crepa.
Grammata sulpitii toto relegentur in orbe
Atqz erit in precio nostra nouerua suo.

Sulpitii verulani in opusculum de generibus nominū prefatio

Cogitanti mihi & tentanti sepe? & curiosi? qua via possent: & facilius & melius ꝓficere pueri in arte grāmatica: compertum est doctrine clara & breuia precepta vberi⁹ illis & obscura conferre. Itaqz cū de nominum declinatione & verbor ceterarūqz orationis partium constructiōe duos libros compendiosos nup ediderim. Incessit mihi de nominū generib⁹: & de verbor ꝑteritis & supinis (duobus alijs exiguisqz voluminib⁹) scribendi libido. Omnis eni pueror difficultas in declinatione genere: ꝑteritis & supinis & constructiōe consistit. Qua qui dem si ego illos breuitate claritateqz efficaciū ꝑceptorū leuauerim: vt debor pietati mee fecisse satis: atqz mei laboris ꝑmium gloriā habiturus. Admiror aūt supiores etatis homines aut veteranos ludimagistros hanc sibi ꝓpriā nō assumpsisse: maluisseqz Alexandri obscuritatib⁹ & errorib⁹ imbuere adolescentes. Puto sane laboris fuisse ꝓtesum: aliquos inuidisse minorib⁹: vt ea q̄ ipi didicerunt difficulter: alios nō minore docerent labore discentiū: nec posteris aptior esset ad emergendū via. aliquos (tanqz religionem) veritos esse rudimenta mutare: & ne apud gentem psuasam neuellum opus meritā foret auctoritatē consecutur. Continere eñ omnes ꝯapudē supuacaneū in Alexādro tempus & conterunt: illū solū ex grāmaticis norūt. Illū ꝓcipue habēt illū euoluunt: nec alios attingunt: illum pueris explanant: in illo totos cōterūt dies sp discipulos infelices: p quā regulā: rogitando dicerē litteraz exptes: nisi etiam ex doctis aliquot hec ipa tractare velut valde peculiaria scirem. Sed quanta id faciunt (vt pace eor dixerim) imprudentia: nam pueros qui lacte cibisqz delicatissimis: facilisqz solutionis alendi sunt: multo absintheo: cibisqz rusticis & durissimis nutriunt male: reddunt aut inualidos & deformes: aut ꝓ pinguibus turgidos. Rñdebunt illos facilius Alexandri carmen qō quidē contingit in multis. Multi quoqz melius prosam ꝙz carmē ediscūt. Sed esto ita quō de arte grāmatica copiose & clare scribe carminibus pōt. Sciant memoriter Alexandrū. Quid demū proficere cū non intelligant? Intelligent (inquiunt). paulatim quousqz tñ nū ad tertiū: nū ad quartū: nū ad quintū: sextū ve annum

intelligent? Do tibi nobilis ingenij puerum: nec tamē intelliget pre obscura carminis breuitate: do tarde mentis: semp in tuo Alexandro morabit. da mihi tu qualiscunq ingenij tuiq idoneū Alexandro: ante triennū hac noua p̄ceptione declinationē nominū ⁊ genera p̄terita ⁊ supina ⁊ cōstructionē: sciat melius q̄ tuus Idem (inquies) ego polliceor: nunq̄ seruabis polliceta: nec erit tuus adeo elegans ⁊ copiosus vt meus At nō modo vnū sed q̄plurimos equo p̄cessu docebo. Tu vero (si voles) tācito docere nō poteris nisi paucos: ⁊ eos quidem ad reliqua rudes. At ista missa faciam⁹ Quid mihi rides? probas ne alexandrū tuū? non inquis. Mendosus est enī ⁊ difficilis ⁊ obscurus. Rogo rursus: nū quid mali autores legendi sunt? abnegas: si alexander mendosus est ⁊ obscurus nōne malus. Cur igit malum legis: nisi ex innata recordia? Nonne vides alexandrū cū quibus dā alijs grāmaticam ⁊ ingenia hoim cōtaminasse Scimus q̄ indocti fuerint superiores: apud quos fuit in precio alexander. Illi ante eū fuere eruditissimi nos perditi legamus alexandrū: legamus grecissimū legamus modo significandi: qui reddunt indociorē ⁊ stultiorē adolescentem q̄ acceperint. Et qđ genꝰ doctrine (immo superstitionis) eruditꝰ puscis ignotū fuit: nunq̄ hoc Varro nunq̄ Cesar: nunq̄ Quintilianus aut Palemon: aut Asper: aut Probus: aut Carisius: aut Foca: atq̄ (vt recentiores attingā) nūq̄ Donatus aut Seruius: aut Prisciannus tradidit aut audiuit. O tēpora p̄dita. O labores inanes. O ingenia in muscis captandis occupatissima: sed qđ hec: cum puerorū parentes nolint nisi alexandro filios erudiri? O mores corruptos. O pueros infortunatos. heu heu libet fieri: libet clamare. Nā fraudanum dicendi pollitie ⁊ plus ignari q̄ docti de vra eruditione cognoscere volunt. Sed nolite pueri alexandrū: spernite reijcite: floccifacite ⁊ refugite illos: q̄ eū interp̄antur. Uacate intelligibili ⁊ elimate doctrine: vt breui tempore multū p̄ficiatis. Nec me solūmodo ad legendum hortor: sed alios modo si boni sunt Postubi autē hac eritis imbuti doctrina: poteritis alios intrepide volitare grammaticos. Non dubito q̄n in me insurgant alexandrini: conenť q̄ cauillationibus mea dānare opuscula: sed modo res indoctorū iudicū deducat nihil mihi verendū est. Calūnientur studient: latrēt: crepent nihil veritatis refert. Abijciatur oino ad paucos annos alexander: e medio exterminabit in barbarieni suam. ⁊ iam itali ex latinis nō ex barbaris linguā latinam ediscēt. Persuadeo mihi rem gratam pleriscq̄ fecisse: ⁊ doctis ingeniosisq̄ viris p̄cipue qui me laborem q̄ meū sine inuidia collaudabūt: tuebunturq̄ aduersus (hos si q̄ erunt) vecordes alexandrinos ⁊ hostes doctrine pollicei. Jam ergo rē ipam aggrediamur.

Opusculum de generibus

¶ Propria virorum nomina sunt generis masculini: vt hic scipio. Femininum femininū: vt hec penelope.

¶ Officiorum nomina que ad mares pertinent: masculina sunt: vt hic papa: hic pontifex. Que ad feminas femmina: vt hec saga hec prefica Que ad vtros q̄ communia: vt hic ⁊ hec dux.

¶ Angelorū ⁊ demonū nomina masculina sunt. vt hic cherubin: seraphin. hic sathanas. cherub: ⁊ seraph masculina sunt declinabilia ⁊ significant ordines angelorū. quē admodū cherubin ⁊ seraphin neutra pluralia ⁊ indeclinabilia.

¶ Adiectiuum q̄ tres habet voces. Prima ē masculina: vt bonus. Secunda femmina. vt bona: Tercia neutralis vt bonū. q̄ duas. Prima communis est generis. reliqua neutralis. vt hic ⁊ hec dulcis ⁊ hoc dulce: quod vnam omnis est generis. hic ⁊ hec ⁊ hoc felix.

¶ Arboꝝ nomina feminina sunt/vt hec pirus. Oleaster quidē masculinū est. Item dumus/rubus/ꝛ vepres: si inter arbores sint cōmunia. Siler neutri generis ē. Virgil. in .ij. georgicoꝝ. Curua tenent: ꝛ t molle siler lentoq; genis te. Itē suber ꝛ robur neutra sūt. Tibullus ponīā pro arbore ipa neutro genere protulit. Balsamū arbor/ꝛ hebnū n cutra sunt. Spin⁹ arbor pruni masculinum est. Hic buxus ꝛ hoc buxum (autore seruio) dicimus. sed caper buxū materiam esse dicit.

¶ Fluuioꝝ ppria masculina sunt: vt hic tybris. albula tñ feminini ge. reperitur Ouidius in quarto fastoꝝ. Clauiger ꝛ tanto ē albula pota deo. Crustumium neutro genere. Lucan⁹ protulit in .ij. Crustumiūq; rapar: ꝛ iūcto sapis isario. Rhenū, quoq; ꝛ in Horatio: ꝛ in Cesaris cōmentarijs neutrale generis legitur Item apud Lucanū Jader: vltra hec alia quedam inuenies.

¶ Volucrū noia promiscua sūt: hoc est vno articulo vtrūq; sexū cōprehendentia: vt hec aquila: hic griphis: columbus vero masculinū est: cuius femininuz est 'columba. Gallus quoq; femininū habet gallina. Oestrū in serti gen⁹ neutrale est. Picus ꝛ pica diuerse sunt volucres. ꝛ iō etiā epycceni sūt generis. Halcionis generis est cōis: habetq; vt plurali hi ꝛ he halcyones

¶ Numeralia noia a quatuor vsq; ad centū cōpositaꝝ noia sunt pluralia: omnis generis indeclinabilia/ꝛ a centū cōposita sunt hmōi: vt trecentū Excipim⁹ ad iectiua triū vocū/vt ducenti ducente ducenta/ꝛ centenariū qđ neutri generis ē Tres est cōmunis generis: tria neutra/duo masculini ꝛ neutri. due feminini. Mille neutrū est singulare (vt mille hominū) ꝛ habet plurale milia: vt duo milia hominū. mille rursus monoptotū plurale ꝛ omnis generis est: vt mille viri mille pecudes/ꝛ mille pericula.

¶ Litterarum nomina neutra sunt ꝛ indeclinabilia.

Preceptis generalibus finitis: specialia sequuntur. Et primum de nominibus terminatis in A

A ¶ In a terminata feminini sunt generis/vt hec candela. Demuntur ista masculina/hic poeta/planeta/cometa/lanista/papa/nauta/cytharista/puncerna/sophista/collega/scurra/lura/assecla/scriba/profuga/transfuge.

Et populoꝝ nomina/vt thurca/scyta/getha/sarmata/que, quidem malūt eē cōmunia cū multis alijs populoꝝ nominib⁹: vt arabs ꝛ ethiops. Itē Talpa ꝛ dama: que incerti generis reperiunt: charta ꝛ cera/amphora/panthera/margarita/cataracta/catapulta/q̄q; apud grecos masculina/apud nos tñ feminina sunt. Epithonia quoq; femininū/apud nos neutrum faciunt.

¶ Sciēdū quidē greca reliqua ꝛ barbara esse eiusdē generis apud nos: cuius sunt apud illos. Pauca neutra inueniunt/vt ois greca ꝛ barbara qne vel sunt tercie declinat. vt poema/problema: ve nō declinant/vt uiāna/mēmona: adde ꝛ illa sp pluralia/arma/spōsalia/ꝛ reliq̄: que inter heteroclita numeramus.

¶ Cōmunia hec sunt/pedissequa/aduena/cōuena/auriga/cōuua/verna/addunt ꝛ a verbis deducta seu cōposita nec a masculinis transformata ꝛ precipue a colo ꝛ gigno. vt hic ꝛ hec agricola/grauigena. Excipit verbigena quod masculinum est. Sunt qui adijciant hic ꝛ hec parricida/homicida/patricida: que Focas vult esse masculina.

E cor. ¶ In e correptum finita neutra sunt. vt sedile.

E pro. ¶ In e productum: feminina/vt hec libie lybies.

I ¶ In i neutra sunt: vt gūmi/synapi/cōposita vero a genitiuis (vt illiusmodi) omnis sunt generis. Nihili/frugi/mācipi/hmōi/ꝛ similia obliquos ples

rigꝫ casus esse voluerũt: qui cũ oĩb⁹ generibus casibusꝫ iungant. Ueĳ /gadĳ/ Iaiturgĳ/ reliqua nomina oꝑtorum masculina sunt.

O ¶ In o desinencia masculina: vt hic sermo: Sed si d vel g ante o habent: sunt feminina/ vt hec dulcedo. hec margo/ qō etiã masculini reperiũr. hec ẏgo qō quidẽ volunt esse generis cõis. Demunt ex his ordo/ prædo/ spado/ cardo/ cardo/ mango/ q̃ masculina sunt/ similiter bubo qō etiã femininũ inuenies aqō Virgil. Pondo plurale neutrũ est: ⁊ monoptotuꝫ. Uerbalia ⁊ ꝓcipialia in o sunt oĩa nutria/ vt hec oratio lectio. reliqua omnia in o (quacunqꝫ littera antecedente) masculina sunt: vt stelio/ vmo/ ꝑ puncto ⁊ lapide. nam ꝓ cõiunctione factum est. Caro ⁊ talio femininа sunt. Ambo ⁊ duo tam masculina q̃ neutra. homo/ nemo/ latro/ cõmunis sunt generis: præsto/ pseudo/ omnis generis sunt. Leo etiam cõmunis esse generis asserit Seruius.

Ue d t ¶ In u vt hoc genu. In c vt hec. In d vt quid. aliquid. aliud. In t vt caput occiput. neutra sunt: sed tot ⁊ quot cũ cõpositis omnes generis sunt.

Al ¶ In al neutra: vt hoc animal/ tal semp masculinũ ẽ: q̃uã tñ ex vetustissimis in neutro genere ꝓtulerũt. Afranius: Quicquid loquimur sal merum est.

El Il. ¶ In el ⁊ in il neutra sunt: vt hoc mel ⁊ hoc nihil/ hoc nil. pugil ⁊ mugil masculina. Uigil vero communis est generis.

Ol Ul ¶ In ol ⁊ in ul masculina sunt. vt hic sol ⁊ hic consul/ præsul ⁊ exul cõmunia.

Am ¶ In am vnum inueniũr omnis generis ⁊ vtriusqꝫ numeri: vt hic et hec ⁊ hoc nequam.

Em ¶ Tantũdẽ neutrũ ẽ. Totidẽ generis ois. ⁊ pluralis numeri.

Um ¶ In um neutra sunt: vt hoc templum: caue tamen ne mulierꝫ propria te decipiant. vt Glicerium ⁊ Eustochium.

An ¶ In an masculina sunt: vt hic titan.

En ¶ In en neutra/ vt hoc stamen: demunt composita a cano (q̃ masculina) vt hic fidicen alẏcen. Ista etiam masculina sunt: splen: pecten: ren: rien/ lien: vnum est femininũ: hec syren.

In ¶ In in masculina: vt hic delphin.

On ¶ In on masculina/ vt hic helicon. Barbiton autẽ femininum est dicẽ barbitus.

Ar ¶ In ar neutra/ vt hoc iubar. sed lar masculinũ est: par cum compositis omnis est generis: vt dispar ⁊ compar.

Er ¶ In er masculina/ vt hic vomer/ excipiunt mater ⁊ mulier que femina sunt. Linther cuius apud grecos est masculinũ/ apud nos femininũ est. Et hoc neutra demunt. Uer/ tuber/ suber/ uber/ ꝑ mãnulla. papauer/ piper/ cadauer/ lacer/ cicer/ siler/ siser/ iter/ spinter/ ⁊ ruder cõis generis sunt: pauper puber/ degener/ ⁊ uber ꝓ habundanti. Caue ne te decipiant ista cõmunia coniuncta obliquis neutrorum. vt pauperis tuguri: vbere solo: ⁊ alia huiusmodi. vt terete teio/ diui te regno. Illud non prætermittendum quattuor hec. Acer/ alacer/ saluber/ ⁊ celeber. olim fuisse communis generis: nunc vero tãtũmodo masculini sicut equester/ pedester/ celer/ volucer/ paluster/ cãpester/ siluester/ que femininum in his habent: ⁊ neutrum iuue.

Ir ¶ In ir masculina: vt hic vir: hic lemur: tria sunt neutri generis. Ir/ pir/ ⁊ Gaddir/ martyr grecũ vocabulum communis generis est.

Or ¶ In or masculina sunt. vt hic fulgor. Tria sunt femininа: arbor/ vror/ sopor. Neutra sunt/ cor/ ador/ marmor/ equor. Comparatiua communis sunt generis: vt hic ⁊ hec doctior. Senior vero masculinum est.

Actor pro oratore cōmunis est generis. Autor vero ab augeo masculinū. Autor ab autoritate cōe. Iuua virgiliana in decimo eneidos. Autor ego auden di. Et notandum q̄ quedā nomina in or que a verbis nō descendunt: vt senator ⁊ balneator cōmunia sunt. Memor ⁊ immemor ⁊ composita ab his tribus nominibus corpus: decor: ⁊ color: vt tricorpor: indecor: ⁊ bicolor: omnis generis sunt: licet aliqui velint esse cōmunia.

Ur ¶ In ur vt neutra sunt: vt hoc iecur. Masculinū est satur. Item furfur et auium appellatiua ⁊ gentilia: que r aut t ante ur habent: vt auxur ⁊ vultur. Augur quidem augur ⁊ fur cōmunia sunt.

As ¶ In as feminina: vt hec pietas: demunt quattuor: as assis: vas vadis: bonas ⁊ gygas: que masculina sunt. Primas ⁊ optimas nō vel raro: dicitur. Sed primates ⁊ optimates. Phasnephas ⁊ vas vasis sunt neutra. Gentilia vt arpinas: ⁊ aletrinas cōmunia sunt. Nugas omnis est generis

Es cor. ¶ In es correptum masculina sunt: vt hic fomes. Demunt seges et teges ⁊ apes: que sunt feminina. Ceres autē ꝑpes: comes: diues: superstes: sospes: hospes: licet habeat hospita vsurpatū. Miles: antistes: ales: ebes: eques: ⁊ a sedeo ⁊ pede composita. vt desse: presses: tripes: ⁊ quadrupes: cōis generis sunt. Ex his quedam mutant neutris p omnes casus. Lucanus. Imperiūq; come s. Iuuenalis. Depositum tibi sospes erit. Salustius. Iter inquies erit.

Es pro. ¶ In es producti feminina sunt: vt hec fides. Dies in singulari incerti generis est: in plurali masculini. Meridies masculinū est. Item patronymica in es vt priamides ⁊ habentia ante es vt hic aries. ⁊ paries. Ueretes q̄z masculinū est: similiter hic praes. Bes aeris neutrū. Cōmune est inquies: ⁊ sic heres ⁊ locuples. Hippomenes vero neutrum.

Is ¶ In is feminina sunt: vt hec vallis. Demunt crīn aut c ante is habētia crīn sunt masculina: vt panis ⁊ piscis: at bipennis. q̄ Virgilius adiectiuum fe cisse videt: vt ferro sonat alta bipenni: femininū est. Illa que vna syllaba crescunt in genitiuo: masculina sunt: vt hic lapis lapidis sanguis sanguinis: excipiunt cassis cuspis ⁊ aspis q̄ feminina sunt. Tricuspis vero communis.

¶ Masculina etiā sunt hic fustis: cassis: ensis: postis angues: vngues: follis: edilis: molaris: cum dentem lapidem ve significat: hic restis q̄ etiam femininuz est: hic collis: orbis: mensis: vectis: aris: torquis: cordis: tortis.

¶ Incerti sunt generis. finis: clunis: cannalis: similiter q̄ ꝑ melius genere feminino pronuncietur.

¶ Cōmunia sunt canis: unis: cinis: testis: ciuis: hostis. famulus: burgēsis ⁊ dis: q̄ in plurali est adiectiuū: vt hi ⁊ hę dites ⁊ hec ditia.

¶ Adiectiua que neutrū habent in e cōmunia sunt: vt dulcis dulce: sed de adiectiuis te monuim⁹ in principio.

Os ¶ In os masculina vt hic flos. Quattuor tamen feminina sunt: eos: dos: glos: ⁊ arbos. Neutra duo: vt os ossis: ⁊ os ossis: addunt greca vt hoc chaos: logos: melos: epos. Quinq; cōmunia sunt. hic ⁊ hec bos: custos: sacerdos: impos: ⁊ compos: adde chironomos.

Us ¶ In us si secūde sūt declinationis masculina sunt: vt hic dūs: deminuntur ista viginti feminina: domus: arctus: carbasus: nardus: synodus: papyrus: colus: alnus: byssus: colus: vannus: penus: hannus: phaselus: porticꝰ: smaragdus: diphthongus: egyptus: abyssus: crista allus: adde paradisus. quod etiam masculini reperitur.

¶ Greca quoq; aliqua que vertunt os in us: feminina sunt vt delos: delus. Atom os atomus. Quatuor sunt neutra: pelagus: pus: virus: ⁊ vulgus: q̄ etiam masculinum est.

¶ Us tercie. Si in vs finita tercie sunt declinationis ⁊ amittant v in genitiuo: sunt neutra: vt hoc minus muneris: lepus tamen masculinum est. vetus omnis est generis. Si vero v habeant in genitiuo ⁊ crescant: sunt feminina: vt hec salus salutis: intercus ⁊ mus masculina sunt: crus/ius/⁊ thus/neutra: Ligus ⁊ sus communia.

Us quarte. Si quarte sunt declinationis masculina sunt/vt hic visus. Excipimus nouem feminina: hec acus: anus: idus: tribus: nurus: socrus: dom⁹: manus ⁊ porticus.

Aus ¶ In aus dipthongon finita: feminina sunt vt hec fraus.

X ¶ Littera terminata sunt feminina: vt hec felix. adiectiua omnis sunt generis: vt audax/nugax/loquax/rapax/procax/fallax/pertinax/minax/contumax/pernicax/opifex/artifex/aurifex/penix/felix/simplex/duplex/⁊ hmõi. ferox/pernox/atrox/trux/⁊ plura. Reliqua plurium syllabarũ nomina nisi sint fetus terre sic ante x habeant: masculina sunt vt hic codex/⁊ pollex/senex. qõ etiam feminino genere. Tibullus enunciauit. Imber incerti generis reperit. q̃q̃ verius femininno dicit. Pumex masculinũ est genus. Catullus tamẽ femi nino protulit genere. ¶ Et his vero hec sunt feminina supellex/pellex/vibex/obex/quod teste Seruio rectius est masculinũ: forfex/forpex/ramex/carex/silex/cortex/que duo etiam masculini generis reperiuntur. Iuuenalis. Silicẽq; centurit atrum. Et Virgilius. Stabat acuta silex. Idem in septimo. Rapt⁹ de subere cortex. Et in buccolicis. Tum phetontiades musco circumdat amarę. Cortice. Formix autẽ thorax/rex/grex/calix/cilix/⁊ calx/pisces/⁊ natrix serpentis appellatiuum masculina sunt.

Lucanus. Et natrix violator aque. Celox quoq; nauis appellatiuũ masculinum est. Sardonix incerti generis reperitur. Iuuenalis. Conducta agebat sardonice. Et in secundo. Densi rapiant testudine tota sardonices. Dux/exlex ⁊ coniux/communia sunt. Uerbalia in trix que veniunt a masculinis in or/feminina sunt ⁊ habent neutra in numero plurali vt cultricia/animalia. Lucanus. Tollite iampridem: victricia tollite signa.

S ¶ Littera desinencia consonante precedente feminina sunt: hec pars/hec stirps: quod pro trunco arboris masculinũ est. Scrobs masculino genere magis vtimur. Accidentia tamen omnis generis sunt vt prudens/inops/insons/expers/amans/legens/Masculina sunt/mons/pons/fons/dens/torrẽs/quincunx/triens/quadrans. ⁊ cetera ab vncia/⁊ esse deducta. adde ⁊ seps serpentis appellatiuum. Lucanus. Uel infecus seps. Sed polisyllaba in ps masculina sunt/vt manceps/adeps/⁊ forceps incerti generis reperiunt.

Hec autem cõmunia sunt: bifrons/effrons/parens/infans/princeps/auceps ⁊ celebs. ¶ Aduertendum q; participia vel ad mares tantum vel ad femias pertinentia/vt deuirginans/pariens/lactans/vel masculino ⁊ neutro. vt neutro ⁊ femnino esse communia. sed figurate diuerso generi vel epiceno solere coniungi. vt anima deuirginans: vterus pregnans/⁊ cygnus pariens/⁊ elephas lactans.

¶ Hec que de generibus scripsi: seuero sunt iudicio ex autorum vsu perpendiculata/quorum si interdum apud alios diuersa compereris his adhereas potius. Ea autem que confusis generibus dicerent in superiori loco inter heteroclita maxima ex parte discernere poteris.

Vale lector/⁊ lege Sulpitium tuũ.

Inflectio defectiuorum.

Preteritorum & supinorum prefatio.

Sulpitii Uerulani de prete/ritis & supinis opusculum.

Preterita o pueri liber hic/pariterq; supina.
Uos docet: hunc aude dicere quemq; velim.
Discite. nã breuis est: dulci quoq; murmure vocis
Discite: sulpitius tam bona dona dedit.
Ille quidem certis docuit vos iungere voces
Calibus: & certa lege latina loqui
Ille etiam docuit per casus flectere nomen.
Et quodcunq; tenent nomina queq; genus
Nunc ne quid desit studuit vos ille docere
Preterita /& verbis iuncta supina suis.
Dii frugi seruate virum: seruate libellos.
Et date muneribus premia digna suis.

¶ Anteq; de pteritis & supinis incipiã aliquid operepcaũ mihi videt de his dicere/q̃ in numeris tpibus modis psonis & cõiugatione deficiunt/deq; his q̃ preterita non habent queq; mutant. Inserã etiã quattuor verboꝝ formas: & eas q̃ in primis iunt confusa persona. Addã & illa q̃ in indicatiuo duplicia efferunt. Post hec de pteritis differã: inde de supinis: & de his q̃ in illis deficiũt. Postremo de passiuoꝝ comunitate: deponentiumq; preteritis.

Defectiua in numeris: tpibus modis & personis.

¶ Infit verbũ est psone tercie tpis/pñtis/& pteriti pfecti. Forẽ: res: ret: In pluri optatiui & subiũctiue modi voces sunt: forem vero infinitiuus. Sic affore & cõfore variant. Quesso in plurali quesumꝰ. hiuꝰ in infinitiuo q̃sere. Ait pucit in plurali explicant. Inquio seu inqnã inquis inquit: in plurali inquiũt. in pterito perfecto inquisti inquit. In imperatiuo inque. Futuro optatiuo inquat. participiũ inquiens. hee voces in vsu reperiunt. Priscianus aũt tantãmi fere verba declina: reperiri testat: ausim ausis ausit. in plurali ausint. Credo secunde persone: hoc est dic. imperatiuo cedite. Faro faris farit. in plurali farũt futuro optatiuo farint. Aio ais ait. in plurali aiunt. pterito imperfecto aiebam: aiebas aiebat. in plurali aiebamus aiebatis aiebant. Salutius. Merito necatos aiebant. Preterito perfecto ait. Imperatiuo ai. plurali imus. Futuro optatiui aiat. In plurali aiant.

Forme verborum.

¶ Aue/salue/vale. Imperatiuo aue. In plurali auete. Futuro aueto. In plurali auetote. In futuro auere. Sic salue ⁊ vale declinantur. Quar ⁊ pduint sole voces sunt. Quat vero ouans participium habet.

¶ Dieſcit/luceſcit/noctеſcit/veſperaſcit per tercias personas variant: At in preterito perfectis ⁊ que ab his formantur deficiunt.

¶ Memini meminisse mit. in plurali meminimus/istis/erunt/vel meminere/ voces sunt cōes pñti ⁊ preterito pfecto modi indicatiui. Preterito plusq̄pperfecto memineram rasserat: In plurali meminerāmus/memineratis/meminerant. Futuro imperatiui memento. In plurali mementote. Preterito perfecto et plusq̄pperfecto optatiui vtinam meminissem ses/set/meminisse mus/set/ sent. Preterito pfecto subiunctiui cum meminerim ris rit cum meminerimꝰ ritis/ rint. Preterito perfecto ⁊ plusq̄perfecto infinitiui meminisse. Sic declinant odi/cepi/nisi q̄ etiam in imperatiui deficiunt. Addit Focas. Kepigi impsonalia tā actiue q̄ passiue vocis p singula modoꝝ tpa singulas voces habent.

¶ Uolo ⁊ malo in imperatiuo modo ⁊ supinis deficiunt. Malo etiam in futuro indicatiui

¶ Nolo habet in imperatiuo noli noluto/nolite ⁊ nolitote

In conugatione defectiua.

¶ Sum es est. Edo es est. Uolo vis vult. Et fero fers fert anomala sunt. Nā non sequuntur certe conuꝫationis declina. Edo habet in imperatiuo esto este: ⁊ estote ⁊ in pñti ⁊ in pfecto optatiui essem ses/set. essemus setis sent. In infinitiuo esse. olim autē ederem ⁊ edere. nam dicebāt edo edis edit illis vero vocibus etiā Macrobius vsus est in gerundio olim edendi edendo edendum. nūc essendi essendo essendum.

¶ Duco/dico/facio/⁊ fero: habent in imperatiuo duc/dic/fac/fer ꝺto duce/ ⁊ Dice/face/fere. que ideo p apocopen proferuntur: ne casus nominum esse videantur.

Que preterito carent ⁊ que mutantur.

¶ Preterito pfecto ⁊ his temporibus q̄ formant ab illo/carent omnia verba que inchoatiua appellant ⁊ meditatiua: vt labasco ⁊ anguino preter hec duo esurio ⁊ partario: preter glisco quod olim gliui habuit. sido/polleo/quatio/ furio/sisto/terio/fero/lum/tumeo/metuo/ tollo/ poſco/arguo/⁊ oia passiua quorum actiua supinis carent: que infra docebimus: additur vesco/ medeor reminiscor/⁊ liquor. Et his pleraq̄ mutant ab aliis: vt sedo a sedeo sedi. Quatio a concutio concussio nam quassi non est in vsu. Furio ab insanio insanui. Sisto cum compositis: quando neutrum est ⁊ absolutum: a sto steti. nam quando actionem/significat penitus caret/ vt monet Priscia. sunt tamen qui dicunt sisto actiuum habere statui ⁊ statutum. Ferio a percutio pcussi. Fero a tollo tuli. Sum a fuo verbo antiquo fui. Tollor a suffero: sublatus sum sic et actiuum tollo sustuli. Poscor a postulor postulatus sum. Arguor a cōuincor: conuictus sum. Uescor a pascor pastus sum. Medeor a medeor medicatꝰ sū. Liquor a liquefio liquefactus sum. Reminiscor a recordor recordatus sum. teste Foco.

De quattuor formis verborum.

Et primo de inchoatiua.

¶ Forme verborꝝ sunt quattuor: viz inchoatiua/meditatiua/frequentatiua ⁊ desideratiua. Inchoatiua sūt q̄ in co terminant ⁊ reuceptionꝫ significant:

Confusa ꝛ duplicē vsurpātia cōiugationē.

Vel quantum sua primitiua/vt calesco:hoc ē incipere calere vel caleo:vt Aulus gelius docet. Formantur autem a secunda persona verborum perfectorum addita co:vt labo labas:labasco/luceo luces lucesco/cupio pis cupisco/ vnio vnis vnisco/ꝛ reminisco/ odio vero hisco formant nō hiasco:ꝛ misereor miserescor.que omnia tercie sunt coniugationis.

¶ Meditatiue forme verba meditationē significāt ꝛ in rrio terminant fiūtq; a supino in u addita rio:vt esu esurio/nicti nicturio:ꝛ sunt quarte cōiugatꝭ.

¶ Frequentatiua in to ꝛ in tor/so ꝛ xo desinunt/ꝛ frequentationē significant/ fiuntq; a supino vltimo u in o verso/vt cursu curso/nexu nexo:dictu dicto ꝛ dictito/quod est frequentatiuum a frequentatiuo vt factito. At illa que sunt prime coniugationis ꝛ a penultimum habent:mutant illud in i/vt rogatu rogito volatu volito. Illa vero que preteritum habent in gi/formant a secunda persona abiecta s ꝛ addita syllaba to vt legis legito/fugis fugito. Quero quidē querito:scribo scriptito:ēso ēsito:scio scito.scitor/ iscitor:sequor sector: egreor egreto habet. Et sciendum est omnia prime esse coniugationis.

¶ Desideratiue forme verba terminantur in so vt viso.id est cupio videre:facio habet facesso/capio capesso/accio accerso/lacero lacesso/arceo arcesso/ et huiusmodi que sunt tercie coniugationis. De nominibus ꝛ significatione horum verborꝫ aliter ꝛ artius sentit Valla.sed nos tritiorem vsum secuti sumus nō paruo cōsilio. Et dimi nutiuam in lo vt sorbeo sorbillo/catulo catillo/garrio garrillo/calvo cauillo pro calulo

Ea que in prima sunt confusa persona.

¶ Dico dicas ꝛ dicis/fundo fundas ꝛ fundis/volo vis ꝛ vis:appello appellas ꝛ appellis/compello compellas ꝛ cōpellis/mando mandas ꝛ mandis Lego legas ꝛ legis/sero seras ꝛ seris/cedo cedas cedis.

Que dupliciter in indicatiuo efferuntur:ꝛ idem significāt

Tergo gis:ꝛ tergeo terges. Feruo uis:r ferbeo bes:ꝛ ferueo ferues: stridoo des/ꝛ strido dis/fulgo gis/ꝛ fulgeo ges/denso sas/ꝛ denseo ses/ duro ras/ et dureo res/olo olis ꝛ oleo oles/conniuo cōnius ꝛ cōnueo cōnues/vngo vngis ꝛ vnguo vnguis/sorbo sorbis ꝛ sorbeo sorbes/frigo frigis ꝛ frigeo friges/ excello lis ꝛ excelleo excelles/sono sonis ꝛ sonas/vno vnas ꝛ vnio vnis/reddo dis:ꝛ reddo reddas/caueo caues ꝛ cauo cauis.

Que duplicē vsurpant cōiugationē.

¶ Morior/potior/ꝛ orior.secundum terciam ꝛ quartam proferuntur coniugationem. Item cupio/pretereo sunt testes. Sed si in aliquo dubitas/sciscita re doctissimos.

Preterita confusa.

¶ Cerno ꝛ cresco creui/pasco ꝛ paueo pauī/acuo ꝛ aceo acui. pendeo ꝛ pendo pependi/luceo ꝛ lugeo luxi/frigeo ꝛ frico frixi.pando ꝛ patior ꝛ pateo passus sum/vertor ꝛ verso versus sum.

Syncopata in preterito.

Preterita prime & secunde coniugationis.

¶ Non te lateant preterita in ui proferre per sincopā in secunda persona utri usq; numeri: & in tercia pluralis: vt amasti amastis & amarunt demunk ex his bysyllaba pter ista quatuor cum compositis: scisti: nosti: fiasti. fiesti.

Preterita prime coniugationis

PRime coniugationis verbā siue actiua siue neutralia formant pteritū a secunda indicatiui psona mutata as syllaba in aui: vt amas amaui. Sz crepo facit crepui: nexo nexui: tono tonui: uuo inui: do dedi: circūdo circūdedi: reddo reddis reddidi: sto steti. resto restiti: veto vetui: & vetaui. plico plicui & plicaui. Item eius composita sed rarius in aui: preter duplico qđ semp habet duplicaui. neco necui & necaui: domo domui: frico cui: cubo cubui: sono sonui: sece secui: mico cui: cuius quidem composita cum prepositionibus in aui faciunt: vt replicaui: supplicaui. dimicaui: dicimus etiam & dimicui. At nō est ignorandum q; cōposita simpliciū sequunk formationē. sed si secus se habent infra mouebimus.

Preterita secunde coniugationis.

SEcunde coniugationis verba quecunq; consonantē ante eo syllabas habentia in ui syllabas pteritū faciunt: vt sorbeo sorbui. Excipiūk iubeo iussi: & que habent vocalez natura longam vel ar syllabā ante deo que in si preterita reddūt. vt rideo risi ardeo arsi. sed si rideo diphabet. Tollimus etiam illa que i vel e breuem habēt ante deo, qm̄ in di pteritum efferunt: vt video vidi: sedeo sedi. Excipimus etiam geminantia pteritū: vt mordeo momordi: pendeo pependi: tondeo totondi. spondeo spopondi. Et discendū est equidem omnia geminancia in compositione nō geminari. vt respondeo respondi. demuntur a do & sto. & a disco posco composita: vt addo addidi: consto constiti: dedisco dedidici: reposco repoposci: Excipimus etiā duo a curro: precucurri: & decucurri. Repungo repupugi & repunxi facit. diuido vero diuisi: prandeo quidē geminū habet preteritum prandi & pransus sum: audeo ausus sum: gaudeo gauisus sum: olim gausi & gausi: mereo meruit: & mestus sū: placeo placui & placitus sū: teste Mauro. Demunk etiam habentia l vel r ante geo qm̄ in si finiunt preteritū: vt algeo alsi. tergeo tersi. Et que habent vocalem longā vel diphthongon ante geo qm̄ in xi faciunt vt lugeo luxi. frigeo xi. augeo xi. Item leo leui: & ea que habent consonantem ante leo. que in ui syllabam terminat: vt fleo fleui. obsoleo obsoleui hz & soleo solui. (vt dicit apud Salustiū) & solitus sum. licet Uarro vetet. Torqueo quoq; cum compositis. nam in si desinit. vt torsi & retorsi. [illegible] cui habz & cui. In veo autem desinencia veo in ui vertunt. vt fauco faui. sic & fervo. nā ferbeo ferbui facit. Connueo connui & cōnixi. Addunk & mulceo mulsi: maneo mansi. neo neui. hereo hesi. luceo luxi. polluceo polluxi.

Bo De preterito tercie coniugationis

TErcie coniugationis verba in bo terminata. preteritū in bi faciunt. vt bibo bibi. Sed ea que vocalem ppria natura longam ante bo habent illam emittūt in psi. vt nubo psi. scribo psi. At cubo vero composita faciunt in ui syllabas. vt incubo. incubui. imbuo quidem imbui.

Co ¶ In con p̄cedēte abiciunt n & o in i conuerso. in ci preteritum reddunt.

vt vinco vici. Que vero vocalem habēt natura longā ante co formant illū in xi: vt dico dixi propter ico qđ nunc produci nunc corr. reperit ici facit. Parco autē peperci ꝛ parsi. Jua q̄ ante co habēt in vi gignit preteritū vt nosco noui quiesco ui ꝛ conquiesco coquieui. Demunt̄ cupesco qđ compescui facit. dispesco pescui. disco didici. deduco dedidici: posco popoposci: ꝛ depopoposci: fuisco olim fuisci conquinisco conquexi: ꝛ significat caput uicinare.

Do ¶ In do finita: vertunt o in i vt pando di. prendo di: excipiunt̄ habentia u vel i ante n in penul. q̄ in di preteritū pariunt: adiecto n vt fundo fudi: scando scadi: olim scisci. Sed diuido habet diuisi: tundo tutudi. Addunt̄ habēta vocalē natura longā: ante do que in si faciūt: vt ludo lusi: cedo cessi. rado rasi. Cedo quidē cecidi penul. producta qñ pcutere significat. cado cecidi. incido incidi. concido concidi. ꝛ similia. Cudo cudi ꝛ cusi pedo pepidi: tendo: tetendi. pendo pependi. Fido vero fisus sum. olim fidi. perdo perdidi. ꝛc. a do composita genuinant di: vt credo credidi.

Go ¶ In go in xi finiunt̄: vt cingo/ago tn egi: cum cōpositis dego degi: lego legi. frango fregi. tango tetigi: pungo pupugi: ꝛ punxi. pango pepigi ꝛ panxi et pegi. pumū significat pacisci: alteꝝ cantare: tertiū contingere / impungo impegi: diligo dilexi: negligo neglexi: in relligo lexi. Habentia r ante go, preteritum in xi creant: vt mergo si. Demunt̄ composita a rego qñ faciunt in xi. vt corrigo: rexi: pergo perrexi.

Lo ¶ In lo in syllabas: vt colo colui: fallo aūt fefelli: pello pepuli: psallo: psalli: tollo tetuli: p quo nunc sustuli: vello velli: ꝛ vulsi. revello revelli ꝛ revulsi. Seruius tamen verat dicendū vulsi ꝛ revulsi. percello perculi: excello vel excelleo exculi ꝛ excellui.

Mo ¶ In mo si vocalis longa p̄cedunt i vertunt illud in psi: vt promo prōpsi. Reliqua vero in ui syllabas: vt gemo gemui. Emo cum compositis emi. sꝫ premo facit pressi. perimo peremi. Interimo interemi.

No ¶ In no vertūt no i ui: vt sino sini. sterno stravi. contēno tn contempsi. habet. Jua que g vel o ante no habent: in ui syllabas liniunt: vt gigno genui: pono posui: ꝛ a cano cōposita: vt siccinui: concinui: naꝫ cano cecini reddit. lino lini ꝛ linui.

Po ¶ In po in psi: vt scalpo psi: sed drūpo rupi hꝫ: Illa tn̄ que e breuez ante po habent in ui syllabas terminant: vt strepo strepui.

Quo ¶ In quo in xi. vt coquo coxi: linquo quidem liqui.

Ro ¶ In ro. in ui: vt sero serui: cuꝰ quidem cōposita in ui syllabas terminant: vt desero deserui. sed conserio ꝛ inserio habent cōserui ꝛ conseui: inserui, et inseui: tero trui e in i mutat. Curro cucurri: cuꝰ composita (vt ditiuꝰ non geminant̄: nisi decurro ꝛ precurro q̄ habent p̄cucurri ꝛ p̄curri. deducurri ꝛ decurri: vt Puscianꝰ admonuit. gero gessi: vro vssi: verro versi ꝛ verri.

So ¶ In so in ui: vt lacesso lacessiui ꝛ lacessi. etiam arcesso arcessi. accerso: accersi: capesso capessi habet: facesso facessi: viso visi: quesi ꝛ quesiui: pinso pinsi ꝛ pinsui.

To ¶ In to in syllabas: vt meto messui: sterto tui. sed verto verti: flecto flexi facit: necto nexi ꝛ nexui: pecto pexui ꝛ pexi: plecto plexi: muto mutui. peto petij. ꝛ petiui: sisto statui: resto restiti: consto constiti ꝛ hmōi.

Uo ¶ In uo in syllabā: vt voluo volui: demunt̄ habentia vocalē naturā lōgam ante vo: que xi habent. vt vivo vixi: conuuno conuixi: revivo reuixi

Xo ¶ In xo in xui: vt nexo nexui.

Cio ¶ In cio habēta a ante cio: a in e vertunt abiecto o: preteritum reddunt vt facio feci: iacio ieci. Nam alia que i ante cio habent: in xi faciunt: vt aspicio aspexi. at rio ici facit: ꝛ elicio elicui.

Preterita quarte coniugationis.

Dio ¶ In dio in di: vt fodio fodi.
Fio ¶ In fio vnum est cum cõpositis: ⁊ habet factus sum. olim fij.
Gio ¶ In gio in gi: vt fugio fugi.
Pio ¶ In pio in pi: vt capio cepi: cupio cupij ⁊ cupiui: rapio rapui/ sapio sapui ⁊ sapiui.
Quio ¶ In quio vnũ est Inquio qđ habet inquit tñ.
Rio ¶ In rio vnum est Dario quod peperi facit.
Tio ¶ In tio in si geminato s: vt concutio concussi.
Uo ¶ In uo in ui syllabas: vt acuo acui. arguo argui. Dicamus autẽ fluo. fluxi. struo struxi. pluo plui. ⁊ pluui: vnguo vnguui ⁊ vnxi.
Xo ¶ In aho ⁊ in eho: in xi: vt traho traxi: vcho vexi.

De preterito quarte coniugationis.

QUarte coniugationis preteritũ formaꝫ: a secunda persona presentis indicatiui mutata s littera in ui vt in i: vt munio munii vel munij. Excipiunt autẽ in cio terminata que si duarũ excedant numerũ syllabarũ ⁊ n habent ante cio: preteritum in xi habent: vt vincio vinxi. qđ etiã habet, vincui ⁊ vincij. sancio sanxi olim sancii ⁊ sancij. Si vero nõ habuerint n. facũt in si: vt farcio farsi. raucio rausi amicio aũt amicui ⁊ amicij. Sed haurio hausi. effert ⁊ hauriui. salio salui ⁊ salij. Unde disiliui sepio sepsi/ sentio sensi. venio veni. cambio campsi ⁊ cambui. aperio aperui ⁊ aperij. teste Foca. At reliqua a pario derivata faciunt in ui syllabas: vt cooperio cooperui. Sed comperio cõperi habet: reperio p in pterito geminat. ⁊ facit repperi.

De supinis verborum.

¶ Supina verborũ in um desinunt ⁊ in v abiecta m: vt amatũ amatu.
Bi ¶ Ea q̃ in bi pteritũ hñt acceptã t syllabã: supinũ reddũt: vt bibi bibitũ
Ci ¶ In ci finita preterita faciunt supina in ctũ: vt vici victũ: Sed verba ci ante o habentia: mutant cio in ctum: vt iacio iactum: facio factũ. horũ composita habent e ante ctum: vt reiectum: refectum.
Di ¶ In di in sum: vt vidi visum: mordi morsũ: totondi tonsum. composita vero a do mutant o in i ⁊ accipiunt ctũ: vt reddo redditũ: circũdo aũt circũdatũ habet: tendo tentũ tensũ: ostendo ostentũ ostensũ. edo esũ. abscõdo abscõsa ⁊ absconditũ. Quinq; fiunt q̃ cũ cõpositis geminant s vt findo: scindo: cudo: pando: cedo: que habent fissum: scissum: cussum: passum: cessum: Tundi tunsũ: seruat n vt Priscianus in duodecim carminibus asserit.
Gi ¶ In gi in ctũ. vt legi lectum: que vero a antem habent: perdunt n vt frãgo fractum. A fugi fugitum est.
Li ¶ In li in sum: vt fefelli falsum: tuli quidẽ latũ: pepuli pulsũ: velli vulsũ: perculi percussum habet.
Mi ¶ In mu in ptum: vt emi emptum.
Ni ¶ In ni in tum: vt cecini cantum: occini occentũ
Pi ¶ In pi in ptum: vt rupi ruptum. capio cepi captũ: ⁊ nõ ceptum. at incipio inceptum: recipio receptum: ⁊ huiusmodi.
Qui ¶ In qui in ctum: vt liqui lictum.

Supina verborum.

Ri ¶ In ri in sum/vt incurri incursum. peperi vero paritū ⁊ partum. ⁊ ab eo composita in tum habent supina vt repperi repertum per simplex p.

Si ¶ In si in sum/vt vli visum/mulsi mulsum. per duplex ss. Demunt hausi stū pui putū/gessi gestū/indulsi indultū/aliquando indulsum. mulsi mulctum ⁊ mulsum. vlti vstum/torsi tostum ⁊ torsum. Aduimus verba quarte cōiugationis habentia i vel r ante si/que vertunt sin tum/vt fulsi fultum/farsi fartum. Excipimus quoq; habentia p ante si/que in tum exeunt/ vt scripsi scriptum. cambio camptum.

Ti ¶ In tin atum/vt steti statū/cuius quidē ⁊ a sisto composita i ante tum. habent/vt prestiti prestitum/restiti restitum. Ex his aliqua atum pduxerunt vt prestatum/obstatum/constatū. Lucanus. Constatura fides superū. Uerti (vt eius composita ostendunt) versum habet/ Nam conuerti conuersum/aduerti aduersum facit.

Ui ¶ In vi mutant illud in tum/vt amaui amatum/audiui auditū/dimicaui dimicatum/quesiui quesitum ⁊ questum. Dicimus tamen adolesci adultus agnoui agnitum/cognoui cognitum/caui cautum/laui lautum ⁊ lotum quondam lauatum/paui pauitum/secui sectum/mutat e in a/at inseui insitum habet/ ⁊ conseui consitum/potaui potum/olim potatum/salui salui saltū/solui solutū voliui voluntū/veniui ⁊ venij venū/sepelisti sepultū/amicui amictum

Ui ¶ In ui syllabas in tum/vt domui domitum/pter fricui frictū/necui nectum/secui sectum/cenlui censum/docui doctum/statui statutum/miscui mixtum/tenui tum/torrui tostum/posiui positum ⁊ positum/alui alitum ⁊ alitum. colui cultum/consului consultum/succinui succentū/concinui concentus/ ⁊ sic cetera a cano/molui molitū/occului occultū/rapui raptū/terui tertū/messui messum. Habentia r ante ui syllabas mutant illas in tum. vt aperui apertum carui tamen caritum habet ⁊ cassum/parui paritum ⁊ partum. At in vo terminata vertunt illud in utum. vt acuo acutum/ruo rutum ⁊ ruitum. Composita vero a ruo rutum faciunt/vt dirutum erutū ⁊ eruitū. vt Prisciano placet

Xi ¶ In xi in ctum. vt dixi dictum. Illa autē que habent n ante si abiciunt illud si tercie sint coniugationis vt nictum/pictum/excipimus cinctum/tinctū ancum/vnctum/punctum. Fluxi quidem fluxum habet. nexi nexum. fixi fixū quod priscianus obstitus est.

Ea que in supino deficiunt

¶ Supinis quidem carent omnia inchoatiua ⁊ meditatiua preter parturio/ parturitum/esurio esuritum. Item volo/nolo/ ⁊ malo. Adde omnia neutra secunde coniugationis que preteritum in ui syllabas habent/vt langueo lāgui preter hec placeo/noceo/careo/pareo/valeo/ ⁊ doleo.

Hec quoq; supinum non habent.

Aestuo/sterto/muco/rudo/strido/strideo/psallo/
Et conquinesco/parcas/obedit quoq; dego/
Relspuo/scalpo/luo/sic signans cerno videre
Horreo/scādo/pauet/mādo/scabo/fūgere debes.
Linquo/cum satago/cōpesco/lamboq; lingo.

Ambio/cū metuo/timeo/simul vrgeo/glisco
Caluoq̄/cū tenuo/disco/tremo/quoq̄ posco.

¶ Similiter ꝛ aliqua ex his que inter defectiua posuimus.

De passiuoꝝ/cōmunū/deponētiumq̄ preteritis

¶ Passiua ex ꝓpijs principijs ꝛ sum es est cōnectunt p̄teritum: vt amor amatus sum vel amatus fui. Illa igit quoq̄ actiua in supinis deficiunt carent preteritis. Restat iam vt dicamus de supinis cōmunū ꝛ deponentiū: que vt facilius formes: finges ex illis actuū in o ꝛ seruata simili norma: finges etiā supinum quod vtq̄ esse cōperies: vt ab opitulor fingas opitulo opitulatum opitulatum: ꝛ est vtq̄ supinū. Ex hoc ergo participiū ex quo preteritū deinde formabis. At hec: que sequunt hac fugiunt litteram. Amplector: amplexus sum: cōplector plexus sum. experior experrectus sum: misereor sertus sum. reor ratus sum: loquor locutus sum: nascor natus sum: sequor secutus sum. potior potitus sum. vlciscor vltus sum: orior ortus sum: obliuiscor oblitus sum: irascor iratus sum: cōminiscor cōmentus sum. fruor (in quo vocas delusus es) fretus sum: fruitꝰ sum ꝛ fructus sum. morior mortuus sum: tuor tutus sum. tueor tutus sum. Queror questus sum: vtor vsus sum: ordior orsus sum: proficiscor profectus sum. nanciscor nactus sum. paciscor pactus sum. expergiscor experrectꝰ sum. fungor functus sum. gradior gressus sum. metior mensus sum: ꝛ metitus sum: potior potitus sum. fateor fassus sum. fatiscor fessus sum. labor lapsus sū: Adipiscor adeptus sum: nitor olim nixus sum: nunc nisus sum. cōpereor mereor ꝛ diuertor habēt cōperi merui ꝛ diuerti: que Focas passiua neutra appellat

¶ Potuissem pluribꝰ in locis doctoꝝ autoritates afferre/sed quia studui breuitati illas ꝓterij nō imprudēter. Si qui vero sūt q̄ doctoꝝ testimonia querant ex doctissimis grāmaticoꝝ atq̄ vsu autorū accipere poterunt.

¶ Uale lector ꝛ ama Sulpitium tuum.

Sulpitij verulani in libellum de constructio/ne partium oratiōis ad Mazancollū ꝑfatio.

QUm decembribus mecū vacationibꝰ considerarē aliquid opis lucubrare: qō tuo Mazancollo sapientissime nomini dedicarē venere forte mihi in mentē tui nepotes carissimi: quibus si cōmodū facerē: tibi forte gratissimū nō dubitabā. Statui ergo de constructione illis opusculū scribere sub tute a noīs tui: ne qs liuidus et detractor in illud lacerare auderet: atq̄ vt inde quantulacūq̄ mihi gloria oriatur/tua magis approbatione clareret. Ad qō opus aggrediendū impulit me etiā charitas quedā ꝛ pia erga adolescentes q̄ fraudati sunt simplicitate doctrine. Nam cū multi (licet doctissimi) hac etate viri de constructione scripserunt: ad tñ quod erat nō negligendū ꝓtenerūt noīa vicz constructionē. Illoꝝq̄ alij nimis implicita ꝛ parci fuerunt: alij sicci incautiq̄ intenuissimos inciderunt errores: alij nimis profusa: sed nō plena tradiderūt precepta. Ego aūt conatus sum ita breuiter rem colligere vt brevitas ipa non pariat obscuritatem: ꝛ ita acurate: vt nihil ꝓteream necessariū: nec alioꝝ sequar errores/ neq̄ tam vulgariter scribere volui: vt nihil laboris in pectore docent/ relinquerem

Nam verboꝝ significata nō posui nec secundas personas ⁊ preterita ⁊ supina vt alij posuere. Est enim huiꝰ libelli titulus solūmodo de constructiōe quē vt leta fronte suscipias magnopere te oro amplissime pater cureſq; vt Hieronymus ⁊ Philippus hunc diligenter ediscant: plus enim in hoc q̄ in alijs quibuscunq; de constructione proficient.

De generibus verboꝝ.

¶ Genera verboꝝ ꝓpua sunt duo. personale ⁊ impersonale. Personale verbum est quod per numeros ⁊ personas declinaꝫ. vt amo/as/at/amamꝰ amatis amāt. Impsonale ē qđ numeris caret⁊ personis: vt tedet miseret

De verbo personali.

¶ Genera verboꝝ personaliū sunt quinq; actiuū/passiuū/neutrū/cōe/⁊ deponens. Sunt qui diuidūt neutrū in neutꝝ simplex: neutrū substantiuū: neutrū passiuū: ⁊ neutro passiuū: que sunt neutri generis species.

¶ Omnia verba personalia volunt ante se nominatiuū seu vocatiuū: vt Ego amo: o Virgili ama.

¶ Noiatiuus ⁊ vocatiuꝰ cū verbo debent in duobus accidentiꝰ concordari in persona ⁊ in numero/vt tu amas/⁊ o tu ama.

¶ Adiectiuū cū suo substantiuo debet in tribus cōuenire/in genere/numero/in casu: vt vir doctus legit.

¶ Relatiuū substantiue cum suo antecedente in tribus concordatur/in genere numero ⁊ persona. licet in persona discordari cum verbo possit: vt equus quē video currit.

¶ Omnia verba actiua volūt ante se ntiū seu vtiū agentē/⁊ post se actiū patientē. exceptis metuo/formido/timeo/audio/video/⁊ quedaz alia ad sensum ptinencia/q̄ si recte aduertimus ntiū postulat patientē ⁊ accusatiuū agentem vt indicat Priscianus. Sed ista eidem regule subijciantur. Interdico solū ex actiuis refugit accusatiuum.

Hec ⁊ plura ex actiuis solū accusatiuū patientem

post se postulāt: vt ego amo galateā/amo/diligo/colo/video/tango/porto/fero/gero/veco/teneo/verbero/timeo/formido/metuo/Dicimꝰ tiū metuo tibi/⁊ a te: sic timeo tibi. ⁊ a te. sed subintelligit actūs/⁊ differt desidero/cupio/incipio/inchoo/lego/plego/relego/despicio/decipio/fallo. die autē via me fefellit/fimo/perficio/pergo/cano/canto/honoro/sperno/contēno/vitupero. Fastidio: vt ego fastidio verba tua. Laudo/supplico/ꝙ etiā datiuo iungitur: vt supplico te ⁊ tibi/cōsulo. i. cōsilū peto: credo ac etiā offendo/auscultо/audio/ſz dicimꝰ e tiā auscultor ⁊ audio tibi hoc ē obtēpero tibi. Et potes addere quasi his oibus dtiū dānū/aut vtile/decus aut dedecꝰ/aut accidēs denotantem: vt desidero laudē filio tuo: sic ⁊ nōnullis alijs que dicentur inferius.

Hec ⁊ plura vltra accusatiuū accipiūt datiuū in/

dicantē/in quē dirigit actus: vt tu das libꝝ Sulpitio. Do/ꝓbeo/dono/impendo/trado/tribuo/exhibeo/Credo vt credo pecuniā tibi. i. mutuo/⁊ in fidē donam credo verbis tuis. i. fidē adhibeo neutrū ē. Nuncio/significo/dico dicis/affero/narro/dico dicas/lego legis/lego legas/scribo/mitto/ex his tamē domitto scribo iunguntur accusatiuo ⁊ ꝓpositione: vt scribo adte litteras: do litteras huic ad te: hoc est vt reddat tibi: cōmitto/mutuo/submitto/subdo/obijcio/suppono/declaro/manifesto/recito/promitto/spondeo/reddo/debeo/

quod datiuũ allicit/iubeo/edico/iudico/parco/assimulo/comparo/confero te illi ⁊ cum illo/mando/cõmendo te pontifici id est charum te facio pontifici: cõmendo te apud pontificem id est laudo/ascribo te in numero illorum ⁊ scribo hanc rem tibi laudi: ⁊ ad laudem. Monstro/ostendo/indico/refero tibi/hoc ẽ dico tibi/refero ad te id est consulo te/suadeo/dissuadeo/innuo/vt innuo tibi vsum lignor. Maledico tibi/⁊ te dicimus. Sic construes benedico/⁊ vno casu contentatur. Interdico vero accusatiuũ nõ postulat/sed datiuũ ⁊ ablatiuum sine prepositione: vt interdico tibi aqua ⁊ igni.

Hec ⁊ non plura vltra accusatiuum patientem

aliũ casum postulant (vt ego doceo te grammaticam) Doceo/moneo/admoneo/rogo/interrogo/celo/dicimus etiam celo tibi libũ/⁊ celo te de libro. Flagito/posco/peto/posculo/sed hec duo etiã ablatiuũ cum prepositione: vt plurium habent/vt postulo abs te beneficũ/oro/exoro/calcio/vestio ⁊ induo exuo/cingo/succingo dicimus quoq; vestio/⁊ induo/⁊ exuo te veste/⁊ accingo me ense. Comphendo cum superioribus ab eis quedã composita vt edoceo/cõmoneo/legimus. doceo te de hac re/⁊ admoneo te huius rei.

Hec ⁊ plura post accusatiuum requirũt ablatiuum

sine ꝓpositione (vt spoleo te veste) Munero pcutio/verbero/dono te munere aurato/orno/pmio/onero/exonero/lacto/educo/cibo/alo/nutrio/deco/mmio/spolio/vitupero/offendo/mordeo/impugno/erpugno/oppugno/lacero/vulnero/saturo/saucio/vacuo/Aspicio/conspicio/suspicio/respicio/Inspicio/pspicio/quelquidẽ aliquando relicto actõ datiuũ volunt. Tereñ. Tibi ,pspexi. vero/instigo/irrito/pello/fugio/Cedo te baculo id est verbero. Nam cedo tibi id est do locum tibi/neutrũ est acquisitiuum. Capio te manu. sed qñ dicimus hoc atrium capit centum homines: significat q; hoc atrium est capax centũ hominũ. Cotono/peto/vt peto te hasta: cũ hasta nõ dicimus.

¶ Nam quando instrumenta significamus hanc prepositionẽ cum nõ addimus: vt loquor lingua/curro pedibus. quando vero coniunctionem ⁊ cõmitũ exprimere volumus: addimus ꝓpositionem: vt testis ẽ Valla. vt suscepi te cũ honore: ⁊ tu scribis cum iocunditate quod quidẽ raro fallit: ⁊ possunt hoc pacto innumerabilia verba construi.

Hec ⁊ plura post accusatiuũ volunt genitiuum

vel ablatiuum sine prepositione/vt impleo cadũ vini vel vino. Impleo. cõpleo expleo/repleo/purgo/damno/accuso/arguo/increpo/corripi/reprehendo: Æstimo: comparo/vendo/venundo, ablatiuum solum modo precium denotantem postulant: vt emi lactantium quattuor aureis: volunt vero illa quattuor hos simplices genitiuos: tanti quanti pluris ⁊ minoris: quantidem ⁊ tantidem similem constructionem sequunt omnia verba post que exprimenda sunt: vt appretio/ago/doceo/facio/consto/Iuuenalis: atq; ideo pluris q̃ cossus agebat. Idem Chrysogonus quanti doceat vel pollio quanti. Idem. Tanti tanti vna venefica constat. at dicimus. Emi librum minori precio q̃ tu: Potestq; addere prepositionem cum ablatiuo: vt emi librum abs te tribus talentis. Æstimo genitiuum etiam regit: vt omnes vnius estimemus assis: vt inquit Catullus.

Hec & plura vltrà accusatiuũ possunt recipere ablatiuum prepositione adiecta: vt Uerulani audiunt lectionẽ a me: vel ex me Audio/intelligo/habeo/capio/accipio/recipio/suscipio/separo/diuido/segrego. Aufero qõ etiam datiuo iungit/pello/expello/haurio/retraho/libero Soluo te vinculis: & Estus soluit gelu. Moueo/amoueo/remoueo/semoueo/dimoueo/cõmoueo. Uello diuello/reuello/conuello/exturpo/pficio/ejicio/exigo/quibus fere omnibus potest addi ablatiuus sine prepositione denotans rẽ efficientem: vt haurio aquam e puteo manib⁹. Audio lectionem a te auribus. Uello herbas e terra ligone.

Dictũ est iam de verborum actiuoꝝ cõstructione. Sed aduertendum est/q̃ multa cuiuscũq; generis verba absolute poni pñt. vt amo. Nõnulla aliqñ solo datiuo sunt contenta vt inuideo tibi: bñfacio tibi. Multa relicta post se casu: aliis verbis adherẽt/vt opto te viuere/puto te dormire/cupio/euadas doctus. Multa ꝓpositioni & casui suo iũgunt: vt redeo de te: & timeo ob verba tua: sed qz impossibile est colligere verba omnia. Charissime lector discere. Teq; oro/ne audeas hoc opusculũ vel addendo aliquid vel subtrahendo corrumpere. Est enim vnuscuiusq; officium ita seruare volumina vt a suis autoribus scripta sunt.

De passiuorum constructione

¶ Passiuum verbũ est qõ ab actiuo format addita r vt amo amor: se d dabis vel dare pmã personã nõ habet. Passiua verba oia querũt ante se nolatiuũ vel vocatiuum patientẽ & post se ablatiuum cũ ꝓpositione vel dñi agentem/et post illum postulant (si libet) omnes casus suoꝝ actiuoꝝ. vt Galatea amat a me: vel mihi: littere dantur a me tibi.

¶ Dices tamen a me iuberis tu: & hoc iussum ẽ mihi ab illo ꝙꝛ Seruius dicat iubeor non inuenimi. A me iuberis tu: & hec res inuidet ab illo mihi/sed inuideo: figurate a poetis platũ asserit Pusianus. A me celat tibi liber/& a me vel propter me celaris tu librum. Tu es interdictus a me aqua & igni/aqua & ignis est interdictus a me tibi vt & alia docet. Tu es rogatus a me veniam. venia rogata est abs te mihi. Cadus repletur a me vini & vino. Equus emitur a me vel ab illo tribus aureis vel pluris. Tu doceris a me grammaticam. Ego muneror a te veste. Lectio audit a me a magistro. Illa vero quatuor nominor vocor/nuncupor/& appellor. volunt post se etiã nolatiuum: vt nominor Sulpicius: scz a te vel ab aliquo. Sic construunt & plerũq; alia: vt feror sublimis: scribor heres: iudicor sapiens. arguor innocens.

De neutrorum constructione.

¶ Neutrum verbum est quod in o desinens non habet passiuum in or: vt aro seruio. Sum vero & sua composita nõ in o desinunt. Sic defectiua illa inquaz infit odi: noui: cepi: memini & huiusmodi.

Hec/& vix plura ex neutris querunt ante se nominatiuum patientẽ & post ablatiuũ: vt careo nũmis. i. nõ habeo nũmos. Et vocant possessiua. Careo/abundo/affluo/mereo/qñ militare significat. Lucanus. Aere merent paruo. Nam in alijs significationib⁹ dicim⁹ mereo laudem sic & mereor palmam & mereor de te. i. confero in te aliquid: & mereo mortem filij vel ꝓpter mortẽ filij. Consto: vt liber constitit mihi duob⁹ aureis: egeo

autē ⁊ indigeo vel gō vel ablatiuo contenta sunt: vt egeo auro ⁊ auri. Satago: hoc est satis sum curiosus. vel p̄go vel procuro solo gō. There ncius. hic satagit rerum suaꝝ. Abstineo illius (dicimus) illum ⁊ illo. vt trad it Puscian⁹

Hec ⁊ plura ante se postulant nominatiuū agentem ⁊ post se datiuū: vt inseruio amicis: ⁊ appellant acquisitiua. Seruio inseruio/disseruio/prosū prouideo/adsum/presum/p̄deo/prodeo/obsū/noceo/officio/sufficio/q̄q̄ dicamus. Terra sufficit humore herbis .i. dat abunde/placeo libeo/displiceo/incido/accido/venio/euenio/aduenio/cōtingo/conuenio/resto. Uaco quādo significat dare operā. Nam si cum ablatiuo cōstruit significat vacuū esse: vt vado culpa. id est vacuus sū culpa: Liceo hoc e licitū est. Lateo: vt tu mihi causā lates. quod etiā actō adiungitur: vt nulla res latet deum. Inuigilo/incumbo studijs ⁊ ad studia. Consulo cum significat consilium do: ⁊ prouideo: vt consulo rebus tuis/studeo q̄ etiā aliquando significat actiuo benefacio. satisfacio: madefacio. liqueo .i. manifestus sum. Caueo qō etiā ablatiuo p̄positionīq̄ iungit: vt caue tibi ab illo: accusatiuo Iuuenalis. Cauet hunc quē coccina lena. Faueo/confero/derogo/abrogo/assuesco/obedio/pareo/obtempero/fido/qō ⁊ ablatiuū assumit: vt fido tibi ⁊ te ⁊ illo. Hereo/adhereo/inhereo/acquiesco/obuio/iusto/illudo/insulto/q̄q̄ ista tria etiaꝫ actō iungant. Adsto et iā ablatō: vt adsto illi/illo/illum/ ⁊ etiam circa illum.**

¶ Interfum quādo presentiā significat: datiuū post se postulat: vt interfui disputationi/quādo significat differentiā vult p̄positionem cū ablatō: vt ego interfum ab illo. Dicimus etiā multū interest inter me ⁊ te quando notat distātiā hoc pacto dicimus. Duo miliaria interfunt hinc ad vincam meā: ⁊ decem pedes interfunt ab ostio ad altare: quādo vero significat vtilitatem vult ante se nominatiuum agentē: ⁊ post se genitiuum patientē: vt nūmi interfunt pauperum Utimur tamen loco genitiuoꝝ pronominū possessiuoꝝ. vt lectio interest/mea/tua/sua/nostra/ ⁊ vestra. sic ⁊ cuia. id est lectio est in re: id est vtilitate/mea/tua/sua/

¶ Soluo quando satisfacere significat. neutrū ē: vt soluo mercedē tibi: leges nō es soluendo .i. soluere nō potes. Hic construit mutuo: vt mutuo pecunias tibi: nā reassumpto nō possūt transire in animal rationale. Mutuor autē deponens regit accusatiuum ⁊ ablatiuum. vt mutuo nūmos a te.

Hec ⁊ plura volunt accusatiuum patientem: vt ego aro terram: ⁊ appellant transitiua. Habent autē tercias passiuoꝝ voces: vt aratur ⁊ arantur. bibitur ⁊ bibunt: vt monet Quintilia. Ouidius. Tenuis mihi campus aratur. Iuuenalis. Sed nulla acomita bibunt. ab his principia passiue deriuant significationis: vt aratus ⁊ arandus. comestus ⁊ comedēdus potus ⁊ potandus. Aro/seruino/sero/misero/desero/mando/is edo/comedo obedo/prandeo/ceno/bibo/poto/pitisso/puto/meto/vētilo/disco/habito/vindemio/trituro/egero/digero/ingero/calefacio/frigefacio/tepefacio/parasacio ⁊ similia/ambigo/naufrago/mereo: meritus sum: vt merui aliquid de te. hoc est contuli aliquid in te ⁊ meritus sum de te. Memini lectionem: ⁊ lectionis. Odi/noui/cepi/que vim habent actiuam ⁊ neqꝫ neutra neqꝫ actiua sunt. Inquam ⁊ infit defectiua. Mingo/spuo/glomero/gargillo/alabro/merendino/**

pinso/spumo/sitio/inhio/insisto/delecto.cui additur ablatꝰ vallo/suo/insuo assuo/ꝛ estuo/molo/neo/filo/naugo/sarcio/resarcio/nuntio/euiscero/volo/no lo/tero/olco/redoleo/sudo/subeo/murum ꝛ muro. Adeo vrbem:ꝛ in vrbem. Fugio illum ꝛ ab illo. Scio/nescio/ignoro/dicimus tamē scio fideibꝰ:scio cythara. Sono quando ad instrumentū proprie ptinet:vt campana bene sonat ꝛ tua vox sonat stulticiam:hoc est indicat. Virgilius. Nec vox hominē sonat/ dicimus autem sono ꝛ persono:cythara:vt est apud eundem:ꝛ eccho resonat vocem tuam:ꝛ resonat tinnitibus vnda.

Hec ꝛ plura post se non regunt casum sine pre/

positione posita vel intellecta/vt fui in foro ꝛ apud forum:ꝛ appellant absolu ta:nam sola per se valent:sensumq; indicant. Eo/vado/cuado/meo/perslo/ ambulo/tendo.accedo/curro/no.nato/pertineo.vt hoc ad te ptinet petre. Attingo etiā dativo adiungit. Vigilo.cubo/dormio/sterto/ascito/fereo/stri deo/volo volas/transeo/venio/quiesco/deambulo/parco/incedo/sedeo/la ceo/sto/maneo/pernianeo/sum/absum/adsum/pugno/deficio/vt campani defecere a romanis. Que fere omnia aliquādo alliciunt notatuū post se:vt in cedo regina.sum bonus:curro velox. Aliqua nōnunq; accusatuū:vt vivo vi tam:eo iter ꝛ itinere/vigilo noctē/ꝛ tota nocte:exeo aulam ꝛ aula/sepe ablati tum/vt eo pedibus/perco ferro.

¶ Sum nō modo nois:tuum (accusatiuum ꝛ ablatiuū post se postulat:vt sum doctus:sum apud forum:sum in theatro:sed sepenumero construit cum geni tuo:vt tu es magne autoritatis:ꝛ cum dativo: vt multi libi sunt mihi ꝛ mihi est cognomen Iulo:ꝛ cū ablō sine ꝓpositōe:vt tu es magna vi.ꝛ consilio.

¶ Pluo/mingo/fulmino/tono/grandino/tempesco/absolute per se valent in tercijs personis:recipiunt tamen ntrū ꝛ actiū:vt Iupiter pluit lapides:fulmi nat turres.grandinet sagetes. Leges apud Iuuum:pluit lapidibus:ꝛ pluerūt lapides. Statius in thebaide inquit. Sara pluunt.

¶ Diescit noctescit.i. incipit fieri nox.vel nox fit:defectiua sūt ꝛ absolutissima.

Hec ꝛ plura querunt ante se nonnatiuū pati/

entem ꝛ post se ablativum agentē:siue actiū cum prepositione ob vel propter vt ego gaudeo gloria vel propter gloriam:ꝛ vocant effectiua. Gaudeo /iubi lo/exulo/dolco/mereo/quando mestum esse significat:albeo/nigreo/caleo/fri geo/tepeo/egroto/rubeo/palleo/splēdeo/ pingueo/maceo/audeo/fido/arceo vireo/ardeo/madeo.

¶ Hec neutra passiua volunt ante se ntrū patientē ꝛ post se dtrū ꝛ ablatiuum agentem cum prepositione a vel abs:vt seruus vapulat dño vel a domino. Vapulo/veneo.exulo/nubo/fio/liceo/vt tu licebis a me magno:ꝛ ego sum factus. Sic construitur calefio/frigefio/ꝛ huiusmodi.

De verborum communiū constructione.

¶ Cōmune verbum est qd in or desinens nō formatur a verbo desinente in o ꝛ actionem ꝛ passionem signat actiuoꝛ ꝛ passiuoꝛ simplicem constructionem requirit:vt ego interpꝛtor parsium. A me interpretatur parsius.

¶ Largior autem dativum etiam postulat:vt largior equum tibi. A me largitur equus tibi. Largior/expereor/vereor/moror/osculor/hortor/dehortor cohortor/criminor/amplector/cōplector/interpretor/hospitor Nec te lateat veteres inter cōmunia posuisse. Vereor/vtor/consulor/dignor/confiteor/ ꝛ testor.

De constructione deponentium.

¶ Deponens verbum est quod in or finitum nō habet accusatiuum in o: & vel actionem vel passionem significat

Hec & plura ex deponentibus post se ablatiuum

patientem siue prepositione volunt: vt vtor meis rebus: & appellant possessiua. vtor/vescor/fruor/potior/fungor. Sed potior accusatiuo etiam & genitiuo coniunguntur. Fungor accusatiuo & ablatiuo. Terencius. Tute illorum officium fungere.

Hec & plura datiuū patientem requirunt. vt

ego auxilior infirmo: & vocantur acquisitiua. Auxilior/opitulor/que etiā accusatiuo iunguntur. Suffragior/patrocinor/medeor/medicor/sed dicimus etiā medicor te: miserere tibi & tui. moderor te & tibi. Blandior/adulor/iurior/mentior: irascor: insidior/ludificor/amicor/inimicor/aduersor/obuersor/dominor/aemulor/famulor/ancillor/aliquib us quidem ex his potes addere ablatiuum: vt blandior tibi manu.

Hec & plura accusatiuum flagitant patientem:

vt soleor te. & appellantur transitiua/soleor/consoleor/furor/aggredior/adorior: conor id & ad id/sequor/insequor/persequor/populor/predior/depredor/miror/demiror/admiror te. Pascor panem & pane. metior/recordor/renuiscor/obliuiscor: que tria etiam genitiuus iunguntur: arbitror/aspernor/adipiscor/venor/aucupor/piscor/stipulor illum & ab illo/id est interrogo vel spondeo/ mereor/demereor/. Nam mereor cum prepositione iungitur: vt mereor de te. loquor dulcia verba ad te: & alloquor te dulcibus verbis. Reor opinor/meditor/imitor/emulor/exordior/vlciscor te & de te. fortior/veneror/adipiscor/metuo quod etiam datiuo coniungitur: lucror/patior/vaticinor/pronosticor/auguror/miseror miseranis. Liceor cui addit ablatiuus & aliquando genitiuus: vt liceor te magno precio: & liceor te tanti. Queror/conqueror/ꝙꝙ dicimus etiam queror de te & tibi. apud te molior. potes addere aliquibus datiuum. vt furor equum tibi. auguror tibi mortem: aliquibus ablatiuum: vt aggredior te ferro. & patior dolorem ex vulnere.

Ista & plura ante se nominatiuū volunt pati/

entem & post se ablatiuum agentem sine prepositione vel accusatiuum cū ob vel propter: vt leteor pecunijs vel propter pecuniam: & dicuntur effectiua: leteor. gratulor/cui datiuum addimus: vt gratulor tibi tua felicitate. sic et grator. Virgilius. Gratare sorori. Glorior/indigneor/delector. oblector/moreor/stomachor/tristor/verecundor/expergiscor/algeor/bacchor/crapulor/contentor. Grauor illo vel illud.

Hec & plura requirunt ante se nominatiuū pa/

tientē & post se dtm vel ablatiuum cum ꝓpositione: vt ortus sum ex bono patre & appellant deponentia passiua. Orior/nascor/renascor.

Hec & plura non regunt post se casum sine pre/

positione: vt altercor cū paulo & nominant absoluta. Gradior/proficiscor/ingredior/reuertor/nugor/conuersor/rissor/tumultuor/altercor/ratiocinor/argumentor: lachrymor/prelior/labor/Nitor sub pondere: & nitor hasta. cachinnor/gradior/luctor/grassor.

De verbis impsonalibus ꝛ eoꝝ constructione.

¶ Genera verboꝝ impsonaliũ duo sunt: actiue vocis. scz ꝛ passiue. Actiue vocis terminant in t: vt tedet/miseret/passiue in tur: vt amatur. Et descẽdunt ista passiue vocis a tercijs personis omniũ vero actiuoꝝ, additur .vt amat/amatur. Sed dicimus amatum est: amatum fuit: amatum fuisset: ꝛ similia in vnica dictione: ne putares duas. Descendũt etiam a neutris illis que nõ significant passionem ꝛ vim habent actiuam vel absolutã: vt careo ꝛ vapulo: que illa non habent: sed ab illis fere que cum Seruio numeramus. ꝛ cum aro ꝛ eo tis. Ab alijs verbis raro inuenies. Nullum quidem verbum in or formiat impersonale. A sum ꝛ composita eius nullum ꝑter Estur. ꝛ potestur. Inuenies estur quoqz ab edo es est derivatum.

De constructione impsonalium passiue vocis.

¶ Regunt quidẽ impsonalia ante se ablatiuum cum prepositione: vel loco ablatiui datiuum: vt a me, vel mihi amat: ꝛ absolute per se valent: nec possũt cõstrui transitiue: quare nunq̃ addes post illa actiõ nisi iuncta prepositione: vt a me itur in antiquã siluam. Potes autẽ addere quibusdam datiuum si eoꝝ personalia illum regunt: vt a me seruitur tibi. Marcialis. Non bene: cre de mihi: seruo seruit amico. Aliquãdo ablatiuũ cũ ꝓpositione: vt a me auditur a te. ꝛ a me stratur in foro: ꝛ a me interdictum est tibi aqua ꝛ igni.

¶ Est enim animaduertendũ q̃ in infinitiuis verboꝝ impsonaliũ passiue vocis semper debet exprimi ablatiuus: vt volo a me amari: volo a me seruiri. id est volo amare/volo seruire.

De constructione impsonalium actiue vocis.

¶ Interest ꝛ refert: quando significant vtilitatem: si iunguntur verbis infinitiuis sunt impersonalia: ꝛ querunt ante se infinitiuũ ꝛ post se genitiuum omniũ casualium dictionũ. sed volunt pro genitiuus primitiuoꝝ femininũ ablatiuuꝝ illoꝝ pronominũ/mea/tua/sua/nostra/ꝛ vestra/apde ꝛ cuia: vt dictũ ẽ in neutris. vt legere interest Sulpitij vel mea: ꝛ studere refert illius vel tua. Inuenitur tamen refert quasi impersonale cuius non sit iunctũ infinitiuo. hꝫ enim solummodo tercias personas vtriusqz numeri: vt hec res refert mea. vel illi⁹. Dicimus etiam parui refert. ꝛ istius non refert in alia significatione: ea ẽ parum differt. ꝛ iste non curat.

¶ Placet/licet/contingit/accidit/euenit/liquet/prestat. hoc est: melius est: cõstat: firmum est. conducit/expedit/: hoc est vtile est: conuenit/suppetit/vacat/restat/si infinitiuis verboꝝ iungant sunt impersonalia: ꝛ volunt ante se infinitiuum ꝛ post se datiuũ: vt legere placet studiosis.

¶ Decet/delectat/iuuat/ꝛ oportet iuncta infinitiuis sunt impsonalia: ꝛ infinitiuum cũ actõ postulant: vt audire iuuat me.

¶ Est/erat/fuerat impsonaliter sepenumero ponit: ꝛ exigit ante se infinitiuũ ꝛ post se genitiuum: vt seruare fidem est boni viri. Dicimus tamen/mea/tua/sua/nostra/ꝛ vestra.

¶ Pertinet/attinet/ꝛ spectat: si infinitiuo iungantur sunt impersonalia: ꝛ volunt ante se infinitiuum: ꝛ post se prepositionem cum actiue: vt legere pertinet ad me.

¶ Penitet/tedet/quod facit preteritum pertesum est. Miseret/misertum est. pudet pudit: piget pigit: genitiuum vel infinitiuum ante se querunt: ꝛ post se accusatiuum patientem. vt pauperum miseret me. aut verso ordine dicim⁹

me miseret pauperꝝ. Virgilius. Si te lapsoꝝ miseret. Et hec semp sunt impersonalia: ꝯ ꝯ pudet olim fuerit personale. Therencius. ¶ Nõne hec te pudent? Oportet autẽ nunꝯ reperiꝝ personaliter nisi apud vetustissimos.

¶ Decet/licet/prestat.i. melius est.constat firmum est.expedit/iuuat/ꝫ conducit:pro vtile est:quando numeros in his significatis habent/inueniunꝝ per tercias tñ declinari psonas:nisi decet ꝫ iuuat. Uallam decipiant.

¶ Benefit/malefit/satisfit:volunt ante se ablatiuũ agentem cũ prepositione/ꝫ post se,datiuum patientem:vt a me benefit tibi.

¶ Incipit/desinit/debet/potest/solet/ꝫ vult/si infinitiuus psonaliũ iunguntur personalia sunt ꝫ verboꝝ illoꝝ postulant constructionem:vt ego volo amare te. Tu vis audiri a me. Tu debes gaudere virtutibus. Tu potes letare peccatis/si infinitiuꝰ impersonalium iungũtur impersonalia efficiunꝝ:ꝫ illoꝝ volunt constructionem:vt me incipit tedere vigilie. Mihi desinit placere studere me,vult delectare dormire. Tamen dicimus (sed raro:vt Ualla refert. Desino te tedere vigilie.ꝫ volo me delectare dormire.

De infinitiuoꝝũ constructione.

¶ Infinita verba omnia flagitant ante se accusatiuum/ꝫ post se casus suoꝝũ verborum:vt me amare galatheam bonum est. Et me amari a galathea est optimũ. Sed iste infinitiuus esse vult post se eundem casum qui precedit ipm vt ego volo esse doctus:mihi placet esse docto ꝫ doctus. Uolo me esse poetam non tamen dices. Uolo me esse poeta.nam esse ante se accusatiuũ habet ꝫ post se similem copulat casum.

De gerũdiuoꝝ ꝫ supinoꝝum constructione

¶ Gerundia ꝫ supina ꝫ participia ante se casum nõ postulant sed post se recipiunt casum suoꝝũ verboꝝ:vt studio gratia acquirendi glouã:ꝫ curro cã amã di a te.ꝫ eo doctum discipulos:ꝫ eo doctum a preceptore. Dignũ doctu.i. dignum vt doceat vel vt doceatur. Nec te lateat gerundia ꝫ supina candẽ habere significationem quã habent eoꝝ verba:ꝫ ab omnibus verboꝝ generibus deriuari. Ea autem que ab actiuo descendunt duplicem gerunt significatiõꝫ. ꝫ sunt tam passiua ꝯ cõmuna.

De participiis ꝫ eoꝝum constructiõe

¶ Participium vult post se casum verbi sui/vt tu amans virtutem:facis bonum. Tu gaudens propter amoꝝem:diligis galatheam. Debemus enã ei dare aliquando illum casum qui ipsum precedit:vt ego sedens lectus rideo. Mihi facto vel existenti bono:placet virtus:ꝫ tu amas me factũ vel existentem bonũ. ¶ Resoluiꝝ quidẽ ptiapiũ in relatiuũ ꝫ verbũ tpe seruato.vt amãs qui amat vel qui amabat:amaturus qui amabit:amatꝰ qui amatꝰ ẽ:amandus: qui amabiꝝ. Nõnunꝯ resoluiꝝ in verbũ absꝯ relatiuo:ꝫ cũ aduerbio temporis:vt magistro legente:hoc est dum magister legit.

Terminationes participioꝝum.

¶ Participia septẽ modis terminantꝝ in ans ꝫ in ens que sunt pñtis ꝫ ꝑteriti impfecti tpis in rus ꝫ in dus (futuri) in tus sus xus /ꝑteriti pfecti ꝫ plusꝯpfecti vnum eiusdẽ tpis in uus quod est mortuus.

De significationibus participioꝝum

¶ Participioꝝũ significationes sunt due:actiua scz ꝫ passiua. Participia igiꝝ que a verbis vim actiuã habentibꝰ deriuantꝝ actionem significant. Que vero

passiuam:significant passionem/Discendū tamen nōnulla ex illis ꝑteriti perfecti ⁊ plusq̄ perfecti temporis aliquando solam actionem significare:vt fere omnia a deponentibus aliquando tam actionem q̄ passionem:vt omnia que a cōmunib⁹ deriuant:⁊ aliqua a neutris quibusdam:vt prandis ⁊ senatus:et a deponentibus aliquot:vt auxiliatus/meditatus/locutus/medicatus/comitatus/imitatus/⁊ plura. Illa vero futuri in dus ola passionem significant.

Participia ab actuis.

¶ Ab actuo verbo duo participia formantur in ans vel in ens:vt amans vt legens:⁊ in rus:vt lecturus.

¶ Disce autem omnia verba que supinis carent nō posse habere ptcipia in rus. Hec quidem ⁊ forte plura ex actuis carent supinis ⁊ ptcipijs in rus.

Relpuo cerno luo proprius caruere supinis.
Linquoq̄ cū latago cōpesco lampoq̄ lingo
Ambigo cum metuo timeo simul vrgeo glisco
Caluoq̄ cum renuo/disco tremo quoq̄ posco.
Angoq̄ cum vilo fugo coniungere debes.

Ango equidem supinū habet:sed in participio defecit.

A passiuus duo participia deducunt: sz preteriti perfecti ⁊ plusq̄ perfecti tēporis ⁊ futuri in dus:vt doctus ⁊ docendus. Sz illa quorum actiua carent supinis nō habent participia preteriti perfecti ⁊ plusq̄ perfecti sed futuri tm in dus.

A neutris duo:pntis temporis/⁊ futuri in rus.

Ut seruio seruiens seruitur⁹. Sed inchoatiua omnia ⁊ meditatiua carent supinis:vt lecturio ⁊ labesco:ꝑter parturio ⁊ esurio. Itē volo nolo malo/⁊ neutra omnia secunde coniugationis que in ui syllabas faciunt preteritū:vt egeo egui/palleo pallui:sed ista excipiunt. Placeo/noceo/careo/pateo/valeo/doleo:que habent placiturus/nociturus/cariturus/passurus/valiturus/dolaturus. Hec quoq̄ in vsu supina non habent.

Acsto/sterto/mico/tudo/strido/strideo/psallo
Et conquinisco/parcas/obedit quoq̄ dego.
Horreo/scando/pauet/mando/scabo/iungeq̄ scalpo.

¶ Quedam neutra habent ptcipia:vt prandens/prandis ⁊ prandur⁹, sic etiā
Gaudeo/cū placeo/ceno/tutubo/quoq̄ nubo.
Audeo/fido/solet/iurco/pateo/mereoq̄.
Prandeo/sueisco/tamen formabit fio futurus.

Quod etiam a sum es est deriuatur.

¶ Neutra transitiua fere quattuor participia habent: vt arans aratur⁹ aratus ⁊ arandus. Vigilans vigilaturus vigilatus ⁊ vigilandꝰ. Iuuenalis. Frange miser calamos: vigilataq; premia dele. Tibullus. Cum fletu nox vigilanda venit. Ouidius. Uiscera montanis ferret edenda lupis. Iuuenalis. Epotaq; flumina medo. Oratius. Porcis comedenda relinques.

A verbis cōmunibus quattuor emanant partici/

pia: vt a largior largiens largiturus: largitus ⁊ largiendus.

A deponentib⁹ tria participia deducuntur: pre

sentis ⁊ preteriti ⁊ futuri in rus. vt auxilians auxiliatus ⁊ auxiliaturus Uescor autem ⁊ reminiscor/medeor ⁊ liquor/carent supinis. Fruor ⁊ reor ꝓteriti tempus tñ participium habent. Uescor futuro caret. Orior habet oriens ortus ⁊ oriturus: morior moriens mortuus ⁊ moriturus.

¶ Est autem aduertendum a verbis deponentibus actionē significantibus: participia nasci in dus: siue q; olim fuerint cōmunia: siue natura propria: vt sequendus/loquendus/aggrediendus.

Ab impersonalibus non extant participia: nisi

a tedet ptesus qō regit genitiuum ⁊ accusatiuum/vt Seruius tradidit. Suetonius. Et quasi ptesus ignauiam suam: ⁊ a pudet pudendus: ⁊ a piget pigendus. Properatius. Poscis ab inuita verba pigenda lyra. Et a penitet penitens. Lactancius. Remissurum se penitētibus peccata promittit. Sed sciendū hec verba apud antiquos fuisse perfecta.

Participiū transit in nomen quattuor modis.

Constructione/cōparatione/cōpositione ⁊ temporis amissione. Constructione quando extra construitur cū verbum a quo descendit: vt amans virtutis. Comparatione: vt ego sum magis doctus q; tu. Compositione/vt indoctus. Nam indocco nō dicimus. Temporis amissione/quando nullum significat tēpus: vt ego sum amandus. id est amari dignus. Sum sectandus. sum sectari dignus.

Nomina similia ptiipiis ⁊ ambigua ptiipia:

⁊ sine verbis. Sūt nomina q̄dā ptiipijs similia/vt trabeat⁹/togat⁹/calligat⁹: bracchatus/litteratus/pellitus/cornutus/hirsutus/⁊ plura. Sunt ⁊ alie voces q̄ cum tempore participia sunt: sine tempore vero nomina: vt armatus/doctus acutus/⁊ similia. Sunt ⁊ absq; verbis participia: vt triumphatus/regnatus/laboratus/erratus/decursus/que recte dicuntur/q̄uis eorum' verba in illis ex vsu deficiant.

Figure ptiipioꝝ due sunt/simplex vt amans:

vdecomposita vt peramans. Inueniuntur participia que Priscianus figure composite esse demonstrat: vt ea que sunt ex verbis ex duobus corruptis: cum ipsa ex duobus integris constent. vt infringo: infractus: contingo: contactus Multa alia que dici de participio possunt. Apud Donatum iam dictum.

Cōsequētia seu cōcomitātia fit p ablūm substātiui

et participij: vt Sulpino scribente. Tu dormis. i. dum Sulpicius scribit. lecto virgilio iacobimur. i. postquā lectus erit virgilius: ⁊ te dormituro. vigilabo

hoc est dum tu dormies. Ideoq; consequentia appellatum: q hoc modo dicendi precedente aliquid aliud sequitur. Et ideo cocomitantia qua alterum comitatur alterū: nam (vt diximus) Sulpitio scribente. tu dormis: fit q tu dormias: dum Sulpitius scribit.

De relatiuis.

¶ Relatio est antelate rei rep̄sentatio. Relatiuū est antelate rei rep̄sentatiuū. Silq; duplex: videlicet substantie ⁊ accidentis. Relatiuū substantie est quod refert antecedēs substantiuū vt petrus q̄ amat disputat ⁊ idē legit. Ista duo relatiua qui ⁊ idem referūt illud substantiuū petrus. Sunt autē hec solā relatiua substantie/qui que qō/suus ipe sui/hic/alter/is/idem/ille/alius/reliquus simul/ambo/uterq;/cetero/ſ3 cēter seu ceterus nō legit.

¶ Relatiuū accidentis est quod refert antecedens adiectiuū: vt ego sū doct⁹. qualis es tu. hoc relatiuū qualis refert hoc adiectiuū doctus. Preter ea omne relatiuum aut est idētitatis/aut aduersitatis. Identitatis illa dicunt qui referunt eandem rem quā antecedēs refert. vt idem. Diuersitas autē ea q̄ referunt diuersam rem ab antecedente: vt alter/alius/reliquus.

¶ Anim aduertendum est. omnia relatiua cōcordare debere cuz sequenti substantiuo aut equipollent (vt sum pallidus: quales sunt amantes) excipim⁹ uero relatiua substantie que cām antecedente cōueniunt. Salustius tamen qui que/quod/cū sequenti cōcordauit. Dixit enim. Est locus in carcere qō Tullianū appellat. Sic ⁊ Virgili⁹. Celeresq; sagittas corripuit: fidus q̄ tela gerebat Achates. Horati⁹ in epīs. Relatiuū accidentis cum antecedente pter morem omnium concordauit. Sz incitat me pectus: mām putres equina q̄les vbera

¶ Qualis ⁊ talis correlatiua sunt quoz antecedentia sunt adiectiua laudem vel dedecus: damnū vel vtile: vel accidens ⁊ qualitatem ſignificantia. vt doctus/indoctus/pauper/diues/albus/vtilis. Talis qualis es tu. sum doctus: qualis es tu.

¶ Quantus ⁊ tantus habent accidentia adiectiua quantitatē (hoc ē excessuz vel diminutionē continuā) ſignificātia: vt magnus/paru⁹/latus/longus/curtus/amplus/vtilium magnus quantus fuit Polypheinus.

¶ Quot ⁊ tot habent antecedentia nomina numeralia: vt duo/tres/quatuor viginti/centum/⁊ possessiua ab his educta: vt deni/vigeni. ducenti/trecenti: vt habeo decem aureos: quot habes tu: ⁊ habeo denas patheras. quot hz ep̄us

¶ Quotiens totiens hebent antecedentia nōia numeralia vel cōpoſita ex numeralibus ⁊ anno (vt biennis/triennis/quinquennis/⁊ similia) vt sū vigennis vel viginti quinq; annoz. quotiens es tu. dicēs tamen. sum natus viginti annos: quot natus es tu.

¶ Quotus ⁊ totus habent antecedentia nomina ordinalia/vt primus/secundus/tercius/decimus/vicesimus/centesimus/millesimus/vt sum primus in ciuitate mea quotus es tu in tuis.

¶ Quotuplex et totuplex habent antecedentia duplex/triplex/decuplex/centuplex/ſ huiusmodi vt habeo vestē duplicē: quotuplicē habes tu.

¶ Quotuplus ⁊ totuplus habent antecedentia nomina mensuralia ⁊ ponderalia/vt duplus/triplus/quadruplus/decuplus/centuplus/vt egyptius reddit triticū centuplū quotuplū nō reddit italia.

¶ Cuias est relatiuū partiū seu gentile: ⁊ hz antecedēt̄ia nōia possessiua patria: vt rhomanus/arpinas vel gentilia: vt italus: tuscus. vt ego sū veruanus cuias nō es tu: ⁊ sum italus cuias nō es tu.

¶ Cuius cuia cuiū refert possessionē ⁊ hz añcedentia nomina vel pronomina

possessiua vel genitiuos propriorum (cuius substantiuorum) vt hic ensis est enei vel enee: eorum est hoc telum.

¶ Quotennus (cuius meminit Priscianus) relatiuum est diuisiuum: ⁊ habet antecedentia binus/ternus/quaternus/⁊ similia: vt fratres erant bini/quoteni boues ad iugum.

De interrogatiuis.

¶ Interrogatiuum nomen est rei dubie vel tanq̃ dubie postulatiuũ. Interrogatio est rei dubie vel tanq̃ dubie postulatio. Interrogatiua aut sunt substãtie/vt quis que/quod ⁊ quid ⁊ vter (q̃ tñ querit de duobus) aut accidentis/vt qualis/quantus/cuius/cuius/quotennis/quot/quotus/quotẽnus/quotuplex: quibus respondet̃ per eorum antecedentia: seu red ditiua siue correlatiua que tam dicta sunt.

¶ Quis pro qualis aliq̃n ponit̃: cui per eadem accidentia respondet̃

¶ Aduerbia autẽ interrogatiua sunt diligenter consideranda vt qualit̃/quomodo/quando quantum/quotiens/cũr/quare/.⁊ cẽ. Item vbi/quo/qua/vnde quorsum/quousq̃/⁊ quoad. de quibus infra docebimus.

¶ Sed quocunq̃ modo ⁊ per quemcũunq̃ casum fit interrogatio: fieri debet responsio nisi eundem modũ seruare non liceat: aut vocabulũ desit: aut ꝑbum aliud post se casum requirat: vt si rogeris quotennis es? potius dicteris: sum quinq̃ ⁊ viginti annor̃: cẽ sum quinquennis: ⁊ vigennis/⁊ quanti vendidisti libum? Responde decem aureis.

De distributiuis ⁊ eorum cõstructione.

¶ Distributiuũ est nota seu signum distributionis: Et est duplex: videlicet: affirmatiuum/⁊ negatiuum/Affirmatiua sunt hec.

Quilibet affirmat/ambo quoq̃ ⁊ ois vterq̃.

Nullus/nemo negãt: decet his adiungere neuter

¶ Postulant autẽ post se genitiuũ pluralem omniũ casualiũ dictionũ vel singularem solum nominis collectiui vel ablatiuũ ante accusatiuũ cum prepositione: vt nullus ex istis: vel inter istos. iungunt etiam nominatiuo: vt nullus homo volat.

¶ Partituum nomen est/qđ partẽ trahit ⁊ cum illo debet in genere concordare: vt scriptor aliquis est breuis: aliquis profugus. Partitiua nonuna sunt hec/quilibet/alius/aliquis/quicunq̃/quis/quidã/⁊ similia: ⁊ omnia que partitiue ponunt̃. vt numeralia (vt vnus/duo/ordinalia/vt primus/secundus

¶ In partitione requiruntur tria/videlicet pars/totum/⁊ q̃ pars regat totũ. sed si totum sit complexum: tunc partes in neutro genere vel femmino ponũtur: vt huius montis aliud est terra: aliud lapis: ⁊ alia pars ẽ terra. alia lapis: Si vero totũ declinetur in plurali numero: tunc pars in plurali numero ponitur: vt litterarũ vne me delectarũt alie non/construunt̃ aut sicut distributiua Fit quoq̃ partitio per prolepsim: vt paulo post dicetur.

De comparatiuis ⁊ eorũ constructione.

¶ Comparatiuũ est qđ cum intellectu positiui: vel cum aliquo participe sensu sui positiui magis aduerbium signat: vt doctus/magis doctus ⁊ nõ modo: per magis tesolum̃ comparatiuum: sz per plus ⁊ valde: ⁊ alia huiusmodi aduerbia Teste ingeniosissimo Valla.

Comparatio est rei ad rem assimilatio.

¶ Gradus cõparationis sunt tres. Positiu⁹. Cõpatiuus: ⁊ suplatiu⁹. Positiuus est omne adiectiuũ: cuius qualitas: aut quãtitas potest recipere plus et minus: ceteraq; partes orationis. A quibus comparatiua ⁊ superlatiua formantur. Positiua sunt appellationis.

Formantur cõparatiua ab adiectiuis significãtibus accidens quod augeri vel minui põt: vt clarus clarior: Que si secunde sunt declinationis accipiunt or ⁊ vs in grõ ⁊ reddũt cõparatiua: vt pulcer pulcri: pulcrior ⁊ pulcrius. Si tercie a datiuo: vt felici/felicior/felicius/amanti amantior/amantius.

¶ Bonus tamẽ facit melior: ⁊ malus peior: paruus seu parũ: vt Valla plecta minor magnus maior: iuuenis iunior: magnificus magnificentior: munificus munificentior: multus plus: sinister sinisterior: dexter dexterior: potis potior: nequam nequior.

¶ Debent equidem comparatiua superare suos positiuos: ⁊ ideo nullũ adiectiuũ in us terminatum quod vocalem habet ante us/potest recte cõparatiuũ formare: vt pius/arduus/idoneus/⁊ similia. Nam si pijor diximus: secundum i consonum esset ⁊ comparatiuum par positiuo. vt ſ cin ceteris hmõi.

¶ Tenuior tamen dicimus: ⁊ egredior lectum est. Virgilius in georgicis. Pectunt tenuia ſres. Iuuenalis. Egregius cenat. Inuenies ⁊ multa alia: tamen non tibi dicenda.

¶ Ocior cõpatiuũ ẽ absq; positiuo latino ⁊ habet positiuũ ocissum.

¶ Illa etiã quoq; accidens ueq; augeri neq; minui põt/compatiuũ nõ habẽt vt luscus/impotens/vnicus/singulus.

¶ Dieterea a ꝓcipijs in dus: vt amandus/colendus/reuertendus: nec comparatiua nec superlatiua inueniũt q̃q; sunt in trito scribẽdi vsu.

¶ A verbo vno detero fit compatiuum deterior: sunt qui a deter antiqua prepositione deductum velint.

¶ A participijs ita formant compatiua: vt ab adiectiuis. sed ꝓcipia ipa nomina efficiunt: vt amans amantior: doctus doctior.

¶ A ꝓpositionib⁹ venũt: vt ab exter exterior: citra citerior: intra interior: vltra vlterior: infra inferior: supra supior: post posterior: ppe ppior: ãte ãterior.

¶ Ab aduerbijs: vt a prĩdẽ prior. diu diutius: sepe sepius.

¶ Ad bonã cõparationẽ quinq; requirunt: vicz res cõparata: res cui cõpat: accidens ⁊ q̃ vterq; termin⁹ de accidẽte ꝓcipet ⁊ q̃ alter magis ꝓcipet: ꝓcipa re intelligat vt Lelius ẽ sapientior Fannio. Sed quãdo accidẽs nõ ꝓcipat de vtraq; re: vt nix ẽ albior vel magis alba couio: tunc est abusio in comparatione: non in comparatiuo.

¶ Abusio igit fit in cõpatiuo trib⁹ tãtũmodo modis: cõstructiõe. formatiõe: ⁊ significatiõe. Cõstructiõe q̃n ꝓtinue ponit ⁊ nõ cõstruit more comparatiui. Maior est horũ charitas. Formatione cũ substantiua vel ꝓpria nomina comparant. vt Hieronior penior ⁊ ipsior. Significatiõe cum significat quantũ positiuus: vt senior pro sener. vt tristior. i. parum tristis: aut q̃n cõtrariũ significat vt dulcior. i. minus amarus.

¶ Cõparatio fieri põt p positiuũ: ⁊ p aduerbia cõpandi tam ⁊ q̃/vt sum tam doctus q̃ tu. Fit etiã si quã ⁊ cõpatiua: vt sum doctior q̃ ditior. Fit nõnunq̃ p verba accidentalia: ⁊ aduerbia comparandi: vt tam placet mihi Cicero q̃ Virgilius: ⁊ plus. vel magis placet mihi Cicero q̃ Salustius.

¶ Comparatiuum autem quando formari non potest fit per magis / plus / & valde / & nimis. & similia. vt sum magis strenuus te / vel q̄ tu. & tu es nimis idoneus me vel q̄ ego.

¶ Construitur compatiuus cum ablatiuo: vel cum nominatiuo cum q̄ : verbo sub intellecto: vt sum ditior Creso vel q̄ creſus. subintelige sit. vel aliquando cū prepositione & accusatiuo. vt pigmaleon fuit immanior ante oēs alios. Dices tamē / video Lucanū: quo sum iunior: nō q̄ qui: Nam inter relatiuum & antecedens caderet medium quod non licet fieri. Item dices: nemine tu es fortior non q̄ nemo. negatio enim debet precedere.

¶ Possunt etiam compatiua & superlatiua vltra propriam constructionē casus habere positiuorum: vt sum charior pontifici ceteris sacerdotibus. et sum charissimus pontifici omniū sacerdotum. & sum auidior litterarum illis: vel q̄ illi. Et auidissimus litterarū illarum: sum ornatior te moribus: & sum ornatissimus omniū moribus. Habeo plus seu minus frumenti q̄ agricole vel agricolis. Habeo plurimū seu minimū frumenti agricolarū. Sicut dicimus: habeo multum seu parum frumenti. habeo plus argenti q̄ auri: & habeo plus olei / q̄ vini.

De superlatiuis & eorum constructione.

¶ Superlatiuū nomē est. quod ad plures sui generis compatur & supponit ceteris: vt maro est poeta⁹ pulcerrimus. & ponit duobus modis. scz respectiue & absolute. Respectiue q̄n habet determinationem: vt hercules fuit fortissimus hominū: & tunc resolvit p valde vel multo & compatiuū: vel melius p validissime vel maxime & compatiuū. Nam quid absurdius (inquit Valla) q̄ cū resoluam⁹ cōpatiuum per comparatiuum: resoluere suplatiuum per positiuū Absolute quando non recipit casum: & resolvitur in valde vel maxime & positiuum: vt tu es doctissimus id est valde doctus.

Formantur suplatiua a genitiuis adiectiuorū

secunde declinationis addita s & simus. vt doctus docti doctissimus: & a genitiuis adiectiuorum tercie declinationis addita syllaba simus: vt fortis fortissimus.

¶ Bonus tamen optimus facit / malus pessimus / magnus maximus: parvus minimus / multus plurimus / munificus munificentissim⁹ / magnific⁹ magnificentissimus. vetus seu veter veterrimus / maturus maturissimus & maturrimus. Nōnulli positiui carent suplatiuis. vt memor / senex / iuuenis / adolescens nequā nequissimus habet. detero deterrim⁹. In limus quinq̄ finiunt: vt agilis agilim⁹ / facilis limus. gracilis limus: humilis limus / similis similimus

¶ Si vero positiu⁹ in er syllabā terminat: formatur suplatiuū a ntō addita rimus: vt pulcer pulcerrimus: niger nigerrimus p̄ter deter dertimus: sinister: sinisshimus. Aduerbia & p̄positiones que comparant habent superlatiua: diu diutissime. sepe sepissime: pudē pudenter: nuper nuperrime. & a pene penissime / & a penitus penitissime: vt dixit Plautus. Citra p̄positio / citimus facit / suprā: suprēmus & summus / vltra vltimus / intra intimus / infra infimus / prope proximus. Sed proximus quando coniunctim significat est positiuus: habetq̄ comparatiuum proximior. & caret superlatiuo.

Construitur superlatiuus cū genitiuo plurali

omnium casualiū dictionū. vel cū genitiuo singulari nominis collectiui: vt cato fuit sapientissimus romanorum vel populi romani.

¶ Et aduerteudum est q̄ superlatiuus reddet natūrā partitionis in q̄ semper pars a toto diuiditur / ⁊ pars reget totum: estq; de essentia totius ⁊ esse debet eiusdē speciei: vnde nō est bona superlatio. Homo est fortissimus leonum: q̄q; sit bona grammatica.

De aduerbus localibus ⁊ eoꝝ cōstructione.

Ubi ¶ Aduerbia significantia statum in loco. hec sunt. hic/illic/istic/ vbi/sicubi/necubi/alicubi/vbiq;/vbicunq; /ibi/⁊ ibidem/alibi/ibiq;/nusq;/nusquā/foris

Quo ¶ Significantia motū ad locū. huc/illuc/istuc/quo/siquo/nequo /quoquo/quonā/aliquo/alio/quocūq;/eo/eodem/intro/foras.

Qua ¶ Per locū. hac/illac/istac/qua/siqua/neqna/aliqua/quaq;/quacunq;//quanā/ea/eadem/illa/alia/intus/foris.

Unde ¶ De loco. hinc/illinc/istinc/vnde/sicunde/necunde:alicunde/vndecunde/vndiq;.vndecunq;/inde/intus/foris.

Quorsum. ¶ Uersus locum-Quorsū/istorsum /illorsū/siquorsum/nequorsū: aliquorsum/aliorsum/antrorsum/retrorsum/dextrorsum/sinistrorsum/sursū/⁊ deorsum.

Quousq; ¶ Significantia vsq; ad locū componunt ab illis:qui ad locum significant:vt hucusq;/illucusq;/istucusq;.

¶ Interrogatiua aduerbia sunt sex. vbi/quo/qua/vnde/quorsum/⁊ quousq;

Nomina vrbium prime ⁊ secūde declinationis

Quando iungunt verbis aut principijs significantibus statū/ponunt in genitiuo:vt fui rome. Si vero sint tercie declinationis vel pluraliter declinata ponūtur in ablatiuo. vt fui sulmone:⁊ studui venecijs. Quando iungunt significantibus motū ad locū in accusatiuo: vt eo romam. Qñ per locū vel de loco in ablatiuo ponunt ⁊ semp absq; ꝓpositione:⁊ sic veniunt in constructiōe ista quatuor nomina/domus/humus/rus/⁊ militia:q̄q; etiam dicamus fui rure/ per pendi casum aduerbialiter positum.

¶ Nomina vero prouinciarū ⁊ appellatiua loco:ꝝ:⁊ fluminū:⁊ nominū si iungantur verbis statum significantibus in ablatiuo cū ꝓpositione in:poni debēt vt fui in foro:si motū ad locum:in actō cum ꝓpositione ad:vel in:vt eo in ecclesiam ⁊ ad templum (dices tamen:peto siciliā sicut peto vineā: peto romani/ peto affricani. Nam peto ꝓpositionem nō recipit) ⁊ per locū in actō mediante per:vt transeo per forum:si de loco in ablatiuo cum prepositione de vel a:vel abs:vel e:vel ex:vt venio ex agro:a vinea:de foro.

¶ Omnia quidem nomina que cum versus iunguntur/siue sint vrbium siue appellatiua locoꝝ:semp ponunt in actō cū prepositione versus postposita:vt eo romam versus. Si vsq; ad locum in actō cū prepositione vsq; si sint ꝓpria ciuitatū vel ila quatuor/domus/humus(rus/⁊ milicia /vt vado vsq; romam. Cetera vero in actō cū vsq; ⁊ ad ꝓpositione ponunt:vt iui vsq; ad hortos. Usq: tēporis etiā notat:vt quousq; placebis in tua nequitia vsq; ad mortem

¶ Disce tamen q̄ quando nominibus vrbium ꝓpositionē non addimus/loquimur tanq; per aduerbia. Si vero addimus (quod licet) p nomina loquimur: vt venio ex roma.eo in militiā. Therencius. Id militiā profectus gnatum. Huius rei mille exempla inuenies.

De figuris constructionis.

¶ Figura est vitium ratione excusatū ⁊ ascribit elegantie. Figuraꝝ alie sunt locutionis/alie dictionis/alie constructionis. Figure cōstructiōis:nam alias

preteribo sunt octo. Euocatio/Appositio/Conceptio siue sylepsis/Prolepsis: zeugma/Sintesis/Antiptosis/⁊ Sinecdoche. Reliquas autem in expositione poetarum docebaris.

Euocatio est immediata reductio tercie perso/

ne ad primã vel ad secundã: vt ego quintilianus declamo tu Cicero oras. In euocatione quattuor requirnutur: Persona enocans. persona euocata: remotio culpe: ⁊ verbũ concordans cum persoua euocante.

Appositio est continua connunctio duoꝝ sub/

stantiuoꝝ quoꝝ alterũ declarat alterum: vt miratur molem Eneas: magnalia quondam. ⁊ prorumpit ille procar troiane gloria gentis. Requirunt autez in appositione duo substantiua in eodem casu/⁊ q⁹ magis cõmune fere semper p̃cedat. Nam licet dicere. hector vir fortis: ⁊ equus animal velox. Fit autem appositio tribus modis. Primo causa restringende generalius: vt aial canis latrat. Secundo remouende equiuocationis: vt leo signum ardet. Tercio cã attribuende proprietatis. vt Virgilius vir summus.

Conceptio seu sylepsis est adductio indignioris

ad dignus. Fit autem tribus modis: genere: numero: ⁊ psona. Genere vt masculinũ concipiat femininũ/⁊ neutrum femininuz concipiat neutrũ. vt Ulixes ⁊ Penelope sunt laudati: ⁊ vestis ⁊ aurum sunt preciose. Numero ⁊ pluralis concipiat singularem: vt discipuli ⁊ preceptor legunt. Persona: vt prima concipiat secundam ⁊ terciam: secunda terciam: vt ego ⁊ tu legimus: ego ⁊ ille legim⁹: tu ⁊ ille scribitis.

¶ Potest etiam fieri conceptio per hanc p̃positionem cum: positam loco copulatiue connunctionis. Nam idem est dicere: discipuli ⁊ preceptor legũt: q̃ si dixeris: discipuli cũ preceptore legunt: tu mecum curris⁹. i. tu ⁊ ego Nyphylus. ⁊ Pelios mecũ. i. ego sed indirecta: dignior enim persona concipitur

¶ Requirunt in conceptione quinq. Dictio concipiens: dictio concepta: copulatiua connunctio: vel prepositio cum: verbum vel adiectiuũ pluralis numeri: ⁊ qõ concordat cum persona concipiente: nam si aliter inueniatur non ẽ figura locutio.

¶ Conceptio dupler est: directa ⁊ indirecta. Directa est quando fit per dissimiles numeros. personas dissimiles: ⁊ genera dissimilia. Indirecta est quando fit per pares personas: paria genera: ⁊ pares numeros. Virgilius ⁊ horatius canunt. aurũ ⁊ argentũ sunt preciosa: vir ⁊ femina currunt.

Prolepsis est attributio proprietatis toti diui/

sio in partes suas: vt puelle legunt flores: asta violas: asta viccinea. Requirunt quidem in prolepsi quinq. Totum partes: distributio partium: proprietas et ordo. ¶ Est autẽ dupler. explicita ⁊ implicita. Explicita in qua ẽ currunt omnia q̃ requirunt ad eã. Implicita est que nõ oino exprimitur. vt vos amatis. alter alterum. Salustius. Cepere se quisq̃ magis extollere.

zeugma est reductio vnius verbi ad diuersas

clausulas: vt ego lego ⁊ tu. Requirũtur in zeugmate tria: videlicet duo vel plura diuersa substantiua copulata. Proprietas hoc est verbum ⁊ quod cõcordet cum vno illorum substantiuorum.

¶ Fit autem per zeugma variatio personarum intransitiue: vt ego ⁊ tu numeroꝝ: vt isti legũt ⁊ socrates. psonaꝝ ⁊ numeroꝝ: vt hebrei sunt ⁊ ego.

¶ Triplex est zeugma: videlicet a superiori hoc est quãdo proprietas seu verbum preponitur/ vt lego ego & tu: a medio quando verbum in medium ponit vt ego lego & tu: Ab inferiori quando verbum postponitur: vt ego & tu lego/ & hic illius arma. hic cuerus fuit.

Synthesis est attributio proprietatis vni vel

pluribus copulatiue quod nõ fit gratia vocis: sed significatu: vt populus clamant. & pars in frustra secant: & preneste sub ipa.

¶ Requirunt in synthesi tria. vnũ vel plura copulata/ proprietas: & attributio proprietas cõcordãs cum significato & nõ voce: vt rosa flos pulcer/ & lepus gra uida. Fit quidem synthesis in genere & in numero: vt turba proterui. Pars vẽ temus scythiam.

Senecdoche est attributio partis ad aliquid to

tum sub proprietate verbi vel adiectiui. Nympha nuda genu/ & tu doles pedem. Requirunt autem in sinecdoche tria: videlicet totũ proprietas: & pars in actõ posita. Indirecta sinecdoche fit quando pars nõ est de essentia totius vt apud Virgilium. Profusus sanie vitas atroq; veneno. Est alia sinecdoche locutionis quam Cicero intellectionem appellat: vt hostis habet muros: p hoste ponitur enim pars pro toto.

Antiptosis est casus pro casu positio sub aliqua

proprietate populo vt placerent: quas fecisset fabulas: fabulas p fabule posuit. In hac quidem tria requiruntur: vnum subiectum: vna proprietas: et q casus pro casu ponatur.

De distinctione cõstructiõis & ipius varietate.

¶ Constructio ẽ congrua dictionum ordinatio: congruã perfectamq; sententiam demonstrans. Constructionum alia est congrua sensui: voceq;: vt Virgilius scripsit bucolica: alia sensui: nõ tamen voce: vt populus currunt: alia ẽ congrua voce & non sensu: vt verule sunt longa vrbs.

¶ Preterea constructionum alia est transitiua: alia intransitiua. Transitiua est in qua actus ve passio verbi principalis ostenditur transire vel inferri ab vna psona in aliã. vt Sulpitꝰ amat Galateã: & Galatea amat a Salpitio.

¶ Intransitiua est in qua nec actus nec passio verbi principalis ostendit trãsire nec inferri ab vna in alteram personam: nec eadem persona ostendit agere vel pati: vt deus ẽ subsistus.

¶ Transitiuarum alia reciproca: alia retransitiua. Reciproca est in qua eadẽ psona significat agere & pati per verbum principale: vt ego diligo me/ tu diligis te. Retransitiua est qua ostenditur fieri duplex transitio. vt hera rogat te. vt ames se.

¶ Nomina tui cum verbis inter se construuntur intransitiue.

¶ Obliqui vero construunt cum verbis & nominatiuus transitiue: sed obliqui supponentes verbis impsonalibus construunt cum eis transitiue.

Nominatiuus & vocatiuus: vt ait Priscianus

sunt absoluti. & per vnã personã intransitiue possunt pferri: vt ego Priscianus ambulo. tu Plato philosopharis. Aristoteles disputat. Et si substãtiuis ꝺbis

vel vocatiuus prime ⁊ secunde persone iunguñ nõ egent pronominib⁹: ꝯppe essentiam sui vel notationẽ significant: vt homo sum. Cicero nonnuꝯ. Sin alii socienṫ verbis: tunc necessario aduniunguñ ꝓnoibus: vt ipius essentie pñs demonstratione transeant a tercia persona ad primã vel secundã per cõnectionem pronominũ: vt ego Prisianus scribo: tu Appollonius scribis. Et sciendũ q⁹ vocatiuus nõ eget pronomine quippe/cũ secundũ vocem suam finiat personam. vt appolloni legis vel lege. Terenti scribis vel scribe. Hec Prisianus de nominatiuo ⁊ vocatiuo commemorat.

De nominum constructione

¶ Et,quando nominatiuus ⁊ vocatiuus obliquos: ⁊ obliqui alios inter se inuicem attrahunt. colligam (quoad potero) breuius eorum constructionem et primum que nomina genitiuos asciscant: aperiam.

De constructione genitiui.

¶ Casus oĩs gtõ iunguñ: qñ possessio aliqua vel possessor significatur: ita vt possessio in gtõ ponaṫ. vt hector filius priami. Et iteꝝ casus possessoris regit gtm cũ significat laudẽ vel dedec⁹ vel accidẽs: laudẽ: vt vir egregie virtutis: dedecus: vt vir magne crudelitatis. Accidẽs: vt cygnus albi coloris. sed hmõi etiam abitõ iunguñ: vt vir magna virtute/quod infra docebimus

¶ Partitiua distributiua/suplatiua noia numeralia ⁊ ordinalia gtõ plurali/vel singulari nois collectiui iungũṫ: vt alius istoꝝ/⁊ ali⁹ populi: ⁊ sũ doctissim⁹ cuiũ vel istius populi/⁊ sum vnus illoꝝ/⁊ sum primus discipulorum

¶ Uerbalia quoꝝ in or ⁊ in trix: vt amator virtutis: ⁊ amatrix deliciarꝝ: ⁊ omnia habentia vim similes istis: vt expers virtutis: ⁊ dubius huius rei.

¶ Sic ⁊ participia similia in ns desinentia: ⁊ in vs preteriti: vt amans bidentis/doctus grammatice/peritus artis.

¶ Et gerundia que a verbis genitiuum gerentibus veniunt/vt agendi diuitiarum ⁊ eorum: vim habentia/vt profususq⁹ sui.

¶ Similiter anceps dubius/nescius/ignarus.

¶ Comparatiua quoq⁹ excessum significantia/⁊ partitiue posita: vt maior illorum ⁊ minor istorum.

¶ Et illa que demonstrant aliquid obtineri: vt diues,opum/copiosus,rerum. opulentus/capax/plenus.

¶ Et que aliq̃d deesse significant/vt paup egens/indigens/inops/vacuus

¶ Et que significant aliquid desiderari ⁊ subtrahi/vt auarus eris cupidus. ambitiosus/auidus/studiosus/fur/rapax/predo/sic securus sui/parcus tritici/tenax nummorum.

¶ Nomina etiam que determinatam mensuram rei vel indeterminatam significant/vt ciathus vini/cadus olei.

¶ Item neutra elegantissime genitiuo iunguntur: vt habeo multum librorũ id est multos libros ⁊ id negocij/hoc rei/istud mali/quid boni.

¶ Et illa que notat accusationem seu damnationem/vt reus voti/⁊ furti/criminatus adulterij/accusatus/damnatus/conuictus.

¶ Ea etiam que rei precium habent: vt emi librum decem aureorum: genitiuus ille a nomine non a verbo regitur.

¶ Similiter omnia nomina ad aliq̃d dicta eandem constructionem seruant/hec etenim possidentur ⁊ possident: vt seruus domini/⁊ pater filiorum.

¶ Et nomina que significant penitentiã hunc casum accipiunt: vt rex regum dux exercitus/princeps populi/prefectus arcis/pontifex christianorum: cau-

a mortis/caput salutis/origo fundamentum.

¶Item que notant subiectionem ⁊ coniunctionem ⁊ gratiam/vt seruus Symonis/discipulus amicus:illius frater/socius/comes/collega rualis/Sic et oriundus patrie.

¶Similis tui/dissimilis tui/Dicimus etiam. Sum similis tibi: sed differunt Nam sū similis tibi in forma/similis tui in moribus/intelligitur.

¶Instar nomen indeclinabile genituo iungitur. Virgilius. Instar montis equum. Plerique veterum ad instar direrunt. Hec quidem omnia ⁊ plura vim habent possessiuam/hoc est q̄ aut possident/aut possidentur. ⁊ ideo gō iūgūt

De constructiōe datiui.

¶Datiuo cōnectit nominatiu⁹ ⁊ vocatiu⁹/⁊ obliqui possessorem vel possessionem significantes/cōmunicante verbo substantiuo vel ei⁹ participio. vt Varo fuit pater Virgilio/⁊ Tullius extitit filius tullio.

¶Sic etiam construuntur illa nomina que sunt ad aliquid dicta/vt illa q̄ prelationem significat. vt Scipio est dux exercitui/⁊ dominus huic populo.

¶Item q̄ subiectionem ⁊ coniunctionem significant/vt tu es seruus illi

¶Et que aliq̄d boni mali ve nobis acquirūt:vt vtilis tibi/⁊ inutilis dānosus/periculosus/aptus/idoneus/facilis/difficilis/q̄stiosus/calamitosus/infelix tibi/prosper/dexter/siniſter/fidus illi/⁊ ad illū fidissimus/qō etiam gō iungit. Virgilius in.xij. Preterea regina tui fidissima dextra.

¶Dicimus etiam hec res est mihi cordi/lucro/damno/odio/tedio.

¶Et verbalia in bilis ⁊ in dus pticipia futuri temporis huic iunguntur casui vt admurabilis illi amabilis/dicendus/amandus/orandus.

¶Ea quoq; q̄ gratiā vel odiū alicui⁹ spectant vel que esse significant ad aliquid/vt pater ⁊ maritus/cliens/patronus/amicus/inimicus/comes/socius/hostis/affinis/cognatus/vicinus/propinquus/contubernalis/par/impar/equus/iniquus/similis/dissimilis.

Constructio accusatiuorum.

¶Accusatiuo noia nō iungunt nisi figurate:vt nuda genu .i. habēs nudūgenu. ⁊ Synus collecta fluentes .i. habēs collectos synus fluentes:p syncedoche hē figuram constructionis.

¶Nomina tamē que pro participijs ponuntur hunc casum habere comperiuntur:vt ignarus causas. ⁊ prescius futura.

¶Osus exosus ⁊ positus actō iungunt:vt osus bella:hec quidē noia esse dicendū est q̄q; aliqui ⁊ maxime Focas participia sine verbis esse velit.

¶Huic casui iungunt participia ⁊ gerundia verborum que postulant accusatiuum/vt amans virtutem/legendo lectionem.

¶Adheret etiam huic casui nomina numeralia/ex vi accusatiue prepositiōis vt sum rudis ad pugnam.

Constructio ablatiuorum.

¶Abltō iūgūt noia q̄ñ p eū euenire eis aliq̄d demōstrat:vt acut⁹ oculis .i. p oculos:validos viribus:diues auro. Et q̄ñ aliq̄d hñt vel cōsequ vel adesse demonstrat:vt vir magna virtute. Illa q̄z qui vim passiuā hñt huic casui cōiūgunt:vt vir lassus labore/fessus cursu/vidu⁹.dign⁹/indign⁹:q̄q; hec ex auctē sicut nō nulla alia gō iūgūt. Virgi.in.xij. Descēdā magnor haud vnq̄ indign⁹ auor captus/vacuus/plenus/ornat⁹/preditus/contentus/imbutus/piger/pedib⁹ ⁊ tardus ingenio.

Constructionis epilogus.

¶ Ablatiuo quoq; comparatiua iunguntur: vt fum fortior hercule.
¶ Sic ⁊ participia ⁊ gerundia que veniunt a verbis ablatiuum sine prepositione regentibus: vt amans te virtute: spoliās te veste. gaudēs commodo tuo
¶ Que autē huic casui ex vi prepositionis iunguntur: p te satis discere poteris ⁊ quibus seruiant casibus ꝓpositiones: apud donatū iam didicisti. Dice tamen tenus nō modo ablatiuo sed etiam genitiuo plurali sepe reperiri cōiunctum. Virgilius in georgicis. Et crurū tenus a mento palearia pendent. Sed tunc aduerbium est. Seruio placet.

Constructio aduerbioꝝ ⁊ interiectionum.

¶ Aduerbia quedam ⁊ interiectiones post se aliquādo casus accipiūt vt pridie ⁊ postridie: que more prepositionis actō seruiunt. Cicero in primo inuectiuarum. Pridie kalendas Januarias. Liuius li. vi. Postridie idus. Dicim⁹ etiam vt dicit Valla. Pridie illius diei ⁊ pridie nonaꝝ ⁊ decembriū. Postridie aūt significat postremo diei: non post tres dies: vt dicunt ignari. Aduerbia comparatiua ⁊ superlatiua que a prepositionibus veniūt vltra comparatiui ⁊ superlatiui constructionem seruiunt accusatiuo. Cicero ad Octauiū. Castra populus vrbem inouent. Salustius in Jugurta. Proxime hyspaniā mauri sunt
¶ Propius etiam datiuo iungitur: Virgilius. Propius stabulis armenta tenerent.
¶ En siue indicet: siue exprobret nominatiuo ⁊ accusatiuo iungitur. Quintil. En probitas. Juuenalis. En habitū. Virgil. En quattuor aras.
¶ Ecce nominatiuo ſ̄pe reperitur. Virgil. in vi. Deus ecce deus. Accusatiuo autem iuncto non legitur. Teste Valla: sed aliquando. vt idem monet. Inuenies apud Plautum. vt in bacchidibus. Ecce me.
¶ Hei datiuo adheret: Virgilius. Hei mihi: qualis erat.
Heu accusatiuo. Virgilius. Heu stirpem inuisam. Inueniuntur tamē heu ⁊ hei vocatiuo coniungitur. Virgilius. Heu pietas. Hei prisca fides. Therentius. Hei miseria.
¶ Ue datiuo. Marcialis. Carpere causidicus fertur: mea carmina qui sit. Nescio si sciero: ve tibi causidice.
¶ Proh ⁊ hem/ accusatiuo. Heus/ vah/ ⁊ ah/ ⁊ hoc vocant tantūmodo.
¶ O autem nominatiuo/ vocatiuo ⁊ accusatiuo. Cicero. O nox illa. Virgilius O regina nouā. Idem in georgicis. O fortunatos nimium/ sua si bona norūm. Agricolas.

Vale lector.

Quisquis scire voles verbis cōnectere verba
Sulpitu discas hoc epitoma tui
Ante tamen videas veteris precepta libelli.
Hic cuius lambit gramma ta summa nouus.

¶ Omnia verba personalia nominatiuū vel vocatiuum ante se postulant. In primisq; iubeo vt verbi sensum inuenias. ⁊ vt numeri ⁊ persona: genera ⁊ casus conueniant.
¶ Omnia actiua accusatiuū patientē post se requirunt/ pter interdico qđ fugit. Sed ex his alia solo actō cōtenta sunt. vt amo virtutē: sic cōstruit neutrum

aro/g solor deponens: ⁊ cõia verba qñ significãt actionẽ: vt aro noualia/solor afflictos: osculor filiũ. Alia vltra accusatiuũ volunt datiuũ: vt do libellum tibi Quedã vero aliũ actiñ: vt doceo te grammaticã. Alia ablatiuũ: vt munero te veste. Pleraq; genitiuũ vel ablatiuũ: vt impleo vas vini ⁊ vino. Quedã abltiñ cum ꝓpositione: vt audio lectionem ab illo.

¶ Passiua volũt ntiñ patientẽ ⁊ post se abltiñ cũ ꝓpositõe agentẽ: vt vltra illũ assumere pñt alios suoꝝ actuoꝝ casus: vt a me doceris tu grãmaticã. Sic cõstruẽ vapulo: vt discipulus vapulat a preceptore. Sic ⁊ cõia in passiua significatione: vt tu oscularis a me. Sic ⁊ orior: vt ortus sũ ex nobili genere

¶ Ex neutris quedã postulant ablatiuũ agentẽ: vt careo matre: cũ eodez (sed patiente) casu cõstruẽ vtor: vt vtor pane. Multa datiuũ volunt vt seruio tibi: sic construes. auxilior: vt auxilior inopi. Aliqua volunt casum sine ꝓpositione: vt sunt similiũ copulatiua: vt eo fortẽ ⁊ eo rectus: sic etiã cõstruitur gradior.

Alia volunt ablatiuum agentem vel accusatiuũ cum prepositione ob: vel propter: vt gaudio diuitijs: vel ob diuitias. Sic construẽ letor deponens: vt letor pecunia: vel propter pecuniam.

¶ Impersonalia passiue vocis ante se ablatiuum agentem cum prepositione requirunt: vt a me legitur: post se raro huiusmodi casus accipiunt: vt a me seruitur tibi. ⁊ a me itur in antiquam syluam.

¶ Actiue vocis impsonalia ante se infinitiuũ postulant. Post se vero aliq̃ genitiuũ vel ablatiuũ quinq; pronominũ. vt Sulpitij vel mea interest studere.

Aliqua datiuũ: vt scribere placet mihi. ⁊ ligna accusatiuum. vt vigilare decet me. Quedã vero actiñ cum prepositione: vt legere pertinet ad me. Alia ante se genitiuũ vel infinitiuũ: ⁊ post se accusatiuum: vt legere seu lectionis pertinet me. Alia ante se abltiñ cũ ꝓpositione: ⁊ post se dtiñ: vt a me beneficium tibi.

¶ Incipit cum sodalibus suis vltra illorum cum quibus iungitur: verborum constructionẽ eorum vim suscipit. vt incipio amare te: incipio amari abs te: et me incipit tedere studij.

¶ Infinita volunt ante se accusatiuũ ⁊ post se casus suorum verborum: vt me amari a te placet mihi.

¶ Gerũdia ⁊ supina ⁊ participia volunt ante se casum sed post se suoꝝ verborum casus requirunt: vt amandi illum: ⁊ amandus ab illo.

¶ Comparatiua post se volũt abltiñ vel ntiñ cũ q̃: vt sũ fortior te vel q̃ tu

¶ Superlatiua partitiua distributiua volunt post se gtiñ pluralem vel singularem nois collectiui: vt Cato fuit sapientissimus romanoꝝ vel populi romani. Sed partitiua ⁊ distributiua accipiunt etiam ꝓpositionem ex/⁊ inter/vt ex his vel inter hos vnus est impudicus.

¶ Superlatiua ⁊ comparatiua assumunt post se casus suoꝝ positiuorum: vt hic orcus est pleriq; istoꝝ: ⁊ ego sum carissimus omnium pontifici.

¶ Interrogatiuus sic respondet: quis es tu/sum Julius: qualis es/sũ rudis. quantus es/paruus: quot ficus edisti/decem: quotennis es/septennis: quotꝰ es in tua classe/secundus: quotuplicem vestem/duplicem: quotuplũ frumentũ reddit agellus tuus/decuplũ: cuias es tu/talus: vel arpinas. cuium est hoc calamũ/meum: vel illius vel virgiliani. quotenus canit chorus/quaternus: vbi fuisti/illic: quo pergis/illuc: qua transisti/eadem qua tu: vnde venis/illinc: quousq; is/illucusq;: quorsum meas/dextrorsum.

¶ Aduerbia localia/vel statum/vel quecunq; motum significantia iungunt verbis vel statum: vel similẽ motũ significantibus: vt fui illic. Et si dicamus de motu ad locum/fui illuc: si per locum/transeo hac. si de loco: venio illinc: si versus locum: eo sursum.

¶ Nomina vero vrbium cuiuscunq; declinationis ⁊ numeri: ⁊ illa quattuor/ domus/humus/rus/⁊ militia/⁊ reliqua qualiacunq; ad imaginem horū exemplorum discernunt. Fui rome: ferentini.
¶ Frusione/vernlis (diceſq;) rure vel ruri.
¶ Iui romam/ferentinum/frusionem/verulas.
¶ Transiui roma/ferentino/frusione/verulis.
¶ Discedo roma/ferentino/frusione/verulis.
¶ Fui in templo/in auentino/in campania.
¶ Iui ad templum/in auentinum/in campaniam.
¶ Transiui per templum/per auentinum/per campaniam.
¶ Discedo ex templo/ex auentino/ex campania.

Vale lector ⁊ dilige me.

Sulpitii verulani de versuū pedib⁹ descansione ⁊ de syllabarum quantitate precepta ad Cyprianum homagium Fountiensis episcopi fratrem: lege feliciter.

Castalios latices/⁊ amena virecta sororum.
Si peragrare cupis: iam tibi pando fores.
Me duce mellifluo modo labere carmina cantu.
Et nectes daphne nui Cipriane comam.

Carmen exametrū heroicum duobus legitime conficitur pedibus dactilo/⁊ spondeo. Dactilus ex trib⁹ syllabis cōstat prima longa ⁊ duab⁹ breuib⁹: vt carmina. Spondē⁹ ex duab⁹ syllabis longis vt cantant. His aliq; sunt loci ꝓpij aliq; cōes. quintus dactilo: sext⁹ spōdeo ꝓprius: priores vero cōes. Ponit tn spondē⁹ interdū in q̄nto ꝑ dactilo Persius. Sic costā longo sub ducim⁹ openino: qō quidē fit tēpor rōne. Omis eni syllaba breuis vni⁹ ē tpis: longa duor: sūt itaq; dactilus ⁊ spō de⁹ in tpb⁹ pares. Si q; alij pedes in eo aliqñ carmine reperiant fit ex licētia poetarum
¶ Pentametrū elegiacū cōstat ex duob⁹ primis pedib⁹ dactilicis/ vel spondeicis/vel alternis: ⁊ pentimemeri lōga siue natura/siue positione: q̄ iūcta cui⁹ vltima ei⁹ syllaba spondeū faciat. Postremus duob⁹ dactilicis ⁊ pentimemeri quantacuq;. Nā vt inquit Quintilian⁹: vltima syllaba indifferens est. ⁊ Cicero in bruto. Postrema syllaba breuis. An longa fit. ne in versu quidē refert

¶ Et facile igitur carmina per pedes diuidere possis. Non te lateat q; quando i vel v iuncta in principio syllabe alijs vocalibus: vel sibijpsi vnā efficit syllabā ē cōsonū. vt Ianus/vates. Iuno vinū. vultus. Iam aūt consonū inter duas vocales positum vim habet duplicis consonantis: vt maia/troia/tale etiam remanet in casibus deductis per ce. ſuram recti vel genitiui. vt Caius: ⁊ Pompeius in vocandi casu preter q̄ in ei datiui pronominis: In quo vocale est ad differentiam hei interiectionis: sic et in tenuior: in quo etiam vocale innenitur. Et pro

simplici consonante positū in compositis: vt in reijce: reiectus: ⁊ similib⁹. Prisciano autore. Nōnunq̄ ambe cōsonantes dissoluunt a poetis per diersum in vocales. Uirgilius. Arma virūq̄ tabuleq̄ ⁊ troia gaza per vndas: troia trisyllabum ꝓtulit. Ouidius. Accipe Pompei deductum carmen ab illo. Pompei trisyllabū fecit. Idem. Te quōq̄ saluo ꝓsoluenda mihi: ꝓsoluenda' pentasyllabū est. Nōnunq̄ ex duabus syllabis vnā facit ꝓ sinerisin. Uirgilius in sexto eneidos. Ferreiq̄ cumendū thalami ⁊ discordia demens pro ferri.

¶ Subtrahit fere vna vocalis in scansione hmōi dictionū dij/dijs ij/ijs/ee/q̄ cum suapte natura bisyllaba sint: monosyllaba ꝓnunciant vt apud Uirgiliū. Dijq̄ deeq̄ omnes studiū quibus arua tuen. Sic ⁊ ijdem vt ijdem venturos tollemus in astra penates. Id quoq̄ fit in deinde ⁊ proinde. Uirgilius. Experiar tu deinde iubeto: vt certet Amyntas. Proinde tona eloquio solitū tibi me q̄ tumorus.

¶ Uoces quoq̄ sum es est: a vocali incipientes cum de ꝓpositione compositę patiunt: idem ꝑ. Lucanus. Non deest ꝓlato ferrum⁹ venditur auro.

¶ Dehinc ⁊ deinceps cesturam simulem subeunt. Iuuenalis. Dehinc clamore pari concurritur/ ⁊ vice teli. Horatius. Redde age: qui e deinceps resist⁹ vibi duus dum.

¶ U posit q ⁊ g vocali sequente emanescit nec habet vllā vim littere: vt lingua aqua: sic etiā q̄q̄ p⁹ s sequēte a vel ent suauis suesco: que in scansione bisylla ba ꝓferunt: licet videant tres vocales habere. Ouid. Quod male persuades vtinam bene cogere possis.

¶ Ceditur ⁊ vocalis in fine ꝓcedentis dictionis si sequens a vocali incipiat/ similiter si precedens dictio in m desinat: ⁊ sequens incipiat a vocali: cedit illud m cum prece dente vocali. Uirgilius. Litora multū ille ⁊ terris iactat⁹ ab alto hec si secus: ac dicta sint apud autores inueneris ascribito autoritati.

¶ Uidebis enim plerunq̄ non fieri sinalyphen (id est compressionez abiectionemq̄ littere) ⁊ vocalem extremam longa m breuiari: sequenti alia vocali: vt Insule ionio in magno quas dira celeno. Uictor apud rapidū simoenta sub ilio alto. Te corydon o alexi: trahit sua quēq̄ voluptas.

¶ Fit ⁊ cesura in fine versus hypmetri (id est vna syllaba abundantis) quē qui sequit est necesse a vocali incipere ⁊ ipm vel in m vel in vocalem desinere. Uirgilius. Aut dulcis vulcano musti dequoquit humorem. Et solijs vndam tepidi despumat aheni. Scandes autem secundū principium rei solui.

¶ S quoq̄ finalis littera cum precedenti vocali cedit sed rarissime. Uirgili⁹. Inter se cogisse viros ⁊ decernere ferro. Aliqñ sola. Lucretius. Arbori⁹ veteres decidere falcibus ramos. Nōnūq̄ ⁊ in principio dictionis posita. Tibull⁹ O pereat qui cunq̄ legit viridesq̄ smaragdos.

¶ Syllaba breuis aliquando pro longa poni⁹ur. Ouidius. Mittit hi permestra de tot modo fratribus vnu. Uirgilius. Lumina q̄ lauriscq̄ dei: totusq̄ moueri. Terrasq̄ tractusq̄ maris: celūq̄ ꝓfundū ꝑ̄q̄ hec magis posito est.

¶ Longa vero pro breui rarius. Uirgilius. Et longū formose vale/ vale inquit iola. Horatius. Uade vale: cane ne tumbes: mandatag̃ frangas. ꝑ̄q̄ Seru⁹ dicit esse a cano canis. Ouidius. Quod tibi donaui/ perfide litus emi. Sunt tñ qui legant emo: vt tempus sit pro tempore positum.

¶ Illud nō arbitror ꝓtereundū q̄ si versus incipiat ab o/ alia ve vocali q̄ ptem orationis conficiat: ⁊ sequens dictio incipiat a vocali: non fit cesura vt apud Tibullum. O ego ne possem tales sentire dolores.

¶ Disce h nullam vim littere iure in metris habere.

Quot quibusqz modis prime syllabe quantitatis discernatur.

SYllaba prima ea dicit: que est in principio dictionis plurũ syllabarũ. Cuius quidem quantitas octo modis cognoscitur: Positione/diphthongo/prepositione/compositione/vocali ante vocalẽ/derivatione/regula/ꝛ exemplo. Discendũ tamen q̃ consonantes neqz producuntur/neqz corripiunt: quod est vocabulum: sed producunt ꝛ corripiunt.

¶ Positione cognoscit prima syllaba: vt carmen: artis: maia. Positio dicit qñ post vocalẽ sequunt due aut plures cõsonantes: aut vnũ geminatũ/aut vnuz duplex (quale ꝛ ʒ ꝛ i) que vbicunqz sunt faciũt p̃cedentẽ vocalẽ esse p̃ductam

¶ Si vero in eadẽ dictione post mutã sequatur vel l vel r/aut interdũ m vel n/que liquide sunt/precedens vocalis breuis cõmunis efficit: vt Atlas/tenebre Carmon/Tegmon/Et etiam in diuersis dictionibus. Ouidius. Discolamqz gnidon/grauidamqz amathunta metallis. Quod quidẽ exemplũ rarissimum est: sed si integra dictiõe p̃cedens vocalis ex natura fuit longa suũ tenorẽ seruat: quapropter nõ licet dicere: ar atrũ penultima correpta.

¶ Positio etiã fit in diuersis dictionib⁹: si vna desinat in consonantẽ/ꝛ sequẽs a consonante incipiat. vt Ad quem tum Iuno supplex his vocibus vsa ẽ. Itẽ si precedens dictio desinat in vocalem: ꝛ sequens a duob⁹ plurib⁹ ve incipiat consonis. Virgili⁹. Tribulaqz trahezqz ꝛ inquo ponderet astri. Nec te decipiat illud Virgilianũ: Ponite spes sibi quisqz. Seen vim suam amittit. Hoc quoqz oratorum sic purgari posse etiam (Prisciano fauente) videt. Linquim⁹ insani ridentes premia scribe. qõs vim suã amittit: ꝛ liquida/que post mutam remanet: precedentẽ vocalem reddit ancipitẽ. Sed huiusmodi iuncture vitande sunt. Virgilius vero ibi refugit. Conuulsũ remis rostrisqz stridentib⁹ equor. Si vero dictio post breuem vocalem ab vna duplici consonante incipiat non est positio. Lucanus. Talis fama canit tumidũ sup equora xertem. Virgili⁹. Iam medio apparet fluctu nemorosa hyacinthos.

¶ Diphthongo: vt audio: nam vbicunqz diphthongus ibi syllaba longa nisi seq̃tur vocalis: vt pleure/plecte pleustus. Quippe diphthongi vnum tenpus/et semis habent: vt late Tortellius explicauit.

¶ Prepositione. Omnis enim prepositio suam quantitatem seruat in compositione: vt e disco. Excipiunt ad/ab/sub/ob/in/con/que compolite cuz verbo tacio producuntur. vt adiicio. In trisyllabis vero communes ferunt: ego tantum produci repero. Ouidi⁹. Adijce troiane suasorem Antenora pacis

¶ De et/pre/ꝛ se: composita vbicunqz producunt nisi sequat vocalis/ vt dealbo/ꝛ dearo/di quoqz p̃ter dirimo ꝛ disertus/ꝛ cõposita a greco/vt dilema.

¶ Re vbicunqz breuiat nisi in refert qñ significat distat vel esse vule. Iuuenal. Omnia nec minimo sane discrimine refert. Virgilius. Est numerus: neqz enim numero comphendere refert: Et in tribus preteritis: repperi/rettuli/reppuli/ in quibus ideo geminant consonantes. Reicio quoqz produci volunt. Sed Prisciauum sequamur: qui Virgilũ in hoc versu. Tityre pascentes a flumine reice capellas: procelcumaticum inquit posuisse pro dactilo: ꝛ primum i simplex consonum esse.

¶ Pro vbiqz producit p̃terqz in ppero/proteruus/phiscor/pfectus/pfecto pnepos/pcella/pfugus/pfugo/pcuro/pfatus/pphan⁹ phiteor/prophetaf

profundo/pfundus: ⁊ niſi ſequaꝫ vocalis: vt paucus: vel aſpiratio: vt phibeo.

¶ Compoſite vt ſi pono componaꝫ cum pre: dicimus prepono: penultima producta: ſi lego cum p: corripimus penultimā: vt plegor: ꝙꝫ rectius compoſita ex ſimplicibus: meliuſq; obliquoꝝ quantitas ex ntō ꝙꝫ ex diuerſo cognoſcitur Nulla tamē ſyllaba cōpoſitione diſcernit niſi ſit penultima vel fieri poſſit que demum accentu producto vel correpto cognoſcitur.

¶ Bi ⁊ dis. Liqueatq; id nobis bis vtbi compoſita ſemper corripi niſi ſequatur poſitio.

¶ Uocalis ante vocalem: vt deus. Nam vocalis ante aliam ſemper in latinis dictionibus breuiatur preter flo fis in quo producitur: ſic ⁊ in duus dia diuum. Perſius. Romuli de ſaturi quia dia poemata narrent. In grecis vero frequē tius producitur: vt troes: rarius breuiatur: vt hyades iambus. At in quibuſcunq; dubitaris: ad exempla confugies.

¶ Deriuatione: vt donum: quod deriuatur a dono donas: vnde hec traditur regula. Quanta eſt prima ſyllaba primitiui: tanta ſolet eſſe deriuatiui: vt munero ⁊ munus: litteratura tamen ſeruata: Nam religio ⁊ relliquie nō ſeruant nec ibo quod eſt ab eo. De preteritis ⁊ ſupinis infra dicemus. Excipimus vero hec. que his incerti autoris verſibus continentur. Sic enim facilius memorie commendabimus.

Que a breuibus producuntur.

Corripe de breuibus producta: ſed aſpice caute
Excipitur caſus/iucundus/tegula latus
Staturus ſedes/vires vitupero lex/rex
Hinc oportunus/feralis/ſecula nequam
Uox/binus/totus cum denus/regula nouus.
Decius/humanus/cum trinus/ſeria/remus.
Caſcus/opilio/cementum elegia/lumen.
Fonies/fomentum/ceritus/venaq;/vomer
Junior/⁊ pedor cum petus/liquitur/humor.
Rapaq; viginti/iumentum/iugera pedo.
Synnia/laterna/gradiuus/rhetia cune
Italiam/cicelis: iungas ⁊ macero.

¶ Caſus enim a cado deducitur. Jucundus a iuuo ⁊ iocundus a ioco/Tegula a tego. Latus a tuli. Staturus a ſtatum. Sedes a ſedeo. Vires a vireo. Vitupero a vitio. Lex a lego. Rex a rego. Oportunus ab opus vel oportet. fallo deduxit. nam eſt ab ob ⁊ portu. Feralis ab eo q; mortem ferā veteres dixerūt

Seculum a ſcando vel a ſequendo. Nequam a nequeo. Uox a voco. Binus a bis. Totus a tot. Denus a decem. Regula a rego. Nouus a nouem/ Sectus a ſecus. Humanus ab humo. Trinus a ter. Serta a ſorſum ⁊ riſu. Remus a remoueo. Caſeus a coacto. Opilio ab oue. ſed grecum eſt. Cementū a cadendo declinauit. ſed verius a cadendo deducitur. Elegia ab elego. Sumē a ſue. Fomes ⁊ fomentum a foueo: Ceritus a cerere. Uenia a venio. Uomer a vomendo. Junior a iuuene. Pedor a pede. Petus a petendo. Liquitur a liquō. Humor ab humo. Rapa a rapio. Uiginti a bis decem. Jumentum a iuno Jugera a iugo. Pedo a pes. quod eſt puer. Simia a ſimulando/ q̄ ſit hominī ſimilis deputaſſe,videtur: tamen deriuatur a ſimo. Laterna a latendo. Gradiuus a gradu. Rhetia a retineo. Cune a cuneis: quibus ſimiles ſunt. Italia ab italo rege. Cicelis a ciculo rege. Macero a macer. Inueniunt ⁊ fortē plura in vtroq; genere: ſed in regularum ſerie omnia complectemur.

Que a longis corripiuntur.

Que detorquentur de longis: longa tenebis.
Tolle dicax/monacꝰ: ſtabulis: manꝰ atq; flagella
Cum titulo: vitium: domus: ⁊ dux: atq; lucerna.
His ſopor addatur: ⁊ offella farina: ſigillum
Inde diſertꝰ abes: quater: atq; quaterna: tigillū
Sic ⁊ acerua: vadū varicoſus: ariſta numiſma:
Adde fragor: fragilis: ⁊ haruſpex atq; ſodalis
Adde ſagax: auus/ ⁊ nemus ⁊ noto ſic coma virq;
Sic aqua cū femoris liquidē natat adde manilla
His ouat: atq; fides: italus: coniungis omaſum
Et pluuiā iunges: ſimul atq; proſeuca: bubulcus
Adde curulus.

¶ Dicax eſt a dico deflectit. Monacus a monos qđ ſolū ſignificat ſed monos primā ſyllabā habet ancipitē: Stabulis a verbo ſtabis. Manus a mano deducit. Flabella a flab ula. Titulus a tutū tutu. Uitium a vito. Domus a doma qđ tecta ſignificat. derivat dux a duco. Lucerna a luceo. Sopor a ſopio verbo. Offella ab offa. Farina a farre: Sigillum a ſigno. Diſſertus a diſſero. abes ab abſū. Quater a q̄tuor. Itē quaternus. Tigillus a tigno. Acervus ab aggere. quaſi aggeruus. Uadū a vado vadis vel vador vadaris quod eſt per dubꝰ per aquam tranſire. Varicoſus a varo: Arista ab areo. Numiſma grecum eſt. ſed vt puto. perperam a nummo deducit. Fragor a frango. Item fragilis. Haruſpex ab ara declinauit. Sed ab haruga id eſt hoſtia que ſeruatur in hora de-

(flectitur autor donato: Sodalis a ſuadeo vel a ſodes

Sagata sagio auus annus arcanus a nemine:noto a nosco notū:coma como comis:vira vi ⁊ virtus a viro/vt Cicero docet.Aqua ab equo ⁊ plano:femur a femine.siquidem a si ⁊ quidem:natat a naui vel nauta declinauit:mamilla: a mama.Quat ab olentius voce deduxit:hodes a hoc ⁊ dictū:ita lus ab italia: vel econtra:onasimi ab omine/pluuia a pluui preterito/prosecuta grecum est. sed vnde fluxerit:ape videat bubulcus a boue:curulus a curru.

¶ Regula.Nūme omne preteritū bisyllabum producit primā:vt vidi: preter bibi/fidi/dedi/steti/⁊ tuli:⁊ vocalem ante vocalem habentia:vt rui/fui. Omne preteritū geminans primā syllabam eandem corripit.vt momordi:peperi. Ceterorū vero preteritorū tanta est prima syllaba:quanta presentis: Nō fallit in his:genui posui/petii/coegi/quorū prime syllabe corripiunt:licet a lōgis pōsentibꝰ veniāt.Itē in reppuli rettuli:repperi:quorū a breuibꝰ producuntur.

¶ Omne supinū bisyllabū primam producit.vt lusum.Demas itum quitum: citum/situm/litum/datum/statum/fatum/tutum/⁊ notum in compositione: quando o in i mutat:vt cognitum/agnitum.

¶ Aduertendū q̄ quanta ē prima syllaba preteriti:tanta est eorū q̄ ab illo declinant:vt legi legerā/legissem/legerim/Itē quāta ē prima syllaba primitiui tanta est eorū que deducunt ab ipo:nisi sequatur positio:vt fero ferrem: vel si interdum mutetur littera tota:vt rebar:⁊ reris a reor.

¶ Exemplo:vt primum apud Virgilium.Crustumiq̄ sirijsq̄ :piris grauibusq̄ volemus.

¶ Nec te refugiat nihil magis tibi prodesse quodāmodo q̄ exempla:⁊ maxime in propriis ⁊ locorū nominibus que in huiusmodi vsum ⁊ in alios habeas pparata reddent enā fecundius ingenium aduersus parturiendos.Si cō ergo eū laborem refugeris:ex quo tantū assequeris emolumenti.Ait si qñ superiori (quā docuimus) via syllabe quantitatē inuenire difficile est:vt habeas:quo statū figure possis certo ordine subiecimus regulas:que si forte nō omnes cōprehendent voces:noli mihi asscribere tarditati.Funda enī nō oēs pisces:super quos iacitur comprehendit.Cōplexa enā in his multa que superioribus regulis dipthōgo ⁊ positione/aut aliter cognosci possunt.Ait si quid deliquerit/⁊ tibi ⁊ vnicuiq̄ vt inquit Aristoteles addere licet.

De a in primis syllabis

A Ante b corripitur: vt flagellum. Excipe capro/flabrum/flabro/fabula/fabilis/flabra/labor laberis/labilis/labes/nabam/nabo/nabilis/pabulū/scabax/scaber (scabidus/strabo strabam/strabo/tabes/tabo tabidus.

¶ A ante e cor.vt acerbus.Deme acer (quum forte significat) Achademia vt apud Tullium.Horatius tamē corripit.Atq; inter syllas achademi querere rerum.Dacia.facundus/facundia/glaculus/glacia:machina/macero. Ouidius.Macerer interdū q̄ sum tibi causa dolendi Tracia:tacus :vaccinia ⁊ que b vel p habent:vt baca brache brachium:pacem/placo:paco:pacuꝰ: ex his pacisor.placet/baculus:brachos ⁊ spacium breuiant.

¶ A ante d cor.vt vadū.Tolle clades:cladia:gradiuus:qd Ouid.methamor phoseos vi corripuit.Sades:padus:quadro:quadra:quadriduū:rado /radico/radix:suadeo:spadix:trado:traduco:vado:

¶ Ante a f cor.vt afer.Apher aūt ⁊ aphrica magis per ph notantur.

De primis syllabis.

¶ A ante g cor. vt ago. Excipe agelina/dago/lagus/magalia/saga sag⁹/stra
ges/sagio/stragula/tragedia/tragicia/vagio/vagina/ꝛ que habent p vel f: vt
flagro/fragro/fragrum/fagus/flagitium/flagra/fragia/flagito/pagus/fla=
gamus/pagina/plaga. Et his demnnt flagellum/fragor/fragilis/ꝛ plaga/
quando regionem vel rete significat.

¶ A ante l corripit: vt aluminis. Tolle ala/ales.alea.alitus.alipes.alo alas/
balo:balena:balista:caligo:calo:calonis/hec mala hic malus:hoc malum:po
mum:ꝛ hec malus arbor:palo:palentes:palus qualis/quales:qualus:Sale=
bra:squaleo:squalor:scala:talus:talaris:talis ꝛ talio.

¶ A ante m producit: vt stamen. Excipe amica:amo:amitto:amentum: cla=
mis:damus/fames/lamina/lamentor/tamos ꝛ tamen.

¶ A ante n corripit. vt cano. Deme anulus/anus:pro podice/caneo canus/
Canon/canes/canicies/canabis/danus/Dane/danubius/granum/ganeo/
ianus/ianua/lana/lanugo/mano/mane/manes/manis/gnauus/phanū phā
fanus/planus pane/panos/rana/trano/vanus/vanesco.

¶ A ante p corripit. vt apud. Excipe phrica:apher/apulus/apulia/papula/
capadocia/mapa/napus/napo/papas/pape/papa/papilio/capo/rapa/sa=
phyrus/vapulo.

¶ A ante q breuiat: vt aquila. Aduertendum nequaq̄: vt composita.

¶ A ante r corripit: vt haruspex/Tolle areo/area/aridus/ara/ꝓ altari/arun
cus/arunca/charus/carus/carica/clarus/clareo/carix/farie/glarea gnarus
harum/iarus/larex/narix/narea/naricia/naret/nares/pareo/phārus/qua=
rum/rarus/raresco/stare/varus.

¶ A ante s corripitur: vt Asia. Excipe asia pro palude/basium/casus/caseus
nasus/nasco/phasis/rasus/rasina/suasus/iason/vasa.

¶ A ante t corripit vt quater/Deme ater/atramentū/artium/blatio/blata/
blatea/brathea/bratheola/catus/cata/catholicus/crates/clatrus/flatus/fa
tur/fatum/frater/fatus/gratus/grates/gratia/gratis/grator/gratulor/lat⁹
later na/lato/latro/maturo/mater/matrix/matura/matertera/maturinus/
materia/natura/natus/natalis/pratum. Platea vero anceps habet. quatu=
or/quatenus/quatinus/stratum/status/statera/saturnus/vates/vaticanus
vaticinor.

¶ A ante v cor. vt auis: Deme auus/clauis/clava/clauus/dauus/dauidic⁹
flauus/flaueo/flauius/gausus/gnau⁹/lauina/mauis/mauult/mauors/na=
uis/nauigo/nauita/pauo/prauo/prauus/suauis:ꝛ reliq̄ q̄ hnt mutam ante.l.

De E in primis syllabis

¶ E ante b cor. vt lebes/Excipe creber/crebeo/debilis/debeo/dobitū/debili
co/ebuus/flebam/febris/flebilis/glebe/glebo/heberus/neaam/nebo/nebrȝ/
plebes/plebiscitum/prebeo/pheobus/phebas/rebus/phebus/equus/rabar
febum thebe.

¶ E ante c cor. vt secus. Excipe cecus/ceco/echo/fecundo/fecundus/feteo/fe
tus/feto/fecis/fecundia/grecia/grecus/mechus/mechor. Mecenas/mecum
preco/preconium/preceps/precordia/precipuus/secula/seculum securus/seci
us/secum/tecum/teca/vecors.

¶ E ante d cor. vt sedeo. Deme cedo cessi/cedo cecidi/credo/dedo/deditus de
dalus.edo edis/edes/editius/edilis/edictū/hedus/fedus/fedo.fede/medea
medus/pdo/pres/predis/pditū/pdit⁹/pdor/preda/pedor ꝛ/pedico/rheda/se=
dulus/edulitas/sedatus/sedino/sedo/sedas/sedes/teda/tedet/tedia.

¶ E ante f breuiatur: Sed aduertenda composita.

¶ E ante g breuiatur. vt lego. Excipe dego/eger/egroto/egyptus/egregius/

De ꝓximis ſyllabis.

egeus:egon:egis:eg loceros:lego:legas:legatus:regia:regina:reges:regale: regula:tegula.

¶ E ante i conſonum ſemper producitur. vt peior.

¶ E ante l in diſſyllabis producitur vt velum: Deme chelis:celer.celu:melos melius:ſcelus:velut:velim. In polyſyllaba vero corripiť. Excipe belua: delicie:delicatus:delibutus:delinquo:delinquas:delictum:delius:elyſiū:electum elyſius:ꝓlium:ſpelea:ſpelunca:zelotipus.

¶ E ante m cor. vt emo. Tolle cementū:clemens:cremento:demo. demens demū:demon:demus:dementia:emulor:emulus:emineo:emathia:emolumētum:eminus:femina:femur:femine:flemus:hemina:nemo:premū:ꝓmio:renuigo:remus:remex:semen:semita:semodius:semino:scemus:schema:ſtema: ſtemus:thema.

¶ E ante n producit: vt fenum. Excipe enim:feneſtra:freneſis:penes:penitus penates:penetro:erenum. Si vero p̄cedat b vel g vel v cor. preter venū. vena veneor:ſenus:adde teneo:thenia:tenarus.

¶ E ante p cor. vt tepeo. Deme cepe:cepa:epyrus:epacta:ꝓputia:prepes:repo repperi:reppuli:ſepe:ſepia:ſepiola:ſepio:ſepes.

¶ E ante q breuiatur. vt nequ. Excipe equor:equus:equo:equas: equalis:nequam:nequicia:nequaq̄:nequeq̄:ſequanus.

¶ E ante r breuiatur. vt herus:ſerum: Deme clerus:clericus:cera:ceroma:ceruleus:cl;ere:eruca:erugo:es:eris:ero:eras:erugino:erūna:erigones: fleremus:heros:herois:heres:heredo:hereo:mereo: Nereꝰ:merio:pleriq;:pleraq̄:peroratio:ꝓro:rere:ſpero:ſphera:ferea:ſerus:ſero:ſericū:ſeria:vero:verax.verus.

¶ E ante s producit. vt ceſar. Excipe Jeſus:theſis compoſita.

¶ E ante t producit: vt cretes: Deme cham fretum:geta:meta:metuo:metallum:metrum:retro:thetis:theridis. Et in quibus p aut v precedit e vt peto:reto deme:petus:preter:preterea:pretor:pletus.

¶ E ante v conſonā producit vt euum. Excipe breuis:leuo:leuis:quando ſignificat non grauem.ſeuerus.

De J in ꝓximis ſyllabis.

¶ J ante b breuiat. vt iberus: Deme fibram:ſibula:gybbus:gybboſus:hybernus:hybrida:ibo:ibis:abidis:libo:libum.libero:liber:plibero:baccho:liberius:libanus:libro:libra:quibo:ſcribo:ſcriba:ſibulus:tybia:tibula:tribula.vtber viburnum.

¶ J ante c corripiť. vt dicax:ab eo cōpoſita: vt fatidicus. Excipe dico dicis: ficus:ficedula:icodicū:mica:inciteria:pica:picꝰ:piceꝰ:ſicut:ſica:ſicariꝰ:ſpica ſpicuo.ſpicalū:ſicilis:ſicania:trica/trice:tricenus:vicia:vicinus.

¶ J ante d producitur. vt ſydus. Deme cydonia fides/fidis/deo/idem/meutri generis/dolatria/idoneus/quidem/que habent v ante i vt video/b vt biduum.t.vt triduum preter ſtrido ſtrideo.

¶ J ante f producitur. Excipe compoſita.

¶ J ante g breuiat: vt rigeo. Deme bige/digero/ſigo/frigus/ſtige/ſtigo/ſtigafrigutio/frigula/frigeo/frigil/migro/piga/pigardus/phrygia/ſigeus:q̄ habent ſt:vt ſtigo/preter ſtiga/ſtrigil. Perſius corripit. Juuenal producit ſtriges. Ouidius in faſtis cōfundit:tamē totius breuiat. Adde triginta.viginti.

¶ J ante l producit vt bilis. Excipe bilibris.cylibrus.cylindrus.cilium/cilix/ſilir/hylaris/milium/frumentū/philomeus/pilus/pila/proludi inſtrumēto. Item que s aut t ante i habent/vt ſalceo/tilea.

De primis syllabis.

¶ I ante m producitur. vt rima. Deme simus/hymeneus/hymen/qđ Ouid⁹ ius produxit. Et subito nostras hymen cantatus ad aures. Et Catullus. hymen o hymenee hymẽ addes o hymenee. Alibi corripitur/ vt affuit desertis tempora victus hymẽ. ¶ Imus tymum:ꝛ polisyllaba:vt timeo:ꝑter sima.

¶ I ante n producitur. vt linea. Excipe lino:limo/tinea/ꝛ habentia c vel s vel m antei vt cinis/sino/minor ꝛ nunor verbũ:mine tolle sinũ:vas:mino:minos

¶ I ante p breuiatur. vt hyperboreus. Deme cyphus.cypus/cypins/gryphes/hypocrita/hyppodates/hyppomanes.ꝛc.ab hyppos ripa.nphei/stipes/shyo/sipho/siphanum/tiphis vipera.

¶ I ante q corripitur. vt liqueo. Excipe liquor liqueris (nam liquaris corripitur) siquis/liquit.

¶ I ante r producitur/ vt lira ꝑ sulco. Deme lira/pirus/pirum/pira/vir/viri/tyrus:ꝛ polisyllaba:vt virilis.ꝑter tyria/pirata/pirula/piramis/ꝛ piram⁹. q̃ produ. Itẽ styria.pyroma/tyresia/chirenomos.cyrographus.

¶ I ante s ꝑdu. vt visus. Excipe miser miserior/nisi tysana cũ compositis

¶ I ante t cor. vt item. Deme bithunis/bithonia/ clitelle /dito/diteo/dis/ditis/glis/glitis/italia/iter/sed interus corripit:litius/lis/litis/litigo/lito/mitilus/mitis/mitesco/nitor/niteris/phicon/pithagoras/pitisma/psitacus/ritus rito/scito/scitor/scithia/scita/sitis a sum. Propertius. Sitis ꝛ in tuto sp amore pares.sithon/trito.tritcum/tritnro/triton/tyturus/tytan/titulo/tritonis/vito/vitupero/vitis/vitria/vitrum.

¶ I ante v producit. vt puto. Excipe bunum/triuum:niuis.

De O in primis syllabis

¶ O ante b corripitur vt obolus. Tolle bolus.gobeo.mobilis.nobilis.nobis: obex.probum.obur.robor.sobrius.Thobias.vobis.ꝛ que habent duplicem consonantem.

¶ O ante c breuiatur. vt locus. Excipe cocytus.loco verbũ.iocundus.oceor. oceanus.ocius.ocium.poculum: ꝓcerus.phoca.vocis.vocalis.

¶ O ante d ꝑducit. vt codex. Deme modus.modo.odor.ꝛ polisyllaba. vt fodio.ꝑter prodero.

¶ O ante f corripitur. vt profugus.ꝛ offella. Tolle profugio.profero.profui. offascropha.

¶ O ante l breuiatur vt colo. Excipe bolet⁹.bolan⁹.ꝑpriũ colyphiũ.colũ co'o colas.dolũ.molior.moles.molimẽ.nolo.olim.polipus.ꝓlixus.proles.proludames.prologus solis.solus:solor.solatium.solens.solertia.solennis.

¶ O ante m producit. vt nomẽ. Deme comedo.comeda.domo.dñs. glomus glomero.gomõ hõ nomas.omasũ.omitto.stomachus.tomos.vomo.

¶ O ante o breuiat vt bonus. Tolle monos quod'anceps hz. Monicus centauri nomẽ producit. Item nonus.none.zona. Et que c vel d vel p habent. vt conor.donec c pono.ꝑter donus. Lucretius. At quum membra domus ꝓsenserit frigida seruus.

¶ O ante p corripitur. vt opes. Excipe opilio.oportunus.operior.populus. arbor.propago vitis.poples.popear.um.popisma.sopio.tophus.ꝛ que hñt ꝯ vt copia.ꝑter scopulus.cophinus.copos.

¶ O ante q breuiatur. vt coquo. Tamen aduertenda sunt composita.

De primis syllabis.

¶O ante r cor. vt thorus. Deme coralū/coram/corus/ventus/coricus/corycius/dorcus/dorus/horum/hora:mos/morus/morus/morum/moros/nora/norcus/nous/os/ors/oro/oras/orator/ora/orythia/quorū/storax/sorex/soracte. thorax/ Et que habent l vel r ante o: vt lorum/ploro/rorus/florus/glorſ. gloria/prora.

¶O ante s produ. vt rosus. Tolle dosus:posui proseuce:prosa:anceps habet rosa corripitur.

¶O ante t cor. vt quotus. Excipe botrus/cos:cotis:dotis:doto/ fotus:lotus/lothos/motus/notus/participium poto:quotidie/totus/votum/ ⁊ habentia duplicem consonantem ante o: vt clotho/protinus/protheus. Demunt prothos proterius ⁊ protus.

De U in primis syllabis.

¶U ante b cor. vt rubus. Deme lubrico lubricus: pubes rubrica/ rubigo: suber:ruber:uber:vbertas. Et que b vel n habent vt bubo:bubus:nubo:nubes. Demunt ex his Januba: pnuba:bubulcꝰ. Cōnubiū vero anceps habet.

¶U ante c produ. vt lucus. Tolle dux ducis/ducenti/ iucundus/ lucerna/ ⁊ q̄ habent b vel d vel r ante u: preter duco.

¶U ante d producit: vt iudex. Excipe pudet:rudus:rudis:rudentes:rudo: anceps habet. Persius. Fundat vt archadie pecuaria rudere. Credas Virgilius in vij. Uncia recusantum ⁊ sera sub nocte rudentum. Sudes:studeo:ruber/ corripiuntur.

¶U ante f semper producitur. vt bufo.

¶U ante g produ. vt ruga. Deme tugurū ⁊ habēna i vt iugum f vt fugo:p vt pugil:preter fruges frugi/iugera ⁊ iugis adiectiuum.

¶U ante l corripit: vt dulcis. Excipe culus:dulichium:vligo anceps habet. apud Virgilium. producunt etiam habentia f vel g vt m: vt fuligo. fulina nullus. Ex his demuntur fulcia:mulier:gula.

¶U ante m producitur: vt pluma. Tolle humus:humerus:humilis:fumus ⁊ habentia n vt numerꝰ:c vt cumulus:t vt tumulus: preter numen ⁊ struma.

¶U ante n pꝛoducitur: vt funus. Deme cuneus. ⁊ tunica.

¶U ante p corripitur: vt lupus. Excipe cupa:iupiter/stupe/scrupulus/ supara:⁊ habentia n: vt nuper: r vt rupes: p vt pupillus:pupula: Pupilla vero anceps habet.

¶U ante r pdu. vt turis. Tolle curulis:furor:furo:furia/muria/murus

¶U ante s producitur. vt pusio. Deme pusillus ⁊ susurro

¶U ante t corripit: vt vtor. Excipe cutis:fruter:luthum:lutum. Muto nomē produxit. Horatius corripuit alij. puto putris: vti aduerbium: vtinam: vter. vtra:vtrum:⁊ polisyllaba vt puteus: uterus preter puteo furio/futilis/glutino glutinū:glutino/lutheus corripuit. Tybullus lutheola Maro producit. Mutuus mutuo/muto/mutuo/verbum/nutrio puteo tutela.

¶U ante v semper producitur: si nulla precesserit consonans: vt vua: Aliter vero corripitur: vt pluuia ⁊ fluuius.

De quantitate medie syllabe discernende.

¶Media syllaba appellatur: q̄ posita est inter duas dictiones quotus syllabarum ⁊ septem modis cognoscitur. Positione/dipthongo/vocali ante vocalem accentu producto: vel corrupto. diminutione: exemplo ⁊ regula. Positione. vt columna. dipthongo: vt sabeus cerauma.

¶ Uocali ante vocalem: vt gloria. Nec ignorandū vocalē ante aliaz in latinis dictionibus semp breuiari: vt maria lucia. ēt ēt Sedulius qñq; produxit maria. Excipimus genitiuos neminū ⁊ prone minū in ius desinentes: vt istius vnius in quibus indifferenter ponit. Excipitur ex his alius: in quo semp producitur: ⁊ alterius in quo semp corripit. Et pterēt in genitiuis ⁊ dtis quinte declinationis que habent e inter duo i quenia producunt penultimaz: vt diei/meridiei/ spei. Producitur ⁊ in huiusmodi terrai/aulai/frugiferai.

¶ In grecis quoq; corripitur: vt ilion/tragedia/comedia/qñq; producitur: vt eous/spondeus/liceus/ptolomeus: quandoq; est ancepe: vt chorea/platea. Deriuatiua a femininis grecis e longo terminatis: habent e productū: vt crete creteus: hyble hybleus: dione dioneus.

¶ Accentu producto: vt forma: accentu corrept. vt tabula.

¶ Diminutione vt si velis iudicare quantū sit v in verbo fortunarū tollerum ⁊ supereſt fortuna: in quo ipo accentu cognosces. Ualet autē diminutio ad penultimas discernendas vel ad eas q̄ penultime fieri possunt: quas maxime accentu deprehendimus. Fallit tamen in plerisq; vt in deinde/reliqs exinde cōpositis. Item in exadueſum: aliquando appotus appostema/adraſtine/in quibus penultima que grauatur producta est.

¶ Rhetorica/quācq; acuat antepenultimā corripit tam⁊ (Iuuenalis Ad'pugnam qui rhetorica descendit ab vmbra) Sic Hippocrates Aristoteles: ⁊ huiusmodi: sic etiam ⁊ iuſticia/meſticia/ausonia/romule⁹/⁊ similia habentia vocalem penultimam breuem ante vocalem: que ante penultimā acuunt: vt sulpitius: parthenius: alterius. Fallit ⁊ in deriuatis a facio per compoſitionem huiusmodi: vt calefacio: frigefacio.

¶ Exemplo. vt pecunia apud Horatium. Et genus ⁊ formam regina pecunia donat.

¶ Regula vt musarum. Nam a e ⁊ o in crementis pluralibus casuum producuntur: vt dominarum/specierum dominorum.

¶ I ⁊ v breuiantur. vt manibus/speciebus.

¶ Crementū in casualib⁹ dicit qñ obliqui superant rectum: vt visus visibus. In verbo qñ superatur secunda persona singularis: vt amas amatis.

¶ A igitur in verbo crescens producitur: vt amans demit do/cū sine cōpoſitz prime coniugationis: vt damus venūdamus circumdamus.

¶ E crescens producitur in omni cōiugatione: vt amemus: niſi poſt e sequat r: tunc enim modo producit modo corripit. Producitur in presenti indicatiui ⁊ pterito impfecto optatiui subiunctiui: ⁊ in pſenti infinitiui secunde coniugationis: vt doceris docerem docere: que vor etiam est impatiui paſſiui. Itē in pteritis perfectis indicatiui cuiuscunq; coniugationis: vt amauerūt docuerūt legerunt/audierunt. Corripit in illis eisdem supioub⁹ tempoub⁹ in tercia: vt legeris/legerem/legere/⁊ in pterito pluſq̄perfecto indicatiui/⁊ pterito perfecto ⁊ futuro subiunctiui cuiuscunq; cōiugationis: vt amaueram/docuerim/legero/audiero. Paſſiue terminationis reris ⁊ rere producunt vt amareris ⁊ docerere: in quo primum e quoq; producitur.

¶ Futura prime ⁊ secunde cōiugationis paſſiue vocis corripiunt: vt amaberis/docebere/preter ameris ⁊ amiere: tercie ⁊ q̄rte pducūt: vt legerꝭ audieris.

¶ In primis creme tis quarte coniugationis producit: vt audimus/sic etiaz in volo ⁊ ſum: vt ſimus ⁊ velimus: ⁊ in preteritis in quibus v consonū sequitur vt audiui petiui. In reliquis corripitur: vt petimus/amauimus/docuimus/legimus/audiuimus.

¶ U vero corripitur: vt volumus.

¶ Reliquas per litteraz ordinem regulas posui: q̄ vt faciliori vſue futyre ſint

De mediis syllabis.

diphthongata in principio sicut pronunciantur: quę admodū in superiorib⁹ scribere placuit. Et que per y notantur: sub i littera cōphendere.

A in medius syllabis

¶ A ante b corripitur: vt arabs/ Excipe finita in bilis: vt amabilis: in bundus vt amabundus: in bulum vt venabulum

¶ A ante c correpta: vt alacer. Deinde cloaca/ lumaca/ merecata/ opacus/ et desinentia in ulum: vt tabernaculum: ⁊ obliquos plurium syllabarum: vt fallacis/ minacis/ p̄ter collacis ⁊ barbarorum/ vt pharnacis.

¶ A ante d cor. vt lampadis. Tolle cicada

¶ A: ante g produ. vt imago. Excipe noia secunde declinationis: vt asparag⁹ pelagus: ⁊ abdenago: chiragra ⁊ podagra indifferens habent

¶ A ante l cor. vt vitalis: Deme obliquos neutroꝝ in al vt animalis ⁊ denominatiua in alis: vt generalis. Sic etiam ascalon ⁊ absalon corripitur.

¶ A ante m cor. vt calamus. Tolle verbalia in amen: vt foramen ⁊ thymiama. Item a in cremento: verbi: vt amamus: p̄ter circūdamus

¶ A ante n cor. vt galbanum. Excipe aranea ⁊ araneus: ⁊ greca in an increscentia: vt titan: titanis: ⁊ adiectiua vel secunde declinationis: vt sozonus/ paganus: inanis: ⁊ gentilia: vt romanus: ⁊ ꝓpria hominū vel locoꝝ: vt vulcanus ⁊ garganus: p̄ter dardanus ⁊ libanus: ⁊ habentia vocalem ante a vt machina. Pellicanus producitur: licet rectius corripiendum videtur.

¶ A ante p corripitur. vt alapa. Deme priapus ⁊ sinapi.

¶ A ante q cor. vt tanaquil. Tolle nequaq̄. Composita sunt aduertenda

¶ A ante r cor. vt cesaris. Excipe amarus: auarus: cochleare: ⁊ obliquos derinatoꝝ neutroꝝ: vt calcaris: lupanaris: ⁊ finita in rius: vt sextari⁹: altaria: carnarium ⁊ huius terminationis adiectiua: vt pinguarius: p̄ter denarius. A bi syllabis composita sequuntur simplicia. vt preclarus. Obliqui omnes tercie declinationis producuntur: p̄ter iubaris/ nectaris/ cesaris/ asparis/ bostarꝫ capparis: barbarorum: vt hamilcharis.

¶ A ante s corri. vt carbasus. Deme pernasus: omasū: ⁊ a perte deriuata: vt agaso: propria communia sunt: sed rectius breuiant.

¶ A ante t cor. vt cyatus. Tolle apte deriuata ⁊ finita in tes: vt achates: ⁊ obliquus nomi in as vt anas anatis: pietas pietatis. ⁊ denolatiua ⁊ participia ⁊ verbalia ⁊ supina: vt barbatus: amatus. armatus ⁊ armatum.

¶ A ante u produ. vt cadauer. Excipe attauus: abauus. ⁊c̄. composita.

De E in medius syllabis

¶ E ante b producitur: vt monebam. Deme helleboꝝ. herebus: heleborus: terebinthus: ⁊ finita in b undus: vt tremebundus: omnia siquidez corripiunt ante penultimam/ p̄ter habentia a: vt predabundus: ⁊ saltabundus.

¶ E ante c produ. vt veruecis. Tolle quedam propria vt Seneca

¶ E ante d produ. vt putredo. Excipe esedum: melchisedech: ⁊ desinentia in da: vt andromeda: ⁊ composita a correptis: vt comedo ⁊ bipedes. Preputiū rara producuntur: vt Sualfredus.

¶ E ante f vel ph cor. vt elephas. Deme composita a longis: vt venificus: venenū eni producit ne: p̄ter deducta ab infinitis longis: que corripiunt: vt putrefacio/ tepefacio/ liquefacio a putrere: tepere. liquere. Ouidius. Sanguine tritoleum lycia tepefecerat hastam. Et: Torsit ⁊ in celum: liquefactaq; tempora firit.

¶ E ante g cor. vt elegus. Tolle deriuata: vt collega/ tristega/ Propuoꝝ que=

De mediis syllabis

dam corripiunt: vt deucalegon: quedam producunt: vt cethegus.

¶ E ante l producit: vt phaselus. Excipe angelus ⁊ propua: vt thymele: ⁊ abimelech.

¶ E ante m produ. vt aniemus. Deme gessemani/heremus/nomē/hyemus/hyemo/vehemens. Vindemia licet producat. Horatius tamen vindemiator corripuit. Vindemiator est inuictus quum sepe viator. Ideoq; nō ignorandū in tetrasyllabis: pentha syllabis: ⁊ vltra sepissime confundi antepenultimam vt in tabernaculo: ⁊ connubio. Virgil. Connubio iungam stabili: propriamq; dicabo. Idem. Cuiq; loci leges dedimus connubia nostra.

¶ E ante n produ. vt balena. Tolle hebenus/iuuenis. Propriorum quedam corripiunt/vt diogenes/hermogenes/helena/quedam producunt: vt Origenes. Composita vero a genos corripiunt: vt archigenes.

¶ E ante p corripitur. vt Josephus. Excipe presepe.

¶ E ante r cor. vt tener. Deme in rus ⁊ in rum deriuata: vt austerus/galerus/pieter inferus/iterum/patera/superus/veterus/Propriorꝫ aliqua pducunt. vt chymera/megera/aliqua corri. vt cerberus. Ualerius e correptum habet: Horatius. Contra leuiuꝫ valeri genus: vnde superbus. Producunt etiam hec Panthera/cratera/stetera/pantheris/crateris/multeris/uberus/triateris caracteris. Terminatorum in rium aliqua corripiunt: vt glicerium/ministeriū/aliqua vero producunt: vt niciterium: mysterium. Ouidius. Pandimus iuterdum doctis mysteria rerum. In verbis habentibus e ante r: ad superiores: de verborum crementis regulas te refero.

¶ E ante s cor. vt heresia. Tolle poesis/matheseis/quādo significat diuinationem: ⁊ composita a longis; vt obesus. Frenesis autem indifferens habet.

¶ E ante t producitur vt facetus. Excipe amethistus/temetum: ⁊ nomina et obliquos tercie declinationis: vt pietas: aretis: preter agnetis/inquietis/locupletis/lebetis/magnetis.

¶ E ante v producitur: vt longeuus.

De I in mediis syllabis.

¶ I ante b cor. vt chalybis. Deme composita que sequuntur naturam simplicium: vt prelibo/possibilis. Et verbalia a quarte conuigatione deducta: vt sensibilis: indifferens habent.

¶ I ante c breuiat: vt rusticus. Tolle amicus/apicus/emblicus/formica/inimicus: lectica/lorica/medicus/murica/posticus/pudicꝰ/rubrica/tubicen/umbilicus/vrtica/vesica. Et obliqui in icis a nominatiuis in r: vt felicis: sed si sint masculina corripiunt: vt calicis. preter bombicis/phenicis ⁊ masticis: qđ aliq; corripiunt. In r corripiunt preter lodicis. Propriorꝫ alia corripiunt/vt cimeſ alia producunt vt laicus. I ante culum corripitur in his que a verbis tercie conuigationis conuigantur. vt diuerticulum/si a quarte producunt: vt periculum. In diminutiuis vero corripitur. vt versiculus.

¶ I ante d corripitur: vt amdus. Excipe abydus/⁊ finita in rdo: vt cupido. Patronymicorꝫ masculina quedam corripiunt: vt pelides/theseides/corōides/licurgides. Composita naturam simplicium sequuntur vt considero/⁊ infidus a fido. perfidus autez quod est a fide corripitur/sicut obsideo/⁊ reliqua a sedeo deriuata. Sed ab aliis etiam quibuscunq; semper sunt aduerenda.

¶ I ante f vt artifices. Nam i positum in iunctura/compositionis semper corripitur preter tubicen. vbiq; vero ⁊ vbicunq; ⁊ ibidem communia sunt.

De mediis syllabis.

¶ A ante g corripitur: vt ningo. Deme terminata in ga: & in go: vt auriga / ca ligo: ꝓter caliga. Composita sequunt simplicia: vt alligo.

¶ A ante l corripit: vt auxiliū: tolle asylum: & verbalia: vt fertilis: & neutralia in le finita: vt sedile: & denominatiua: vt seruilis. cochlidū: ꝓter hec. Dapsilis: humi lis: parilis: vtilis: pestilens: sed exilis / subtilis: & apilis producunt. Teltilis a testa ꝓducitur: a textu vel texto corripit: sic & qđ ꝓprium est. Composita imi tantur simplicia. Vocatur huiusmodi: vt Ponipili / virgili / ꝓducunt. Horati⁹ tamen corripuit. Sulli flebilior q̄ tibi Virgili & adduxere sitim tẽpora Vir gili. Massylia pro ora in affrica ꝓducit.

¶ A ante m corripit: vt optimus. Excipe opimus / sublimis: & verbalia quarte conuigationis: vt munimẽ / munimentum. Composita sequuntur simplicia vt magnanimus. possimus: azimus vero corripitur. In crementis verborum su periores repete regulas.

¶ A ante n cor. vt panpinus. Deme latinum / caminus caminū / eryms / festin⁹ ꝓpino / supinus / salinum / & obliquos venientes a nominatiuis productis: vt phorcinis / delphinis / & deriuata & possessiua: vt quirinus / diuinus / austrinus / cedrinus / lupinus / ꝓter actinum / castrynus: hiccine / nundine / ptinus / peren di no / & deriuata ab oleo: vt oleaginus: a clam: vt clandestinus / a sero: vt serotin⁹ a fago vt faginus. Item greca a lapillis / pannis / colorib⁹ & plerisq; rebus de ducta. vt chrisallinus / adamantinus / myrrhinus / byssinus / coccinus / bombi cinus / sandicinus / Excipe & femina fixa quis ꝓducunt vt farina / culina / ꝓter buccina / fuscina / fiscina / femina / elemosyna / lamina / machina / mulina / pagi na / pserpina / patina / sarcina / trutina / & ꝓter illa que naturam masculinorum sequunt: vt azina. Propriox patronymicox alia ꝓducunt: vt albinus / nerine adrastine quedam corripiunt: vt pompinus.

¶ A ante p corripitur: vt antipos. Tolle obstipus.

¶ A ante q ꝓducit: vt iniquus. Excipe reliquus / syliqua / & composita

¶ A ante r corripit: vt gadiris Deme buryrum / delyrus / papyrus / & saphy rus pro lapide.

¶ A ante s corripit: vt elysium. Tolle anchises / cambises / gausus / paradisus paralysis.

¶ A ante t cor. vt leuitas. & amita. Excipe finita in ta ꝓpria vel a ꝓpriis sump ta vel ꝓpria loci. vt margarita / heremita / leuita / calamita / pituita / polymita ꝓter alphyta. Item greca in tis & in tes: vt sunanitis. Theristes. Et de nomi natiua: vt maritus / auritus / ꝓter seruitus. Item supina & pticipia & verbalia venientia a verbis quarte conuigationis vel a tercie / habentibus ꝓteritus in vi: & supinū in itum: vt auditū / cupitū / peritū: ꝓter cōposita cū supinis corrept⁹ vt aditū: nequitū / Demit vero ambitū / sed ambitus nomẽ corripit. Excipit & cocythus / aconitum / hermofroditus / lechitis / & obliqui nominatiui in is pro ducti / vt quiris quiritis: & valitudo: quod duas breues in vnā longā cōtraxit. pro valitudo. In tus terminata a deponentib⁹ cōmunibus vt ꝓducta ꝓduc cunt: vt mentitus: ꝓter tuitus. Composita sequunt simplicia: vt oblitus & obli tiscor. a litus. Est aūt ambiguum: an & nutos palymitis / & anithos (quod est fabula). exanimitus ꝓducantur. Nouitus Juuenalis contra regulā produxit. ductus accentu. Irrito anceps habet. deducitur a retus & a ritus: vulgat⁹ ille versus. Irritat euacuat: dum irritat: prouocat hostem.

¶ A ante u producitur: vt saluus. Deme nimue.

De in mediis syllabis

¶ O ante b corripit: vt orobus. Tolle ambobus duob⁹: octobr: aristobus: &

De medijs syllabis.

Jacobus quod quadrisyllabum est: Claudianus. Ne laceres versus dat Jacobe meos.

¶ O ante c corripit: vt apoca. Excipe apocopa: & obliquos a nolatinis natura producta. vt atrox atrocis. Suffoco: & perfoco producunt. vt apud Ouid. imbres. Suffocent animam dira venena tuam.

¶ O ante d cor. vt epodos. Deme here des: & obliquos huius nominis custos

¶ O ante f vel ph semper corripitur: vt sarcophagus.

¶ O ante g corripit: vt egloga. Tolle synagoga: & pedagoga.

¶ O ante l corripitur: vt holoches. Excipe etholus / ydolum: qđ pereniloga scribitur apud grecos. prestolor / pactolus / subsolanus / timolus.

¶ O ante m corripitur: vt salomon. Deme neutra in uni & in a / vt amonium / aronia.

¶ O ante n produ. vt laroua. Tolle greca & barbara que in quibusdam corripiunt: vt butonis / diaconus / demonis / canonis / lingonus / mēnonis / sardonis / syndonis / teutonica / teutones / teutonis / maxedonis / mamona / in quibusdam producunt. vt damonis / synonis / calidonis / Indifferenter, aūt apud Virgil. sidonis ponit. Composita simplicū naturā sequunt. obsono: corripitur

¶ O ante p corripitur vt inopis. Excipe asopum / europa / pyropus / cisopus / canopus & canopeum.

¶ O ante q corripitur / vt alloquor. Sed aduertenda composita.

¶ O ante r corripitur / vt corporis. Deme derivata: vt sonorus: & decorus / qđ a decor est: canis genitiuum veteres (Prisciano autore) corripiebant. Item de eorum pro honesto & decoro verbū pro orno. Indecor aūt corripit: vt non erimus bello indecores: & decoro pro honoro vt Anchyses decorantq; suis altaria donis: que quidē a decus deflecti videntur. Producimus & canorus & terminatorum in or obliquos: vt calorus / preter arborus / memorus / rhetorus / castorus / marmorus / equorus / bicorporus / & tricorporus. Sicut etiam polorus / & masculina in os: vt leporis / floris / que producuntur.

¶ O ante s producitur / vt mendosus: Tolle ambrosia / & ambrosius.

¶ O ante t producitur / vt egrotus. Composita simplicia: vt antidotum / menoptotum / aliquotiens

¶ O ante u siqñ reperiatur. Sed composita aduertenda.

Un medus syllabis.

¶ U ante b corripitur. vt coluber / Excipe saluber / anubis / & composita a longis: vt obnube. Connubium indifferens habet.

¶ U ante c producitur / sequente a vel us vel um / vt ambuca / caducus / eunuchus. In reliquis corripit / vt volucer / preter pollucis: manduco / pollucco / fiducia / & composita a longis / vt educo / reluceo.

¶ U ante d producit / vt testudo / Deme pecudis / & tundi cum compositis / cōtudi / obtudi.

¶ U ante f corripitur vt cornufer.

¶ U ante g produ. vt ferugo. Tolle cōiugis: sunt qui eam ant sanguisuga.

¶ U ante l corripitur: vt ezulus. Excipe adulor / getulus / qđ Marcialis si corruptus nō est corripit. Traducta est getulus: nec tepit arena nocentes: & nomina tertie declinationis vt tribulia: & currulis / preter obliquos / vt prefulis / & nebulonis. Item hercules / zabulon / torcular / speculare / & huiusmodi.

¶ U ante m producitur / vt alumen / Deme autumo / contumax / columē / iuconus / & composita a tumeo.

¶ U ante n producitur. vt lacuna.

De vltimis syllabis.

¶ Uocale p corripitur vt volucr pe: ⁊ ista que u habent in iunctura compositionis. vt quadrupes.

¶ Uocale r producitur: vt silurus. Excipe camurus: centurio: lemures: luxurio luxuria/mercurius/purpura ⁊ obliquos tercie declinationis/vt gutturis/furfuris: ⁊ meditatiua. vt lecturio: ⁊ ab his deriuata. Scaturio ⁊ patrio: quia primitiua sunt non corripiunt.

¶ Uocale t producitur: vt cicuta. Deme arbutus. Composita simplicium naturam sequuntur. vt alteruter/disputo/percutio.

De vltimis syllabis

¶ Ultima syllaba ea dicitur: qua terminatur dictio quotuis syllabarum monosyllabaq; ipa (quoniam a se incipiunt. finiuntq; inter vltimas syllabas) reputantur. Cognoscitur autem vltima tribus modis/positione/diphthongo/regula. Positione vt felix. ⁊ dicunt diphthongo: vt musae ⁊ prae.

De vltimis syllabis.

¶ Regula vt omnia desinentia in a producunt. vt vltra/⁊ nega.

Iuuenalis — Ultra sauromatas fugere hinc libet ⁊ glacialem
Propertius — Aut si res dura nega. finges nō dura venito:

Excipe ita/quia ⁊ puta aduerbium: casualia: vt poeta: musa hectora corripiuntur preter ablatiuos: vt patria tonsa: ⁊ vocatiuos venientes a nominatiuis p ductis: vt eneas o enea: ⁊ monosyllaba mna ⁊ a ꝑpositio producuntur.

Propertius — Non ita dardanio gauisus atria triumpho.
Ouid. Ifastis — Seu qua tot digiti/per quos numerare solemus
Persius (teste Prisciano) — Hoc (puto) nō iustū est illud male rectus illud
Horatius — Cur ego si nequeo ignoroq; poeta salutor.
Uirgilius — Musa mihi causas memora: quo numine leso
Ouidius — Hectora nescio quem timeo paris hectora dixit.
Uirgilius — Tu procul a patria: nec sit mihi credere tantum.
Idem — Omnibus in mortem tonsa coma pressa corona.
Ouidius — Certus es enea cum fedre soluere naues
Uirgilius — A ioue principium musae iouis omnia plena.

Barbara ⁊ greca vt pasca/⁊ māna/⁊ litterarum nomina: vt. a. h. k. indifferentia sunt. Numeralia in ginta ⁊ genta dicunt esse communia: Ego vero illa in ginta semper producta/⁊ in genta semper correpta inuenio.

Uirgilius — Triginta magnos volucres mensibus orbes.
Idem — Triginta capita fetus: enixa iacebit.
Iuuenalis — Quadringenta dedit graecchus sestercia dotem.
Idem — Quadringenta parant: si confert purpura manus

Postea (cū ꝯ productum est nisi dicamus esse duas particulas) Ouidius in fastis corripuit. Postea mirabar/quur nō sine litibus esset.

E in vltimis syllabis

¶ In e monosyllaba producunt/vt me/te/se/Excipe que/quādo ⁊ significat ⁊ secum cōpositā: vt quisq; Item ne/quando/an/ve/quando/vel aut ⁊ significat. Corripit etiā in cōpositione te/pte/sce/vt tute/tuapte/⁊ huiusce.

Uirgilius — We duce dardanius spatam expugnauit aduiter.
Idem — Te duce si qua manent sceleris vestigia nostri.
Ouidius — Qui se quod patitur/commeruisse neget.
Uirgilius — Musaeq; /spioq; /thaliaq; cymodoceq;

De vltimis syllabis.

Ouidius Quisq; suam laudat/studijs certamina crescunt.
Virgilius Nonne fuit satius tristes amarillidis iras.
Idem Quid vt dolens regina deum tot voluere casus.
¶ Plurium quoq; syllabarum corripiunt. vt mare.
Virgilius In mare dum fluuij current/dum montibus vmbre.
Excipe genitiuum ꝛ datiuũ singularem/ꝛ nolatiuum ꝛ vtrũ pluralem prime declinationis qui diphthongant: vt muse ꝛ similia his/vt docte/tote/ille ꝛ grea accentu acuto in fine pronunciata. vt penelope lento tibi mittit. Ulixe.
Excipe ꝛ ablatiuos quinte declinationis/vt die cum suis compositis. vt pudie hodie/ꝛ fame ablatiuũ quod olim quinti ordinis fuit. ꝛ habe apud Lucretiũ.
Item quosdam grecos ablatiuos: vt Eufrate Aristotele. ꝛ vocatiuos venientes a nolatiuis productis: vt Lybie/achate/eneide/calliope. Itẽ secũdas personas singulares imperatiui secunde coniugationis: vt mone alide/ꝛ aduerbia derinata a datiuis conuersio o in e/vt belle/pulcre/bene autem ꝛ male corripiuntur. Fere ferme ꝛ quare producuntur.
Virgilius Bisq; die numerant ambo pecus alter ꝛ hedes
Iuuenalis Res hodie minor est/heri ꝛ fuit: atq; eodem cras.
Virgilius Obiecit ille fame rabida tria guttura pen dens
Lucanus Signaq; ab eufrate cum crassis capta ferentes.
Iuuenalis O lybie disiunge boues/dum tubera mittas.
Virgilius Sit satis eneide telis impune nimanum.
Idem Tu vatem tu diua mone/dicam horrida bella.
Lucanus Inuenies/audi superi tot vota catonum.
Persius Fuge tuũ ꝛ belle nam belle hoc curate totum.
Horatius Leucie clamabit enim pulcre/bene/recte/
Ouidius Non bene conueniunt/nec vna sede morantur
Idem Quod male persuades/vtinam bene cognoscere posses
Virgilius Iamq; fere spacio extremo/fessiq; sub ipam.
Iuuenalis Nulla fere causa est/in qua non femina litem.
Idem Mobilis/ꝛ varia est ferme natura malorum.
Sappo Forsitan ꝛ quare mea sint alterna requires.

In vltimis syllabis.

¶ In i finita producuntur: vt bibi. Ouidius. Sepe bibi succos (quis inuitus) amaros. Denuntur mihi/tibi/sibi/ibi/ꝛ vbi/que cõmunis sunt: cum compositis. Nisi ꝛ quasi corripiũt. Item vocatiui greci in i vt amarilli Tybi: ꝛ datiui. vt Palladi.
Virgilius Musa mihi causas memora quo numine leso.
Idem Tu mihi quodcunq; hoc regni/tu sceptra/Iouemq;
Ouidius Nil tibi quod nobis eluriatur erit.
Tybullus Laurus vbi bona signa dedit: gaudere colonu.
Ouidius Sic vbi fata vocant vdis abiecus in herbis.
Sappho Si nil̃ que facie poterit te digna videri.
Ouidius Et quasi discendens oscula summa dedi.
Virgilius Mirabar quid mesta deos Amarilli vocares.
Idem Tybri pater poscanq; aries ꝛ federa rumpant.
Statius Pallide litoue celebrat scyrus honore.

De terminatis in O

¶ In o monosyllaba producunt. do/sto/o. Plurium syllabarum communia sunt/vt scribo/veto/Datiui tamen & ablatiui secunde declinationis producũtur: vt deo: & sic si aduerbia efficiantur/vt quanto/tanto/sed mutuo/sero/cito/modo/sedulo/crebro/profecto/& ergo cõmunia sunt. Gerundia quoq; indifferencia ego rarissime producitur: sed est semper corripiendum. Greca vt Dido Ericto. Allecto: producuntur.

Marcialis	Do tibi maumachina/tu das epigrammata nobis:
Virgilius	O regina nouam cui condere iupiter vrbem.
Persius	Non ego quum scribo/si forte quid aptus erit.
Idem	Hoc iuuat/hic inquis vero quis q̃ sanit oletum.
Virgilius	Descendo ac ducente deo/flammam inter/& hostes.
Ouidius	Sed quanto minus ire voles/magis ire memento.
Statius	Sero memor thalami meste solaria mortis
Tibullus	Heu sero reuocatur amor/seroq; iuuentus.
Iuuenalis	Et cito rapturus de nobilitate comestus.
Ouidius	Qui modo Nasonis fueramus quinq; libelli.
Horatius	Nil tanti est/ergo fungar vice cotis/acutum.
Augustus octauius. Ergo ne supremis potuit vox improba verbis.	
Virgilius	Cantando tu illum/haud vnq̃ tibi fistula cera.
Iuuenalis	Plurimus hic eger moritur vigilando/sed illum.
Ouidius	Sed quid ego reuoco dictis his omen ab esto.
Statius	His ne etiam funestus ego videt ista deorum.
Virgilius	Quis tibi tum dido cernenti talia sensus
Lucanus	Reginam alecto stimulis agit vndiq; bacchi.

Terminata in U

¶ In v producuntur omma: vt genu/cornu. Virgilius. Nuda genu nodoq; sinus collecta fluentes. Idem. Jam cornu petat & pedibus qui spergat arenã.

Terminata in C

¶ In c etiam producunt. vt sic/fac/dic/duc/Excipe lac/nec/donec/hic pnomẽ indifferens est. aduerbium est longum.

Lucanus	Sic cato superi quoniam pietasq; fidesq;
Ouidius	Durus incedit/fac ambulet omne papille.

¶ Illud autẽ qõ est in heroidib⁹/& alibi legit face. Phili face expectes demophoonta tuum. Et dixit referas ista face arma troui.

Idem	Et dic ardoris sit rogus iste mei.
Lucanus	Duc agescythie populos per inhospita syrtis.
Sappho	O nec adhuc iuuenis/nec iam puer vltis etas.
Ouidius	Donec eras simplex/animũ cum corpore amaui.
Idem	Phyllidis hic idem/tenereq; amaryllidis ignes
Virgilius	Solus hic inflexit sensus/animumq; labentem.
Idem	Hic vir hic est/tibi quem promitti sepius audis
Idem	Posthabita coluisse samo/hic illius arma.

Finita in b/d/g/m/p/t/

¶ In b/d/g/m/p/t/ finalem corripiunt/nisi posito/vel diphthongus/vel syncopa/inest at: vt legunt/aut fumat pro fumauit/obit pro obiit.

Lucanus Solus ad heſperia nõflexit lumina terra.
Ouidius Nec quod abeſt hic me tecum mirare relictam.
Iuuenalis Sinciput elixi/pharioq; madentis aceto.
Idem Manus ciuis obit/ꝛ formidatus othoni.
¶ In y finitis producuntur:vt ah/vah.

Terminata in L

¶ In l corripitur vt ceruical/hanibal/ſemel/Excipe ſol:mil:ꝛ barbara in fine cum accentu pronunciata/vt michael/gabriel.
Iuuenalis Conduxit comites lectum ceruical amicas.
Silius Ethereas quoq; (vti poſſis) trahit hanibal auras.
Ouidius Sol aditus quam queris/aut ne vana labores.
Horatius Nil oriturum alis/nil ortum tale fatentes.

Terminata in N

¶ In n producuntur:vt tytan:pean/quin.Excipe ſorſan/forſitan/an/tamen/attamen/in/dein/exin/proin/ꝛ corripientia penul.creſcentis genitiui vt nomẽ nominis:ꝛ pleraq; greca.vt ilion/pelion/que interdũ ꝓducunt:vt helicon.
Lucanus Unde venit tytan:ꝛ nox vbi ſydera condit.
Iuuenalis Parce precor pean/ꝛ tu depone ſagittas.
Virgilius Quin age/ſi quid habes:in me mora non erit vlla.
Idem Mittite forſan ꝛ hec olim meminiſſe iuuabit.
Iuuenalis Forſitan expectes:vt Quintilianus emetur.
Idem Accipit ꝛ madide facies dicetur an vlcus
Ouidius Nec tamen emendo labor hic ẽ ſcribere maior.
Idem Nil mihi reſcribas:attamen ipe veni.
Idem Si quis in hoc artem populo:non nouit amandi.
Sapphõ Iam canitur toto nomen in vrbe meum.
Ouidius Ilion/ꝛ tenedos:ſimoiſq;:xanthus:ꝛ Ida.
Lucanus Pellion opponit:radijs naſcentibus vmbras.
Martialis Preter aquas helycon/ꝛ certa lyraq; ſororum.
¶ Accuſatiui prime declinationis in an ꝛ in en ancipites ſunt.
Ouidius Reſpice laberten/vt iam ſua lumina condas.
Idem Aeneam animo nocte/dieq; refert.
Statius Quippe ferunt raptam patrijs eginam ab vndis
¶ Uiden/ꝛ ſatin corripiunt.
Virgilius Educet/viden/ꝛ genue/ſtant vertice criſte.
Seruius Tamen natura ſua vult eſſe productum.
Wen/pro mene/ꝛ ten pro tene producunt.Nemon indifferens hz:vt nemo.

Terminata in R

¶ In r corripiũtur.ceſar:imber:ꝛ compoſita.Excipe aer:ether:iber:celtiber:Item crater:caracter:ꝛ ſtater:que greca ſunt:ꝛ habent apud illos r in obliqs: quod vertitur in e longum.Monoſyllaba etiam corripiuntur:preter cur:fur:cor:lar:far:ver:ꝛ par:cum compoſitis:vt diſpar.impar:compar.
Lucanus Ceſar in arma furens nullas niſi ſanguine ſuſo.
Lucretius Quo deconcutitur:ſequiturq; grauis imber/ꝛ vber.
Virgilius Unde hominũ genus:ꝛ pecudes/vnde imber/ꝛ ignes
Idem Hic numidũ genus/ꝛ diſtinctos mulciber aphros.
Ouidius Acceptus genijs illa december habet.
Idem Lucidus hic aer/ꝛ que duo corpora reſtant.

De vltimis syllabis.

Idem — Audiet hoc ether/ꝛ si deus visus in illo est.
Idem — Summus inaurato crater erat asper achanto
Idem — Cur opus affectas ambitiose nouum.
Persius — Fur es ait/pedio/pedius quid crimina rasis.
Sappho — Mille mecum leuibus cor est violabile telis.
Virgilius — Sulphurea nar albus aqua fontesq; felini.
Ouidius — Far erat/ꝛ puri lucida nuca salis.
Idem — Ver erat eternum/placidiq; repentibus auris.
Horatius — Ledere par impar equitare in arundine longa.
Idem — Ut matrona meretrici dispar erit atq;.

Ternunata in as

¶ In as producunt: vt maiestas. das. Excipe greca fimentia genitiuũ in dis vel in dos. vt pallas/llias/sic ꝛ accusatiuos grecorum tercie declinationis: vt troadas/lampadas/menadas/pliadas. hyadas.

Iuuenalis — Maiestas ꝛ si funesta pecunia templo.
Martialis — Tu mihi das aue/qualia mane soles.
Ouidius — Ut videt vultus pallas in amne suos
Persius — Quid non intus habet: non hic est lias acci.
Ouidius — Troadas inuideq; que sic lachrymosa suorum
Martialis — Ad matrem fugiet pentheus/ad menadas orpheus

Terminata in es.

¶ In es producuntur vt vides/fides/ꝛ libies genitiuum. Excipe inquies nomen penes ꝓpositionem: ꝛ es verbum substantiuum cũ compositis. Item corripientia penultimã crescentis genitiui/vt miles militis. Demunꝫ abies/paries/aries/ceres/spes/res/ꝛ pes cũ cõpositis ꝛ greca pluralia/vt troades/atlantides/saxones/butones/ligones/arcades/cyclopes.

Horatius — Si meliora dies vt vina poemata reddit.
Maro — Heu pietas heu puisca fides inuictaq; bello.
Silius — Fatali dido lybies appellitur ore.
Horatius — Quem penes arbitrium ius est/ꝛ norma loquendi
Virgilius — Quisquis es armatus/qui nostra ad limina tendis
Idem — Huc ades o melibee/caper tibi saluus/ꝛ hedi.
Ouidius — Miles erat phebes: nec menalon attigit vlla.
Virgilius — Populus in fluuijs/abies in montibus altis.
Idem in iuuenalibus. Quaqui fixam paries illos seruabit in vsus.
Lucanus — Extruitur quod non aries impellere possit.
Virgilius — Flaua ceres alto ne quicq; spectat olimpo.
Tybullus — Spes alit agricolas/spes cultis credit aratis.
Ouidius — Credula res amor est/vtinam temeraria dicam.
Idem — Et (puto) pes illi longior alter erat.
Virgilius — Stat sompes/ac frena feror. spumantia mandit.
Horatius — Omnia magna loquens modo sit mihi mensa tripes est.
Virgilius — At procul in sola secrete troades acta.
Idem — Ante tibi eoe atlantides abscondantur
Lucanus — Et bituri/longisq; leues saxones in armis.
Iuuenalis — Qua nec terribiles cymbu nec butones vncq;.
Lucanus — Pugnaces pictis cohibebant lingones armis.
Virgilius — Archades inuidia rumpantur ꝛ ilia codro.
Idem — Infandi cyclopes ꝛ altis montibus erant.

De vltimis syllabis.

De terminatis in is.

¶ In is corripiunt: vt ignis. Demito velis ⁊ abis: cū suis cōiugat. hoc est enī verbis secunde psone singularis indicatiui quarte cōiugationis / licet Ouidi⁹ poetica licentia in heroi dib⁹ breuiarit. Nescis an exciderint mecū loca / venimus illuc. Tollito etiā pducentia penultimam crescentis genitiui: vt samnis / samnitis / lis litis. ⁊ plurales casus vt ois ⁊ deis: pter etiā monosyllaba: vt vis: sis / ⁊ ab eis cōposita / vt quāuis / adsis: subtrahimus duos rectos is ⁊ quis (et mis. tis: bis: que corripiūt. Greca q: noq; in is simile m sibi vtī habēti Pusciano autore producuntur / vt aris armis / soteris / soterinis.

Ouidius — Et venus in venis / ignis in igne fuit.
Martialis — Esse velis oro serus connubia tonantis
Propertius — Non audis / ⁊ verba sinis mea ludere cum iam.
Ouidius — Tristis abis / oculis abeuntem prosequor vidis.
Idem — Lis est cum forma magna pudicitie.
Virgilius — Omnis vt tecum meritis pro talibus annos.
Martialis — O dilecta dies / o magni cesaris arbor.
Horatius — Cuilibet argilla quod vis imitaberis vda.
Ouidius — Sis argumentum mauis / an auxilium.
Idem — Tu quoq; fac / prosis intra tua claustra iacenti.
Virgilius — Quāuis elysios miretur grecia campos.
Idem — Adsis o tegee fauens / oleeq; minerua.
Ouidius — Hectora quisquis is est / si sum tibi chara caueto.
Virgilius — Quisquis es armatus / qui nostra ad limina trudis
Ouidius — Dicta bis antiquum syllaba nomen erat.

Terminata in os.

¶ In os producunt vt bos: os ossis. Excipe os ossis. Pusciano autore: cōpos / impos: ⁊ greca in os vt ilyos / tros / somnos / neritos / chaos / ⁊ gtōs grecos: vt pallados / archados / thaydos / heros vero: auto re Pusciano producatur.

Ouidius — Bos aret ignauū sacrificare suem
Virgilius — Os / humerosq; deo similis: nam ipa decoram.
Ouidius — Insequere ⁊ voti postmodum compos eris.
Horatius — Dixerit arcu non semel ilyos.
Virgilius — Tros ait enea cessas neq; enim ante dehiscem.
Ouidius — Nec seuus oete regia lemnos erat.
Virgilius — Dulychyumq; samosq; ⁊ nerytos ardua saxis.
Ouidius — Me chaos antiqui (nam sum res pusca) vocabant.
Marcialis — Pallados ⁊ templi lumina cosme noui.
Statius — Archados atq; alio capeneu horrore canendus.
Propertius — Turba menandree fuerat nec thaidos olim.

Finita in vs

¶ In vs corripiunt: vt tempus. Excipe monosyllaba vt plus / nus / pus / et q̄ producunt penultimam crescentis genitiui: vt tellus ⁊ salus: sed Horatius licentiose palus corripuit. Regis opus: sterilisq; dum palus aptaq; remis. Item genitiuos singulares ⁊ nolatiuos accusatiuos ⁊ vtōs plurales quarte declinationis. vt manus. Tolle etiam greca terminantia genitiuum in odis: vt melampus melampodis. Edipus edipodis: sic etiam Panthus panthi (pro pānthous panthoi

Tibullus	Tempus in aphricis maturat collibus vuas
Iuuenalis	Plus aloes ⁊ mellis habet qui deditus amat.
Lucanus	Non dum post genitos tellus effeta gygantes
Ouidius	Adde manus in vincla meas meruere catenas.
Virgilius	Panthus atriades arcis phebiq; sacerdos.

Sulpitiano grammatices opusculo vigilanter punctuato ⁊ correcto. Impressum apud westmonasterium per wynandum de worde. Anno domini. Millesimoquadringentesimononagesimonono. Die vero quarta mensis Decembris.

Carmen Sulpitii ad lectores.

Sūt quoq; in manib⁹ nostri monimenta laboris.
Vos precor: hec iusta pendere lance iuuet.
Si placeo: laudis non me fraudetis honore
Offendet: si quid me monuisse vacet.
Si non tutabor cogar peccasse fateri.
Docebo ⁊ monitis lector amice tuis
Me volet ac si quis rabie lacerare canina
Cerberean rabiem sentiet esse mihi.

Et si poterã libello iam modũ imponere.

Syllabaꝝ eñ quantitatẽ quanta pro tempore diligentia licuit tibi ostendi. Malui tamen ad tuã eruditionẽ nõ pauca subiicere. sed illud te prius admonuerim Cipriane. Hec omnia nisi te frequenti exercitatione tradideris: nõ multum tibi posse conferre.

¶ heroici examen decorum in apta pedum cõnexione ꝛ varietate seruabitur Si pes nõ terminet partem orationis nisi forte in primo/quarto/quinto vel loco. Et si dactilica pedes alternis/vel interiectis spondaicis temperenꝫ ꝛ cõtra Illepidus est enim versus prosa interciſaꝝ nimis oratione succurſans. ꝛ maxime si secundus pes partem orationis terminet vehementer offendit qõ fiet minus in decore in tercio: si in monosillabũ desinat: ꝛ dictiões exigue sint Languide posterni videnꝫ qui spondeꝫ habet in quinto. Insurgunt ꝛ fluunt canore quinꝝ continui dactili. Incedunteꝝ cũ decore spondei quattuor/si ipa res exigat. Sententia in versus sequens in partẽ discurrens multorũqꝫ carminũ inter se implicatio quã alij cesurã alij comma appellant plurimũ iocunditatis habet in loco vt vbi aut suauitate aut cõtinuatione/aut vehementia opus est Absoluto vero sensu cõstantia plus interdũ grauitatis censeꝫ habere. In trisyllabã vocem si definant fortius videnꝫ insurgere. Si in monosyllabam/nisi encletice sint frangi videnꝫ. Male in pentasyllabam ꝛ tetrasyllabã desinunt: gratius in bisyllabam. Penthametꝝ elegiacũ sensum concludere debet: suauiuſqꝫ in vocẽ bisyllabam desinit. Prorme in pentasyllabam tetrasyllabãqꝫ. Pessime in trisyllabã ꝛ monosyllabam. Vocaliũ crebras concursiones eusdẽ qꝫ littere ꝛ syllabe assiduitatẽ dissonantiamqꝫ ꝛ sibilationẽ magis etiã ꝙ soluta oratione studiose vitabimus: eus omnemqꝫ cũ latinitatis integritate seruabimꝰ verbis vtemur electis: nunc suauibus nunc canoris vt res postulabit: quare tenenda est vis eleuentoꝝ. Vocales eni nõ sunt voces eusdẽ. J anguſtior. E planior ẽ. Reliqe pemores. Semiuocales sonore sunt: mariniqꝫ. l. r. r. aspera est ꝙ frequentata syllaba ꝛ presertim antecedente: sed omnẽ asperitatẽ ipa ꝓnunciatione tam in singulis ꝙ in connexis consonantibꝰ facile cognoscemꝰ. Carmen figuris spergemus facilitate affectibusqꝫ cõcinnabimus fabulis/ hyſtorijs ꝛ rerum doctrina locupletabimus duriciez ꝛ tangẽ conatũ verborũqꝫ ociũ ꝛ nouitatem vitabimꝰ ꝛ qõ maxima virtus oſonis est (vt Lactantius inquit) Aperte dicemus ambigua dicta ꝛ ornamenta ambitiosa: vt mouet. Flaccus refugiemus. A personaꝝ ꝛ rerum decoro nõ deliberabimus. Interdũ cõpiam interdum breuitatem: nunc pingue: nunc siccum dicendi genus: nunc maturũ ꝛ graue: nunc ardens erectum ꝛ concitatum amabimus. Ipsis caracterib⁹ siue graui siue mediocri: siue extenuato accentu: ꝛ verba ꝛ sentẽtias adoptabimus. Omniſqꝫ nostra inuentio ingenio artẽqꝫ redolebit. Carmẽ deducendum leta intentaqꝫ cura aggrediemur: antea si fieri poterit lectiuncula vel commotionẽ similis carminis excitati: stilum nõ vergebimꝰ: ꝛ versum faciendo scabemus per sepe caput: rodemuſqꝫ vngues nõ quidẽ industria: sed animi intentione distracti. Unde inuento qõ conabamur nobis quasi nõ sentientibus pluteũ cedimus. stilum sepe vertemus singulaqꝫ diligenter examinabimus: ꝛ an lectione sint digna seuere censebimus. amicoꝝ pleraqꝫ iudicio emendabimus. Libri editionẽ nõ precipitabimꝰ nec eã penitentia subsequaꝫ: sed diu vt nonũ in annum castigabimus. Si quid autẽ emiſſum fuerit: presertim in adolescentia licet in iudiciũ cũ modestia reuocare/ ꝛ in suo genere cõseruando corrigere fecere/ multi id fecit ꝛ Martialis iam grandior qui inquit. Feſtinata prior decim ꝛ nubi cura libelli. Elapsum manibus nunc reuocauit opus. Nota leges quadam sed lima rasa recenti. Pars noua maior erit lector vtroqꝫ faue.

Ad cuius quidē imitatiōē ego quoq; nō dubitaui quēdam opuscula que adolescentulo mihi effluxerant emendare ⁊ facere meliora. Cōsurmauitq; me ad id Puscianus grāmaticus qui se fatet quecunq; in suis aduerterit errata quoadiuxerit emendaturum. Alesidis Lucilij ⁊ casij per menses in componendo festinanciam bethicq; pessimi poete cuius meminit strabo nō magnifacim⁹ extemporalitatem: rara felicitate legendam: ⁊ vulgi duntaxat opinionē facturam. Illa vero si elegans fit lectione digna: qualem Licinius ⁊ Antipater (vt scribit Cicero) habuerūt nihil potest esse admirabilius: ea facultatē quo pacto assequi valeamus. Quintilianus in decimo precedit. Ibidem ⁊ quomodo scribendū emendam pumq; sit: si vero furoris plurimū fecunda nobis natura subministrarit: illum sequemur: mox ad frutinam rediturī. aut pressis habenis: maiestati carminis inteudemus: si vero cedro ⁊ appoline digna volemus componere. Euripidis imitabimur maturitatem: ⁊ optimus potius q̄ multis gloriabimur. Sed si mora nimia offendemur oino Maroniano. i. verissimo more: summaq; diligentia carmen conficiemus.

¶ Hec si procuiusq; ingenij facultate conseruare curabimus dicemus non indecore. Assequemur ea omnia precipue duce natura addo etiam doctrinam Nam vt horatius ait. Scribendi recte sapere est principium ⁊ fons. Multum etiam cum imitatione exercitatio confert.

Examitris carminis vitia

VItia exametri carminis cozūq; nomina operepretium est indicare. Eā sex putat Mallius. Theodorus vero plura cōgessit. Acephalū dicit quod incipit a syllaba breui: vt Iuuenum rex eridanus: camposq; per omnes. Procephalum quod i primo pede vitra quattuor habet tēpora. vt Cene quā deberis vati consumpsimus ossa. Uel si fingas Ad mema respiciens quem infelicis eluse.

¶ Lagarum seu laxum cuius in medio vna aut plures syllabe claudicant: vt Congredior: fert sacra pater ⁊ concipe fedus

¶ Truncarum quod in penultima claudicat vt mortem contemnunt laudato vulnere gethe.

¶ Hypermetrum quod vna syllaba abundat: vt Jactemur doceas ignari: hominumq; locorumq;.

¶ Graudum quod habet syllabam in medio superantem: aut quod synerisim patitur: vt si ferit eripidem ceruam licet aut erymanthi.

¶ Inane cuius syllaba in duas per diereſim scinditur: vt accipe pompei deductum carmen ab illo. ex vna enim syllaba due fiunt. Nam si longa corripiatur sistole: vt obstupui steteruntq; come ⁊ vox faucibus hesit.

¶ Si brevis producit Ecthasis. Si due breues p vna longa: vel due longe pro vna ponant Symphonisis est: hac greci frequenter vtunt

¶ Zeuginum vocant cuius pēthimemeris est vltime consona. vt Mixes in accessos vbi solis filia lucos.

¶ Spondaicum quod spondeum habet in quinto: vt Cornua velatarum obuertimus antemnarum.

¶ Colossum seu colobum seu solutum quod prosa oratione incedit: vt Deone ducite dicq; volentibus cum magnis dijs.

¶ Aspex qd horret ictuum: vt Nisee spiocq; thaliaq; cymodoceq;.

Nō vero est ignorandum quedā ex his vitia tā exametri q̄ cuiusq; carminis

esse posse

¶ Hyprobitinū in quo singuli pedes terminant dictionem: vt carmen doctuz femina simplex condere nescit.

¶ Cacophona que vocalium assiduitate squalēt. vt Infernisq; acus ceceq; insula circes. ⁊ Tu lai in medio libabant pocula bacchi.

¶ Aequiuocum cuius vltime syllabe similes sunt: vt Exiret mētes fraternas grata malis lis.

¶ Themeschum quod inceptū duntaxat ⁊ se implenum est: qualia sūt apud Maronem: vt huc cursus sunt.

¶ Nolo pterea te latere Molle appellari qō suauiter sonat. Perfectū qō integram sententiam continet. Politicū qō omnis figure ⁊ passionis est expers

¶ Absolutum quod continet omnes partes orationis: vt ah me flectente sūper ethera mor rapuisses.

¶ Ascendens qō a dictione monasyllaba incipit: p singulas gradatim augēt vt cur nobis iuuenes decerptis orbiculata. Reciprocū quod cōuersa scansione transit in aliud siue integer/siue dēpto vltimo pede. Rarum quidē inuentu ⁊ insanientis ingenij labor. Reciprocū quoq; illud ōr cui⁹ sensus si a fine sumak cōtrarius ē ordine recto: vt Mel tibi nō tibi fel sine dat pax condita nō lis.

¶ Ferunt ad hec septē de eius cōpositōe varietates. Appellantes dactilicum qō dactilo claudik: vt pferrimus manib⁹ vittas ⁊ ōra pcantia. qō p hyperme trū est. Sed aptius hoc erit exemplū. Sydera pallida diffugiunt face territa luminis. Dicunturq; hec eo tempore a eo q; omnes pedes sunt ijdem

¶ Heroicū qō ⁊ pithiū dicik ⁊ epos: vt Mallius tradit ppie ē qō post quinq; dactilos spondeo claudik: vt tuba terribili sonitu procul ere conoro.

¶ Spondaicū quod ex solis spōdeis ꝓstat: vt romani muris albā cinxēt lōgā

¶ Cōmune seu periodicū quod alternis dactilis ⁊ spondeis componitur. Ut Italiam fato profugus laumaq; venit.

¶ Sapphicū quod inter duos spondeos quattuor habet dactilos: vt Inferretq; deos latio genus vnde latinum.

¶ Anthimachium quod bis post duos dactilos habet spondeū: ad ⁊ catheno pilum dicunt: vt antefuga m so boles si quis mihi paruulus aula.

¶ Buccolici species tres. Mallius facit aut enim in quarto loco dactilū ex integra parte orationis habet: vt nos patrie fines ⁊ dulcia linquimus arua aut in quinto: vt Tityre tu patule recubans sub tegmine fagi. Tercia species est que duo spiramenta heroici carminis habet: vt Nil nostri miserere mori me deniq; cogis.

¶ Jam de pedibus ⁊ his que ad eos attinent discerenus. Pes est syllabarū ⁊ temporum certa dimensio. Accidunt pedi ser. Arsis ⁊ thesis. Numer⁹ syllabarum. Tempus. Resolutio. Figura. Ordo. Arsis ⁊ thesis est elevatio vocis ⁊ positio que in paucioribus duabus syllabis fieri nequit. Numerus syllabarum accidit: vt spondeo duarum: dactilo trium: chorambo quattuor. Tempus est ipa mora pronunciandi. Relatio dicitur/si vna syllaba pro duab⁹ vel contra: ū longa pro breui: vel contra. Et si pes pro pede ponatur. Figura dupler est. Simplex vt in bisyllabis trisyllabis. Composita vt in quadrisyllabis ⁊ vltra. Ordo accidit: quia certo ordine ponunk ⁊ p ordinem quesit i inuentiq; sunt. Pes breues ante longum inuentus est. ¶ Constat siquidē breuem syllabā que vn⁹ est temporis ante longam que duaꝝ est fuisse repertum: ve vnus anteq; duo. Pedes ideo appellati quia vt non nostros/sic illis carmina videtur incedere. ¶ Syllabe breuis caracter sit hoc. Longe hoc: Communis si pro longa sit posita hoc. Si vero pro breui hoc.

De pedibus metrorum.

¶ Bisyllabi peoes quatuor sunt. Pytricheus ab inuentore sic denolatus: qui ꝛ peniadus dicit ex duab⁹ breuib⁹ syllabis constat: vt deus. Spondeꝰ ex duabus longis: vt estas: dictusq; a spondi qđ libanię tum ꝛ fedus significat: in quo spondaico cantico vtebant. Jambus ex breui ꝛ longa: ꝛ dies dictusq; ab inuentore: vt vult aristercus: vel a tăbilim id ē cōtumeliando: qr eo maledicere consueuerunt. Trocheus qui ꝛ choreus ex longa ꝛ breui. vt corpus. dictusq; q⁹ sit volubilis vt rota. que trochis dicit: ꝛ volubilem excitat saltationem

¶ Trisyllabi octo sunt. Tribrachus dictus q⁹ tres brachias id est breues habet: vt aquila.

¶ Molossus ex tribus longis cōstat: vt eneas Dicit aūt a molosso qui in iouis templo eo pede celebrabat: vel a molossa id est epyrotica saltatione.

¶ Anapestus ex duob⁹ brevibus ꝛ longa: vt pietas: dicitur ab ana ꝛ pein qđ contrarius pes dactilo sit.

¶ Dactilus qui ꝛ herous ex longa ꝛ breuibus: vt filius. dicitur a dactilo. i. digito cui in spatijs conformis est.

¶ Amphibrachus ex longa inter duas breues: vt amator: dicitur autez ab am id est circum ꝛ brachias: hoc est breues.

¶ Amphimacrus ex breui inter duas longas: vt ciuitas: dictus q⁹ circum macras hoc est longas habet: dicitur ꝛ creticus.

¶ Bacchius ex breui ꝛ duabus longis: vt honestas. dictus q⁹ in bacchi dithyrambis vtebant. Alij fuerunt ab inuentore.

¶ Antibacchius vel palimbacchius ex duobus lōgis ꝛ breui dictus quod sit contrarius bacchio.

Quadrisyllabi sexdecim sunt.

¶ Proceleumaticus qui sit ex duobus pyrrichijs: vt aricte: dictus a ꝓceleu: quod est hortari vel suadere.

¶ Dispondeus dictus q⁹ dis id est bis sit spondeus. Fit enim ex duobus spondeis: vt oratores.

¶ Dijambus ex duobus iambis ꝛ amenitas.

¶ Ditrocheus ex duobus trocheis ꝛ vindicator.

¶ Antipastus ex iambo ꝛ trocheo qui contrarij sunt: vt coronatus.

¶ Choriambus ex trocheo ꝛ iambo: vt verificans: dictus q⁹ in iambi desinit ꝛ a choreo id est trocheo incipit.

¶ Jonicus maior ex pyrrichio ꝛ spondeo: vt benedictos: dict⁹ ab iono archadis filio vel a ionibus.

¶ Jonicus minor ex spondeo ꝛ pyrricheo: vt preconia.

¶ Peon primus ex trocheo pyrrichio: vt letitia/ dictus quidem a peone.

¶ Peon secundus ex iambo ꝛ pyrrichio: vt amabilis.

¶ Peon tercius ex pyrricheo ꝛ trocheo: vt alienus

¶ Peon quartus ex pyrrichio ꝛ iambo: vt celeritas.

¶ Epitritus primus ex iambo ꝛ spondeo: vt si sacerdotes: dict⁹ ab epi. i. supra tres alia diuersa ponat. In eo enim semp vna a tribus alijs discrepat

¶ Epitritus tercius ex spondeo ꝛ iambo: vt hereditas.

¶ Epitritus quartus ex spondeo ꝛ trocheo. vt oratoris.

¶ Pentasyllabi pedes vt scribit Diomedes sunt duo ꝛ triginta. Hexasyllabi tamꝫ sed in vsu non sunt ꝛ reducunt ad superiores.

De vāriis generibus versuum.

HJunt autem vt te nō latet diuersa ex pedibus metra numeriq; ꝛ versuū genera: quoꝝ cōnexiones breuiter enarrabo: si prius Seruij centimetrū in quo diuersa complexus est carminū genera reeitauero. Sed anteq; id aggrediar: hec cognitu dignissima te docebo.

¶ Metrū grecum vocabulū (Diomede autore (est pedum iunctura numero modoq; finitiuo sublatiōes positioneſq; seruās: ꝛ qꝫ metra versus metimur vult Mallius theodorus ipſosq; versus metra posse appellari: sicut vas q̄ metimur ꝛ trineū quod me nī sumus modiū dicim⁹: sicut etiā pes digitus: cubit⁹ decempeda/sed id verbū in ea pſertim significatione/in raro ē apud probatissimos vsu. Junctura vero est ipa verboꝝ coniunctio. Numeri sunt incitati q̄dem cursus ꝛ verboꝝ certo ordine cōnexiones: que audientiū aures dimulcēt greceq; rhithmi appellant/(qui vt inquit Quintilianus) spacio temporꝝ constant. Metra vero dimensione ꝛ ordine itaq; probe differunt. Metrū certam esse pedū obseruationem. Carmē quidē est ipa pedū certo numero cōpositio. Quo nomine ꝛ vnū ꝛ duos ꝛ plurimos versus opus integrāq; appellamus. Uersus ideo dicit q̄ ab eo ad principiū sequētis reuertimur. significatq; ipaꝝ pedum seriem lineamq; vt arborum liici: ꝛ reliqui ordinis rerum.

¶ Jam vt metrorum genera precipias rectus his etiam te instituam que fere ex Seruio sumpsi.

¶ Loca in versu imparia dicimus primū: tertiū: quintū: ꝛ deinde paria: secundum: quartū: sextū: ꝛ deinde pentimemeris syllaba est que post duos primos pedes terminant partē orationis significat ꝛ ipos duos pedes cū syllaba: sed si post heroicos heroica: si post trocheos trochaica dicit. Si vero post quatuor in exametro pedes bucolica appellat. Pusicianus pentimemerim cesuraꝝ vocat sexquinariam ꝛ heptimemerim semiseptimariam. Heptimemeris est cum post tres pedes eodē modo sequit syllaba Dedesq; ipi cū syllaba eodeꝫ nomine appellant. Catalecticus versus his dicit cui vna syllaba deest. Brachycatalecticus cui due. Hypercatalecticus cui vna superest aut due: vt vult Pusicianus. Acatalecticus qui legitimo fine claudit. Lyricos versiculus dicimus quos poete ad lyram meditabant ꝛ concinnebant. Unde versib⁹ quoq; ab eoꝝ autorib⁹ nomē ē inditū. Nam alcmanius ab alcmane sterichoro: alcaicus ab alceo. Jbicus ab icio: anacreontius ab anacreonte: simonidius a simonide. Pindaricus a pindaro. Bacchilidius a bacchilide. Asclepiadius ab asclepiade. Sapphicus a sappho denominatus est. Monometrum vt inquit Seruius: vel dimetrū vel trimetrū in iambicis: trochaicis ꝛ anapesticis metris perpedes duplices computam⁹: in ceteris per simplices: quāq; iambicū trimetrum senarium appellamus. Sed iam reliqua cum emendatione si poteris exemplari conferenda/que Maurus Seruius demetris ad Albinū scribens tradidit subnectamus.

Sumpta ex Seruii centimetro.

MEtra vel a pedibus vel a rebus nomē accipere: vel a frequētatoribus: vel a numero syllabarum. Eaq; octo puncipalia id est Jambicū: trochaicū: dactilicū: anapesticū: choriambicū: antipasticum: Jonicum a minore: de quib⁹ carptim trahim⁹ eligentes ea que ad palatam linee perducat voluptas.

De metris.

¶ Metra iambica locis imparibus quinq; recipere possunt pedes Iambum spondeũ trocheum dactilum anapestum Locis autẽ paribꝰ tantũ Iambũ: vel trocheũ. Et apud comicos frequenter anapestũ. Ita tri ꝛ multaꝝ breuiũ iunctura vtatur. Sed ex multis tredecim vsui tradenda subiecꝛ.

¶ Aristophanũ cõstat monometro hypcatalectico: vt ẽ. Hoc furit dolore.

¶ Euripideũ constat dimetro brachicatalectico: vt est Dee decus meũ

¶ Anacreontiũ constat dimetro catalectico: vt est Dissolue baccha crines

¶ Archilochiũ constat dimetro a catalectico vt ẽ Serena lux micat polo.

¶ Alchaicũ cõstat dimetro hypcatalectico: vt est Amant venena paricide

¶ Alcmanium constat trimetro brachicatalectico: vt est Doctos.

¶ Hipponatium constat trimetre catalectico: vt est. Mea remdet in domo laquear.

¶ Archilochium constat trimetro acatalectico: vt est. Martem fatigat prodigus furor vite.

¶ Hypponatium constat trimetro hypercatalectico. vt est pauper poeta nescit antra musarum.

¶ Aristophanium constat tetrametro brachicatalectico: vt est. Marcent lucerne sol propinquat non tamen vacat.

¶ Anacreontium constat tetrametro catalectico: vt est. Portam petens auram lara vela solue male.

¶ Anacreontium constat tetrametro hypercatalectico: vt est. Amor puelle triste pectus imp: obuius fatigabit.

¶ Eristophanum constat tetrametro brachicatalectico: vt est. Hic finis ẽ iambi salue vindex doctor meli.

Metra trochaica.

TRochaica metra locis imparibus hos recipiunt pedes.
Trocheum tribrachum ꝛ nonnunq; dactilum.

¶ Locis vero paribus cum his quos memoram spondeum ꝛ anapestum. Sed ex pluribus tredecim vsui tradenda subiecꝛ.

¶ Pancratiũ cõstat monometro hypcatalectico: vt ẽ. Autor optimus

¶ Inphaliũ cõstat dimetro brachicatalectice: vt est. Uacce iunge tygres

¶ Euripideũ constat dimetro catalectico: vt est Uultur altus volat

¶ Alcmanicũ cõstat dimetro acatalectico: vt est: Fistula canet subulcus

¶ Bacchilipiũ cõstat dimetro hypcatalectico. vt ẽ. Floribus corona texitur

¶ Sapphicum constat trimetro bracchicatalectico: vt est. Rex pater q; supiter deorum.

¶ Archilochiũ cõstat trimetro catalectico: vt est. Nox amoris ꝛ quietis ꝑscia.

¶ Sothadicum constat trimetro acatalectico vt est. Arua sicca nilus irrat ite leti.

¶ Sapphicum constat tetrametro bracchicatalectico: vt est. Brachium nephas resonans concitans hyrundo.

¶ Archilochium constat tetrametro catalectico: vt est. Tolle tyrsos era pulsa iam lieus aduenit.

¶ Hypponachium constat tetrametro catalectico: vt est. Pelle tonsis terga ponthi vela tende iam pergamus.

¶ Anacreontium constat tetrametro hypercatalectico: vt est parce iam carmina vati: parce iam tenero furori.

Metra dactilica

METra dactilica principaliter constat dactilo: recipiũt tamẽ ꝛ spondeum. Sed interdum in vltimo loco trocheum: sed ex plurimis decẽ et nouem vsui tradenda subiecí.

¶ Adonium constat dimetro catalectico: vt est. Fundite fletus.

¶ Hymenaicum constat dimetro acatalectico: vt est. Tibia personet

¶ Alchyloch ũ cõstat dimetro hypercatalectico: vt est. Garula venit anus.

¶ Alcmanũ cõstat trimetro catalectico: vt est. Tundite pectore palmis

¶ Simonidũ constat trimetro catalectico: vt est. Induc pallia serica.

¶ Alcmanũ cõstat trimetro hypercatalectico: vt est. Lunda brachia cur degis

¶ Archilochum constat tetrametro cãtalectico: vt est virgo decens consulas religato.

¶ Alchmanicum constat tetrametro acatalectico: vt est Lumbusq; prior regit virgo.

¶ Alemanicum constat tetrametro hypercatalectico: vt est. Uita quieta nimis caret ingenio.

¶ Stesicorum constat pentyametro catalectico: vt est. Marcia cede deo tuo carmina phebo.

¶ Simonidium constat pentametro acatalectico: vt est. Partenopeus erat puerch adie decus.

¶ Cirilium constat pentametro hypercatalectico. vt est. Pulchra puella comas ambit sibi palmitibus.

¶ Heroicum constat exametro catalectico: vt est. Uulnera belle tube numero donantur heneri.

¶ Buccolicum constat exametro catalectico: ita vt quartus dactilus partem terminat orationis. vt est. Austica silnestri resonat bene fistula cantu.

¶ Ibicum constat exametro acatalectico: vt. Sydera pallida diffugiunt face territa luminos.

¶ Alcmanum constat exametro hypercatalectico: vt est. Alma venus paphon ingreditur rosa luceat ex aditis.

¶ Stesichorũ constat heptametro catalectico: vt est. Acacides' iumenis traht hectora plangite pergama troes.

¶ Ibicum constat heptametro acatalectico: vt est. Carmina docte thalia cane properantius huc ades o puer.

¶ Ibicum constat heptametro hypercatalectico: vt est. Uersiculos sibi pactulos puer optime quos facias.

Metra anapestica

METra anapestica principaliter constat anapesto: recipiunt tamẽ frequẽter spondeum. Raro proceleumaticum apud comicos. etiam dactilum sepiusq; vltima cum supereſt syllaba in duas soluitur breues. Sed ex plurib⁹ tredecim vsui tradenda subiecí.

¶ Intimum constat monometro acatalectico: vt est. Calidum iubar.

¶ Choucũ cõstat monometro hypercatalectico: vt est. Animus male fortis.

¶ Aristophanum constat dimetro brachycatalectico: vt est. Uenit optima calliopia.

¶ Parthentacum cõstat dimetro catalectico: vt Aditũ veneris fuge virgo
¶ Pyndari cũ: cõstat dimetro acatalectico: vt ẽ Fuge mema tũ telamoniade
¶ Alemanium constat dimetro hypercatalectico: vt est. Tremulũ mare mei liſua nitet aura.
¶ Archilochiũ cõstat dimetro acatalectico: vt est aditũ fuge virgo ſagax
¶ Pyndaricum constat trimetro brachicatalectico: vt est. Medium rapido: mare tribus adit fluuio.
¶ Alemanium constat trimetro catalectico. vt est Date pierides mihi carmi na dicti licorum.
¶ Stercichorium constat trimetro acatalectico. vt est. Jacet in thalamo tibi virgo decens veneris ſpecie.
¶ Simonidium constat trimetro hypercatalectico: vt est Tuba terribili pro cul ere ſonat clipeum cape miles.
¶ Alcinauium cõstat tetrametro brachicatalectico. vt est Sua munera fert v enus alma roſas iuueni nitido cynare vide.
¶ Aristophanum constat tetrametro catalectico. vt est. Date vina mihi date ſerta iuuat dare tempora tota lico.

Metra choriambica.

Choriambica metra principaliter conſtat choriambo verum quodurius ſuopede claudant accipiunt in fine antibachium. Sed ex multis quat= tuor hec vſui tradenda ſubiecī.
¶ Aristophanũ cõstat monometro ↄ antibachio: vt ẽ. purpureos tyrannos
¶ Anacreontiũ cõstat dimetro ↄ antibachio. vt ẽ Virgil'. mãtua qua creanit.
¶ Sapphicum constat trimetro ↄ antibachio: vt est Dulciſone perides verſi fico fauete.
¶ Callimachium constat tetrametro ↄ antibachio. vt est Armipotens mars genitor rhomuli de te venias precamur.

Metra antipaſtica.

Metra antipaſtica principaliter conſtat anapeſto: verum ſemper prima parte qua iambum tenent ſpondeum libenter accipiunt. Sed ex plurī= bus quattuor vſui tradenda ſubiecī.
¶ Peanicum constat trimetro brachicatalectico. vt est Fanni ſemidei nomẽ adest.
¶ Anacreontiũ cõstat trimetro catalectico. vt ẽ. Cuias nuti faciãt dona li ci.
¶ Alcaicum constat tetrametro brachicatalectico. vt est Mecenas atauis ly dia quos fert genite.
¶ Alemanium constat tetrametro acatalectico. vt est. Infandum tetigit ſy= dera carmen magice vatis.

Metra Jonica a minore.

Metra Jonicha minore principaliter gaudent ſuo ac raro alteri⁹ pedis patiunt excessum: ſed ex plurimis ſex vſui tradenda ſubiecī.
¶ Timocratium constat dimetro catalectico. vt ẽ. Roſa veris ſpecimen.
¶ Anacreontium constat dimetro. vt est. Sapiens deus audit.
¶ Anacreontium constat dimetro acatalectico. vt est. Fuge virgo fuge vene ris manus.
¶ Sapphicum constat trimetra acatalectico. vt est. Tonat alta trabes fixus tibi milus.

¶ Phalerium constat tetrametro catalectico. vt est tibi veneris sero donum
sola quod dant veneri.
¶ Alemanium constat tetrametro acatalectico: vt est timor omnes docet ar
tes timor auget bona mentis.

Metra Jonica a maiore.

METra Jonica a maiore principaliter constant Jonico suo: verum tamen
& dijambum & ditrocheum non recusant: solutionem & patienter admit
tunt: tria usu tradenda subiecti.
¶ Hypponatium constat dimetro brachicatalectico: vt est. Palmam carpe
victor.
¶ Phariliium constat trimetro brachicatalectico: vt est. Fortis iuuenis su
me coronam.
¶ Sotadicum constat tetrametro brachacata lectico: vt est. Alpipina canit
tempus fugit intende laborem.

Hucusq; a Seruio de poemicis versibus.

PReter hec que digessit in suo centimetro Seruius. Innenimus & alia me
trorum genera. vt Poenica & procelleumatica. Item & alia de quib⁹ de
inde dicemus. Poenica epitritos sepe recipiunt habentq; species tres.
¶ Asclepiadiū quod cōstat dimetro catalectico: vt Fulmineus impetus.
¶ Pandaricum cōstat dimetro acatalectico: vt. Coruuaq; miraberis.
¶ Adacreontium constat trimetro catalectico. vt est. Metet enim segetē om
nis impetus.
¶ Procelleumaticum versum dicimus pyndaricum dimetrū catalecticuz. vt
Facile mouturus.

De dactilis

ANte p̄ de reliqua carminū diuersitate scribam⁹ ad tibi pspicuū fit omnia
metra q̄ ex quadrisillabis pedib⁹ fiunt ad disillabis & trisyllabos posse
reduci: & qz versus ipi diuersis appellant nosbus: diuersisq; meritis & pedibus
aliquā do cōstat: hec tibi tenēda cōfuerim. In dactilicis ille dr versus dimeter
initialis qui in dactilū desinit: vt Arma sonantia. Odamos q̄ & dimeter nouissi
malis in spondeū desinēs erit talis. Tornit vbē eadē rōne trimetros & tetra
metros initiales nouissimalesq; dicim⁹/ qui trib⁹/ aut quatuor pedib⁹ priori
bus postremis ve cōstant initiales. Siete dua potens cypri & vt Odusio mar
te in canet arbiter. Nouissimales vt Grato pyrrha sub antro. hi & pherecratq
dicunt: & vt Adullo lyra pectine cantat: hos & ithiphallos appellāt. Cōmunē
dicūt cōis mensure. Illa eadē rōne pentametrū initia est & nouissimalē theo
dotus appellat: cuius quatuor esse species tradit.
¶ Synnium qui post quatuor dactilos disyllaba clauditur.
¶ Sapphicū qui a disillabo pede incipiens quatuor habet dactilos: aut vl
timum creticū: vt nunc o pierides liceat mihi vertices. Cōmunē qui im mixtis
dactilis & spondeis cōstat. vt Nunc o pierides date carmina muse.
¶ Elegiacū de quo a principio diximus quarto loco ponit. Sed ex his que di
ctā tm̄ nosse sit satis: quod hic versus erit aliter & disserimus cōfici potest:

dicst duob⁹ primis pedib⁹ vel dactilicis vel spondaicis vel alteri⁹ tercio spō=
deo ⁊ duobus reliquis anapestis.
¶ Elegiacum quoq; multo antea appellatur quipost pentimemerim dactili=
cum ⁊ pyrrichum habet. vt. Et nihil est quod amem flamina munus.

De aliis speciebus dactilicoꝝ ⁊ reliquis.

DActilicoꝝ quoq; spēs sunt. Sliconius qui spōdeo ⁊ duobus dactilis siue
hoiambo ⁊ pyrrichio constat. vt Odi parthenium nemus.
¶ Asclepiadius constat spondeo (dactilo/pentimemeri ⁊ duobus dactilis: Ut
Mecenas atauis edite regibus quanq; id genus spondeo duobus coriambis
⁊ pyrrichio confici volunt:
¶ Lulochius spondeo duobus dactilis ⁊ trocheo: vt Ampla condere menia
cepit.
¶ Sapphicus spondeo trocheo spondeo dactilo ⁊ duobus trocheis: vt Phe
be silvarumq; potens diana.
¶ Phalecius endecasyllabus spondeo dactilo ⁊ tribus trocheis: vt Omnes
sulpitium legant puelle.
¶ Alcaicus constat iambo ⁊ bacche ⁊ duobus dactilis: aptius tamen spōde
us in primo ponitur: vt Odi prophanum vulgus ⁊ arceo.
¶ Alcaicus alius sed choriambus dicitur: constat spondeo tribus choriambi
cis ⁊ pyrrichio: vt Tu ne quēris scire nefas quē tibi quē quē recn⁹ dicam⁹ stare
spōdeo dactilo pēntimemeri. Itē dactilo altero ⁊ pēntimemeri ⁊ duob⁹ dactilis
¶ Choriambicus alius constat tribus choriambis ⁊ duobus trocheis: vt Cel
sis equo phenicea veste nitens ibat archon.
¶ Choriambus huic affinis cōstat duobus choriambis ⁊ tribus trocheis: et
syllaba: vt Lector honoris mentis astra virgo conspicis capellas.
¶ Asclepiadius maior constat spondeo ⁊ tribus choriambis: vt Annum car=
do roatt dum ferimur sollicti.
¶ Archilochius heptrameter cōstat duob⁹ dactilis spōdeo ⁊ dactilo ⁊ tribus
trocheis: vt soluitur acris hyems grata vice veris ⁊ fauoni.
¶ Sapphicū heroicū dissolutū. Mallius vocat qui constat trocheo spondeo:
pentimemeri ⁊ duob⁹ spondeis. vt Terruit vrbem res cui tanta est. Fiunt et
versus ex diuersorum cōiunctione/vt si dimivio pedes alij adnectunt. vt
¶ Enconologius versus est q̄ cōstat ex pentimeri dactilica archilochia ⁊ pen
timemeri iambi aristophanica: vl Signa cruenta duces velo referre.
¶ Alcaicus, pentimemeri dactilica ⁊ trochea duobus: vt Luna rube⁹ zephy
ros cōminatur.
¶ Archilochius pentimemeri dactilica ⁊ dimetro iambico acatalectico ar=
chilochio: vt Scribere versiculos amore percursum grani.
¶ Archilochius ali⁹ tetrametro buccolico ⁊ tribus trocheis: vt. Quā varijs
terras alatia simeant figuris. De alio archilochio apud Seruiū habuisti.
¶ Archilochius alius constat duobus dactilis: ⁊ totidem trocheis: vt. Ceme
ret ⁊ nueis lapillis.
¶ Iambilogius constat pentimemeri iambica aristophanica ⁊ pentimeme=
ri dactilica archilochia: vt. Fontes rigabunt gramina lectificos.
¶ Saturnius dimetro iambico catalectico anacreontico ⁊ dimetro iambico
brachicata lectico ithū hallico: vt. Isis perrerat orbē cornibas profusis.
¶ Saluia nbic⁹ dimetro iambico catalectico archilochio ⁊ anapesto vel spō

deo ⁊ iambus duobus. vt Furens refundit vnde tremulos sinus freti.
¶ Archilochius dimetro iambico catalectico ⁊ pentemeri heroica archilochia. vt Nuesq; deducunt iouem nunc mare nunc syluę.
¶ Archilochius anapestic⁹ dimetro catalectico perthumiaco ⁊ dimetro troico brachicatalectico ithiphallico: vt Remeat vir ab arcetyranni vultib⁹ cruentus.
¶ Priapeus gliconio ⁊ pherecratio hoc est spondeo choriambo pyrrichio vt iambo spondeo dactilo ⁊ spondeo. vt Hellespontiacũ tuũ numen ꝓtegat hortos: sed hoc rectius ad heroici exametri speciem referemus.
¶ Anacreontij dimetri sunẽ: constanq; anapesto dyambo ⁊ syllaba ⁊ aut sũt acatalectici aut catalectici/aut hypercatalectici. Fiunt ⁊ trimetri qui cõstant troheo iambo pyrrichio ⁊ spondeis. Iambicis trimetris ⁊ alijs versibus diuersa ab illis superioribus nomina indiderunt que prosequi parum expedit: sed hec iubmonere sit satis. Iambicus versus quem diximus a nostris vocari senariam propter velocitatẽ qua sequenti pedi in loco pari in quo cõsistit annectitur: trimeter dictus est: huius rationis est autor Horatius. Syllaba longa breui subiecta vocatur iambus: pes citus. Unde etiam trimetris accidere iussit. Nomen iambeis cum sonos redderet ictus: eadem ratio est cũ trochaicis ⁊ anapesticis. Is ergo si vnum pedem trisyllabum suscipit tragicus dicitur. Si tris/pluresve comicus. Si duos satyricus. ¶ De comicis autẽ vt habeas plenam noticiam vide Prisciani opusculum de ratione illorum.
¶ Reciprocus in elegiacum est: qui conuersa scansione elegiacum reddit. Ut Micant nitore tecta sublimi aurea: ex quo fit aurea sublimi tecta nitore micant. Hypponatius qui in vltimo trocheũ siue spondeum habet. Simonidi⁹ dicitur qui ⁊ pindaricus demeter anapesticus. Peanicus qui intimus monometer. Pyndaricus qui choricus monometer.

De diuersorum versuum cõnexionibus

Iam varias versuum conuinctiõnes ostendã. Sed primum nosci oportet singulas fere species per se stare ⁊ librum etiã conficere posse diuersisq; materijs diuersa genera carminũ accõmodanda. ⁊ Flaccum ⁊ Ouidium precepisse. Itaq; bella ⁊ reguz ducũq; negocia magnifica ⁊ grauiora heroico carmine complectemur: querimoniam locos ⁊ leticiam elegiaco: sed eo in sacris etiam est vsus Ouidius. Conuicia iambico. Eodemq; res conuicas id est humilium personaz gesta ⁊ sermones. Eodem principum scelera ⁊ tragedias exponemus. Lyricis vero omnia illa que Horatius demonstrat in arte poetica/cuius studiosum te esse cupio. Musa dedit fidibus diuos puerosq; deorum Et pugilem victorem ⁊ equum certamine primum. Et iuuenũ curas ⁊ libera vina referre. In alijs vero doctorum sequemur exempla. Hec quoq; sunt necessaria cognitu. Carmen vno versuum genere constans. Monocolon ad est vni membri dicimus: vt Lucani. Quod duobus generibus dicolon. Quod tribus tricolon. Illud autem quo secundo loco varietatem accipit: qz ad primũ post duos conuertimur distrophon appellamus. vt est elegiacum.
¶ Quod quarto loco tetrastrophen. vt Sapphica adonicum precedentia.
Nunc de decolis distrophis: inde de reliquis disseremus.

Carmina decola distropha.

Heroico versus adnectitur elegiacus: que conneris elegiaca dicitur: ꝛ fit decolos distrophos. vt Augustam gyrpis dominante semper amabo.
Respice cultorem gens perusina tuum: heroico subijcitur. Alcmanicus/ dactilus/tetrameter/acatalecticus constans quattuor dactilis spondéisve aut p mutatis. Laudabunt alij claram rhodon/aut mitilenam/aut epheſum bimarisque corinthi. Hor.

Heroico iungitur archilochius dactilicus dimeter hypercatalecticus: vt Diffugere nives redeunt iam gramina campis. Arboribusq; come. Hor.

Heroico archilochius constans dimetro iambico acatalectico ꝛ pentimemeri heroica. vt Horrida tempestas celum contraxit ꝛ imbres. Nivesq; deducunt iuno mare nunc syluę. Hor.

Heroico archilochius dimeter acatalecticus constans iambis quattuor: seo in imparibus trocheum siue spondeum admittens: vt Mollis inertia cur tantam diffuderit imis. Oblivionem sensibus. Hor.

Heroico hypponatius trimeter iungitur. constat iambis sex/ Que in locis paribus seruat: vt. Altera iam teritur bellis ciuilibus etas
Suis ꝛ ipsa roma viribus ruit. Hor.

Coriambo monometro aristophanico subditur. Sapphicus trimeter choriambicus epitrito secundo ꝛ duobus coriambis constans. vt Lydia dic per omnes.
Te deus oro sybarim cur pperes amabo. Hor.

Choriambico glyconio trimetro q̃ habet spondeo coriambo ꝛ pyrrhychio nectitur.
Asclepiadius constans spondeo dactilo pentimemeri duobusq; dactilis vt spondeo duobus coriambis ꝛ iambo: vt. Sic te diua potens cypri. Sic fratres helene lucida sydera. Hor.

Archilochio dactilico qui constat tetrametro buccolico ꝛ tribus trocheis iungitur archilochius ex pentimemeri iambica ꝛ tribus trocheis: vt. Solvitur acris hyems grata vice veris ꝛ fauoni. Trahuntq; siccas machina carinas Hor.

Archilochio acatalectico q̃ constat Amphibraco ꝛ duobus iambis hypponacius catalecticus ex quinq; iambis ꝛ syllaba. vt. Non ebur neq; aureum
Mea renidet in domo lacunar. Hor.

Archilochio iambico trimetro catalectico qui spondeũ ꝛ anapestum in imparibus recipit. Archilochius iambicus dimeter acatalecticus. vt Quicũq; solam mentis precipiti petit. Summamq; ardet gloriam. Ho.

Archilochio trimetro subdit eligiac⁹: vt Cuius fluente dives auri gurgite.
Non expleturas cogat auaras opes. Ho.

Hypponatio iambico trimetro acatalectico archilochius dimeter acatalecticus iambus. vt. Ibio liburnis inter alta nauium. Amice propugnacula. Hor.

Hypponatio trimetro acatalectico iungit sapphic⁹ ex pentimemeri heroica ꝛ dimetro iambico. vt Pecti nihil me sicis antea iuuat. Scribere versiculos amore percussum graui. Hor.

¶ Asclepiadio (qui spondeo dactilo pentimemeri duobus dactilis constat: nectitur pherecratius inter duos spondeos dactilum habens: vt si quantas rapidis fluctibus incitus. Ponthus versat arenas.

Bo

¶ Asclepiadio supradicto archilogius iambicus dimeter acatalecticus: Ut heu: heu cē miseros tramite deuio. Abducat ignorancia.

Bo

¶ Sapphico qui ex trocco spondeo dactilo ⁊ duobus trocheis adjick gliconius dactilicus ex spondeo duobusq; dactilis: vt cum polophebus roseis quadrigis lucē spargere ceperit. Bo

¶ Anacreontio iambico dimetro catalectico Pherecratius trimeter: vt quis quis volet perennem cautus ponere sedem.

Bo

¶ Phalecucio pentametro endecasyllabo iungitur archilechius ex duobus dactilis tondemq; trocheis/ Quānis se tyrio superbus ostro. Comeret ⁊ nueis lapillis. Bo

¶ Phalencio eidem elegiacus: vt quid tanto iuuat excitare motus. Et ꝓpria fatum sollicitare manu.

¶ Alcmanico dactilo tetrametro acatalectico adnectitur.

¶ Archilochius dimeter iambicus acatalecticus: vt sunt etenim penne volucres mihi. Que celsa conscendant poli.

Bo

¶ Alcinanico dactilico trimetro hypercatalectico spondeum, vbiq; suscipienti pherecratius anapestum quandoq; admittens adjicitur: vt omne hominū genus in terris. Simili surgit ab ortu.

Bo

¶ Alcinanico dimetro trochaico acatalectico pherecratius. vt quos vides sedere celsos. Solij culmine reges Bo

Carmina dicola tetrastropha.

¶ Asclepiadijs dactilicis tetrametris tribus gliconius adjicitur/ ⁊ fit dicolos tetrastrophos. vt Scriberis vario fortis ⁊ hostium. Victor meonij carminis alite. Quam rem cunq; ferox nauibus aut equis. Miles te duce gesserit

Hor.

¶ Sapphicis dactilicis trib⁹ Adonius dimeter dactilicus iungitur. vt Jam satis terris niuis atq; dire. Grandinis misit pater ac rubente. Dextera sacras iaculatus arces. Terruit vrbem. Hor.

Carmina tricola tetrastropha.

¶ Asclepiadijs duobus tetrametris subdit. Pherecratius statimq; gliconi⁹ huic adjick: ⁊ fit tricolos tetrastrophos. vt Quis multa gracilis te puer in rosa. Perfusus liquidis viget odoribus. Grato pyrrha sub antro: Cui flauam religas comam.

Hor.

¶ Alchaicis duobus ex iambica pentimemeri duobusq; dactilicis heret archilochius iambicus dimeter hypercatalecticus spondeum suscipiens in imparibus quem statim alcinanicus tetramiter sequitur. vt vides ⁊ altum stat nive candidum. Soracte nec iam sustinēt onus. Silue laborātes geluq; Flumina constiterit acuto.

Hor.

De metris.

Peroratio

Hec preceptaꝫ carminum genera: haseꝫ connexiones eorum obseruatas adhuc lyricos nostros multa quidem lucubratione fideliter ꝯ cõscripsi Quod tibi prospicuum erit: si cum aliis ad genus voluminibus conferes. Uelim autem hec nostra facias tanti vt his nõ nimium succinctis: nec sane profusis institutionibus alienum quãuis a musis ad carmen excitari posse nõ ambigas. Nam si post scansionis precepta modos quibus syllabarum quãtitas notatur recte tenuerit. Illamiꝫ per eos inuestigarit: ꝫ in dubijs ad regulas se receperit facile adonicos. vel quoscunꝫ dactylos/aliusue generis versiculos texet. Inde ad maiores se conferet. Sicut autem venam natura subministrarit hac exercitatiuncula non indigebit: sed statim ad heroicum: seu quod maluerit genus: animum applicabit.

¶ Atqꝫ vt hec omnia ocius ꝫ facilius assequatur: hic mos in discendo seruabitur. Heroicum statim a postremis duobus pedib⁹ incipiat tyrunculus scandere: ꝫ quod precedit in quattuor pedes temptet diuidere. Et idē in pentametro disciplina seruanda est duos postremos dactilos cū penthemimeri enunciabit inde reliquum in duos pedes ꝫ pentimemerum diuidet. Postea recte ordinet: pedes resumet hac via proficiet illico. Studebit pariter ꝫ principio operis: et vltime syllabe cognitioni. Post vbi modos illos quibus prima syllaba noscitur fuerit peruagatus ad medie cognitionē accelerabit. Interea vero syllabarum rationē aliqua exercitatiuncula secum seue pertractet vel reddat examinanti. Hoc ego pacto vel tardiusculi adolescētes ingenij heroicos eligosꝫ componere in tra vicesimum aut tricesimum diem docere me hercule soleo quod velim: non ad iactantiam sed ad te ꝫ alios cohortandū stimulandumꝫ dictum existimes. In reliquis que sequuntur carminum singula genera cõnexionesꝫ eliget per quas se quodam exerceat ordine. Nam velle vno impetu omnia assequi: est dementia non profectura. Et quia video iam me plurimos dum tibi prodesse studui: ad musicū studiū excitasse libū hoc carmine finiam.

Finis.

THE END OF

TITLE Opus insi
gramma

AUTHOR Sulpitius.

LIBRARY Bodl

LIBRARY REF. NO. Tan

ORDER NO. 1005-8 S

UNIVER

ANN ARBO

Demetrius

asigne

aticum.

us. J. DATE 1499.

dlecam

mmer. 863.

S.T.C. NO. 23427.

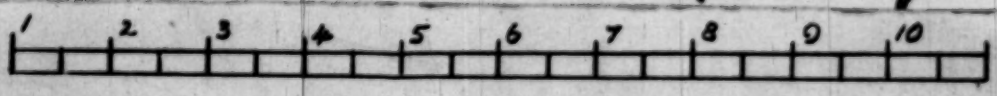

VERSITY MICROFILMS

ARBOR MICHIGAN